

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry
Pensionärsförbundens intresseorganisation

Eläkeläiset ry

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry

Kansallinen senioriliitto ry

Kristillinen Eläkeliitto ry

Svenska pensionärsförbundet rf

HUOMISEN KYNNYKSELLÄ 2013: Kysely 55–79-vuotiaiden tulevaisuudennäkymistä

HUOMISEN KYNNYKSELLÄ 2013:
Kysely 55–79-vuotiaiden tulevaisuudennäkymistä

HUOMISEN KYNNYKSELLÄ 2013:
Kysely 55–79-vuotiaiden tulevaisuudennäkymistä

1.	JOHDANTO	3
2.	KOKEMUKSET ELÄKELÄISJÄRJESTÖISTÄ JA KINNOSTUS OSALLISTUA	3
3.	MIELIPITEET PARHAASTA IÄSTÄ LIITTYÄ ELÄKELÄISJÄRJESTÖÖN	5
4.	SUHTAUTUMINEN ELÄKELÄISJÄRJESTÖIHIN JA IKÄÄNTYNEITÄ KOSKEVIIN ASIOIHIN	6
5.	LUOTTAMUS ERI TAHOIHIN ELÄKEASIOITA KOSKEVISSA ASIOISSA	11
6.	SUURIMMAT IÄKKÄIDEN IHMISTEN ONGELMAT NYT JA 10 VUODEN KULUTTUA	13
7.	NÄKEMYKSET ELÄKELÄISJÄRJESTÖJEN TÄRKEISTÄ TEHTÄVÄALUEISTA	18
8.	VIIMEISET TOIVEET: HALUKKUUS TOTEUTTAA ERILAISIA ASIOITA LOPPUELÄMÄN AIKANA	21
9.	IKÄÄNTYMISEN PELOT	23
10.	SIJOITTUMINEN OMAA ELÄMÄÄ KUVAAVILLE ASTEIKOILLE	24
11.	MISTÄ ONNELLISUUS KOOSTUU?	27
12.	MINKÄ TAHOJEN TOIMINNALLISTA JA TALOUDELLISTA VASTUUTA IÄKKÄISTÄ IHMISTÄ TULISI VASTAISUUDESSA LISÄTÄ?	29
13.	ANSIOTYÖSSÄ KÄYMINEN VANHUUSELÄKKEELLÄ JA NÄKEMYKSET JOUSTAVASTA ELÄKEIÄSTÄ	31
14.	ARVIOT ELÄKEJÄRJESTELMÄMME TULEVAISUUDESTA	31
	LIITEKUVIOT:	35

1. JOHDANTO

Tässä raportissa esitetään keskeiset tulokset tutkimuksesta, jolla on selvitetty suomalaisten 55-79 -vuotiaiden käsityksiä ikääntyvien ja iäkkäiden ihmisten ongelmista maassamme, suhtautumista eläkeläisjärjestöihin, luottamusta eläkejärjestelmään ja siihen vaikuttaviin tahoihin. Kysymyksenasettelu on laaja ja kattaa useita teemakokonaisuuksia. Eläkeläisjärjestöjen toiminnan kehittämistarpeita hahmotetaan järjestöihin kohdistettujen odotusten, osallistumishalukkuuden ja onnellisuuteen vaikuttavien tekijöiden kautta.

Tutkimuksen perusaineistona on koko maan 55–79 vuotta täyttäneitä väestöä edustava 1 116 henkilön aineisto. Se kerättiin kirjekyselynä touko-kesäkuussa (vastausprosentti 43 %). Tutkimus toteutettiin kaksikielisenä. Vastausprosenttia on pidettävä varsin kohtuullisena, kun otetaan huomioon kyselyn laajuus ja aineistonkeruutapa.

Tutkimusaineisto on edustava ja sisäiseltä rakenteeltaan korrekti. Keskeiset väestöä koskevat tekijät vastaavat hyvin 55–79 vuotta täyttäneitä väestöä. Vuosina 2007 ja 2010 toteutettiin edellisen kerran tutkimukset 55–79-vuotiaiden keskuudessa. Nyt toteutettu tutkimus vastaa rakenteellisesti aiempia tutkimuksia.

Myös vuonna 2004 toteutettiin tutkimus, mutta kohdejoukkona olivat 55–74-vuotiaat. Vertailua ensimmäiseen tutkimukseen tehdään niiltä osin kun tulokset antavat aihetta.

Tutkimuksen raportointi on jaettu kahteen osaan. Käsillä oleva raportti on tutkimuksen perusraportti, jossa verbalisoidaan ja visualisoidaan tutkimuksen päätuloksia. Graafisten kuvioiden osuus raportissa on suuri, koska tutkittavat asiat ovat konkreettisia ja kuviot pitkälti itseselitteisiä. Aineiston laajuudesta ja jo lähtökohtaisesta moniulotteisuudesta johtuen kaikkia tuloksia ei ole mahdollista eikä järkevää kirjoittaa systemaattisesti auki.

Raportin tehtävänä on lähinnä jäsentää aineistoa ja johdattaa lukijaa diagrammien tarkasteluun ja omien havaintojen ja tulkintojen tekoon. Erillisissä tilastoraporteissa esitetään kaikki tutkimustulokset yksityiskohtaisessa taulukkomuodossa. Ne sisältävät myös tiedot tutkimusaineistojen rakenteesta ja vastaajaryhmien koosta.

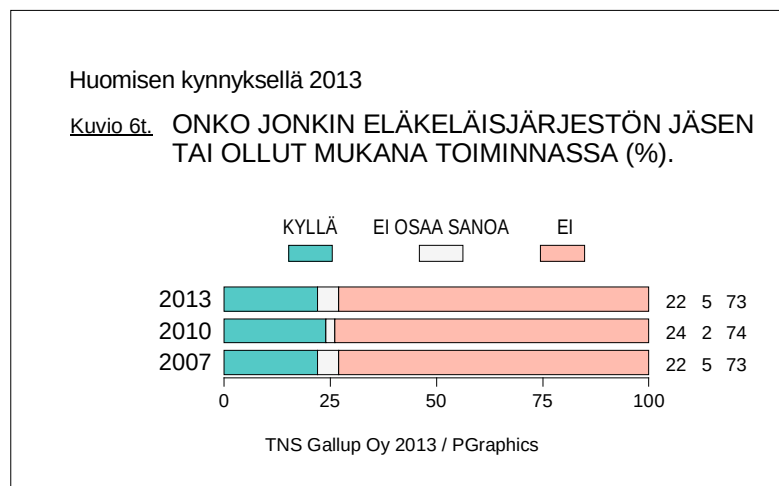
2. KOKEMUKSET ELÄKELÄISJÄRJESTÖISTÄ JA KIINNOSTUS OSALLISTUA

Vajaa neljännes on ollut mukana eläkeläisjärjestöissä

Aluksi tarkastellaan, millaisia kokemuksia ikääntyvillä ihmisillä on eläkeläisjärjestöistä. Tulosten mukaan 55–79-vuotiaista suomalaisista vajaa neljännes (22 %) on ollut mukana jonkin eläkeläisjärjestön toiminnassa jossain elämänsä vaiheessa. Vuonna 2010 suomalaisista 55–79-vuotiaista neljänneksellä (24 %) oli kokemusta eläkeläisjärjestöistä. Nyt saatu tulos on sama kuin vuonna 2007.

Kun muutoksia tarkastellaan ikäluokittain käy ilmi se, että kaikissa ikäluokissa on nyt hieman vähemmän niitä, joilla on kokemusta järjestöistä lukuun ottamatta 70-74-vuotiaita.

Eläkkeellä olevista vajaa kolmannes (31 %) ilmoittaa olevansa jonkin eläkeläisjärjestön jäsen tai on ollut mukana toiminnassa. Kolme vuotta sitten lukema oli neljä prosenttiyksikköä korkeampi. Kokonaisuudessaan tulokset kielivät kuitenkin siitä, että eläkeläisjärjestöissä mukana oleminen ei ole suurestikaan muuttunut kolmen vuoden aikana.

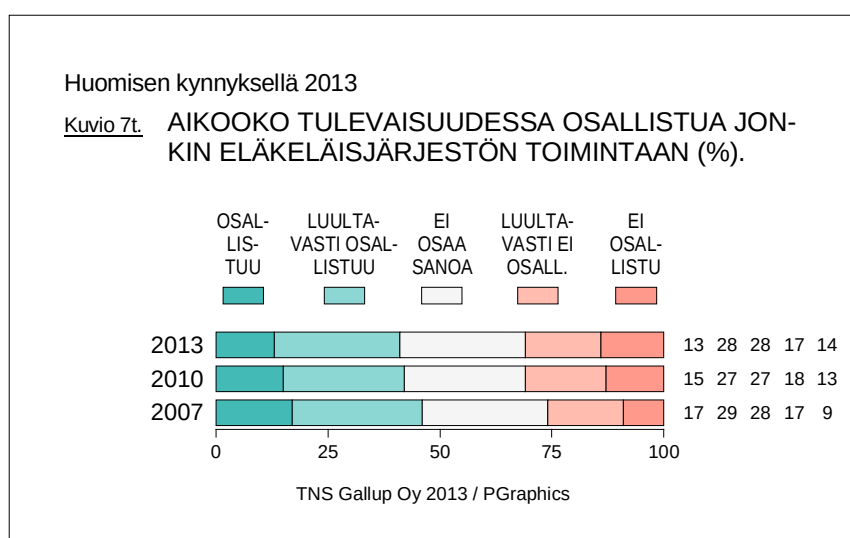
Kaksi viidestä saattaisi osallistua eläkeläisjärjestöjen toimintaan

Kiinnostusta eläkeläisjärjestöistä selvitettiin erillisellä kysymyksenasettelulla. Siinä vastaajien tehtävänä oli neliportaisella asteikolla ilmaista, kuinka varmoja tai epävarmoja he ovat eläkeläisjärjestöjen toimintaan osallistumisesta tulevaisuudessa.

Vastaajista 13 % kertoo osallistuvansa varmasti. Mikäli edelliseen liitetään mukaan ne, jotka sanovat luultavasti osallistuvansa (28 %), liikutaan kokonaispotentiaalin osalta 41 prosentissa. Tulokset kielivät siitä, että eläkeläisjärjestöillä on mahdollisuuksia saada lisää ikäihmisiä mukaan toimintaansa.

Tulokset ovat hieman muuttuneet vuodesta 2010. Varmasti osallistuvien osuus on vähentynyt kahdella prosenttiyksiköllä. Vuodesta 2007 on kehitys ollut se, että ollaan vähemmän innokkaita osallistumaan.

Muutokset selittyvät pitkälle sillä, että kohderyhmään (55-79-vuotiaat) nousee mukaan uusia ikäluokkia, jotka eivät ole yhtä kiinnostuneita järjestöosallistumisesta kuin heitä iäkkäämmät ovat olleet.

Keskimäärää enemmän osallistumisestaan täysin vakuuttuneita löytyy 70–74- ja 75–79-vuotiaiden keskuudesta. Nuorempien keskuudessa on puolestaan enemmän niitä, jotka sanovat luultavasti osallistuvansa. Tämä kertoo siitä, että monet 55–64-vuotiaat pohtivat asiaa myönteiseen sävyyn, mutta ratkaisua saadaan vielä odottaa. Vartuneimmassa 75–79-vuotiaiden parissa on runsaasti myös niitä, jotka eivät ehkä osallistu enää vastaisuudessa (41 %).

3. MIELIPITEET PARHAASTA IÄSTÄ LIITTYÄ ELÄKELÄISJÄRJESTÖÖN

Paras ikä liittyä on 60-64-vuotta

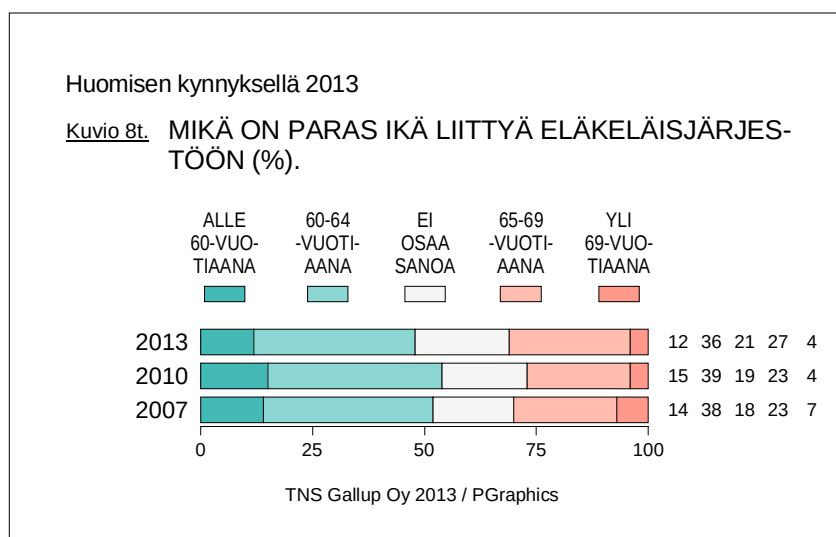
Kun vastaajilta tiedustellaan käsitystä parhaasta iästä liittyä eläkeläisjärjestöön, mitään selkeää vastausta ei saada. Yleisimmin mainitaan, että paras ikä on 60–64 vuotta (36 %).

Ikä on yhteydessä käsityksiin. Ikääntyneimmistä, 75–79-vuotiaista, valtaosa katsoo, että paras ikä liittyä olisi jo alle 65-vuotiaana. 65-69-vuotiaat puolestaan sanovat, että paras ikä liittyä on vasta 65-vuoden jälkeen.

Eläkeläisjärjestöissä mukana olleista suurin osa katsoo parhaaksi iäksi tulla mukaan alle 65-vuotiaana. Tämä kielii toiveista saada järjestöjen jäsenkuntaan nuorennusleikauksia.

Kun tuloksia tarkastellaan eläkeläisjärjestöön liittymisaikomusten mukaan käy ilmi, että osallistumisestaan tulevaisuudessa varmojen keskuudessa on keskimäärää enemmän niitä, jotka ilmoittavat parhaan iän mennä mukaan olevan alle 65 vuotta.

Vuonna 2010 toteutettuun tutkimukseen verrattuna on tapahtunut jonkinasteisia muutoksia näkemyksissä sopivasta iästä liittyä eläkeläisjärjestöön. Nyt aiempaa useampi arvioi, että sopiva ikä on päälle 65 vuotta.

4. SUHTAUTUMINEN ELÄKELÄISJÄRJESTÖIHIN JA IKÄÄNTYNEITÄ KOSKEVIIN ASIOIHIN

Näkemykset eläkeläisjärjestöistä ovat hivenen aiempaa valoisampia

Pelkistävä vastaus luvun laveaan otsikkokysymykseen saadaan laajasta eläkeläisjärjestöjen "kokovartalokuvaa" hahmottavasta kysymyssarjasta. Siinä vastaajien tuli ottaa kantaa erilaisiin järjestöjä koskeviin luonnehdintoihin ja uudistusehdotuksiin.

Yleiskuva tuloksista muodostuu eläkeläisjärjestöjen toimintaa arvostavaksi mutta samalla eräiltä osin arvosteleviksi. Eläkeläisjärjestöt nähdään ennen muuta "tarpeellisiksi myös tulevaisuudessa" iäkkäiden ihmisten hyvinvoinnin kannalta.

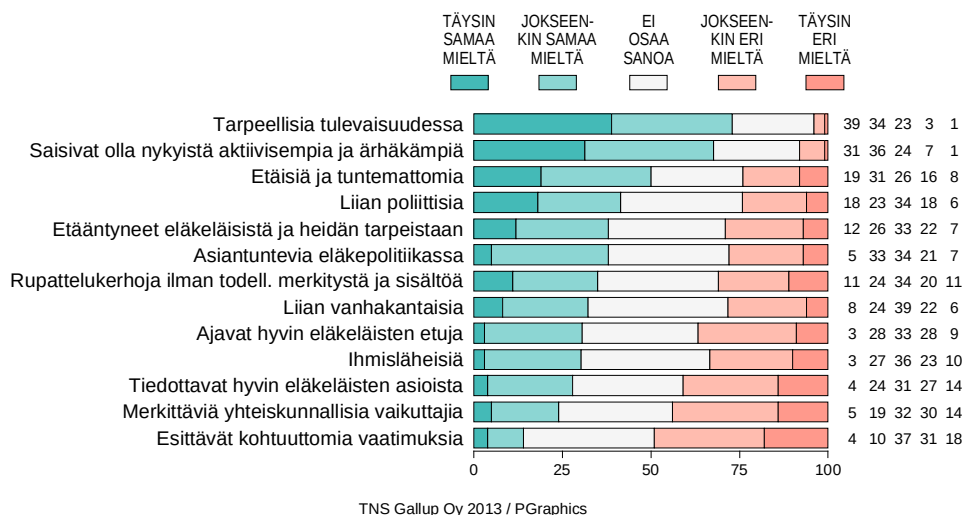
Samaan hengenvetoon kuitenkin valtaosa vaatii järjestöiltä nykyistä enemmän aktiivisuutta ja ärhäkkyttä edunvalvonnassa. Niiden myös uskotaan olevan etäisiä ja tuntemattomia.

Jos kohta em. kritisoivat näkökohdat nostavat profiilissa päätään, saavat järjestöt suitutusta osakseen. Ne eivät puutu asioihin, jotka eivät kuulu niille ja niiden ei arvioida esittävän kohtuuttomia vaatimuksia yhteiskunnassa. Jossain määrin eläkeläisjärjestöt koetaan kuitenkin liian "hampaattomiksi". Tämä näkyy myös siinä, että aika pieni osa arvioi järjestöjen olevan merkittäviä yhteiskunnallisia vaikuttajia tai ihmisläheisiä.

Merkillepantavaa tuloksissa on myös se, että korkeimmillaan lähes kaksi viidestä ei osaa arvioida eläkeläisjärjestöjä. Tämä vahvistaa sitä tulosta, jonka mukaan ikääntyvät ja iäkkäät pitävät järjestöjä etäisinä ja tuntemattomina.

Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 4. SUHTAUTUMINEN ELÄKELÄISJÄRJESTÖJÄ KOSKEVIIN LUONNEHDINTOIHIN (%).

Mielikuvat järjestöistä ovat hieman muuttuneet vuodesta 2010. Merkittävimmät muutokset voidaan listata seuraavasti.

- Niiden osuus, jotka sanovat eläkeläisjärjestöjen ajavan hyvin eläkeläisten asioita on lisääntynyt aiemmasta.
- Niiden osuus, jotka sanovat eläkeläisjärjestöjen olevan asiantuntevia on jonkin verran lisääntynyt aiemmasta.
- Niiden osuus, jotka sanovat eläkeläisjärjestöjen olevan liian vanhakantaisia on vähentynyt aiemmasta.
- Niiden osuus, jotka syyttävät eläkeläisjärjestöjä "rupattelukerhoiksi" on vähentynyt aiemmasta.

Nuorimmat ikäluokat kokevat eläkeläisjärjestöt aiempaa tarpeellisemmaksi

Tulokset kielivät siitä, että nykyiset 55–79-vuotiaat suhtautuvat eläkeläisjärjestöihin jonkin verran myönteisemmin kuin vastaavanikäiset tekivät vuonna 2010. Kokonaisuudessaan käsitykset eläkeläisjärjestöistä ovat aiempaa hieman valoisampia. Suhtautuminen eläkeläisjärjestöihin on aiempaa myönteisempää kaikissa ikäryhmissä. Etenkin nuorimmat ikäluokat kokevat eläkeläisjärjestöt nyt tarpeellisemmaksi kuin kolme vuotta aiemmin.

Vaatimukset järjestöjen suuremmasta ärhäkkydestä ovat muuttuneet vähemmän vaativiksi kaikissa ikäryhmissä lukuun ottamatta kaikkein iäkkäimpiä, joiden näkemykset ovat kutakuinkin ennallaan.

Kun tuloksia tarkastellaan eläkeläisjärjestöissä mukana olleiden ja muiden vastaajien keskuudessa, ilmenee mielikuvissa selvä tasoero. Eläkeläisjärjestöissä mukana olleet näkevät asiat pääsääntöisesti myönteisemmässä valossa.

Eläkeläisjärjestöjen ulkopuolella olevat ovat varovaisempia lausunnoissaan, etenkin ylistävissä. Toisaalta negatiivisiin luonnehdintoihin he suhtautuvat kutakuinkin samalla tavoin kuin järjestöistä kokemusta omaavat.

Tuloksista käy ilmi myös se, että eläkejärjestöjen toiminnassa mukana olleet, yhtä usein kuin muutkin, toivovat järjestöiltä enemmän aktiivisuutta ja ärhäkkyyttä. Tulos on sopusuunnassa sen kanssa, että melko moni (reilu kolmannes) eläkeläisjärjestön toimintaan osallistunut syyttää järjestöjen etääntyneen eläkeläisten tarpeista ja olevan rupattelukerhoja ilman todellista merkitystä ja sisältöä.

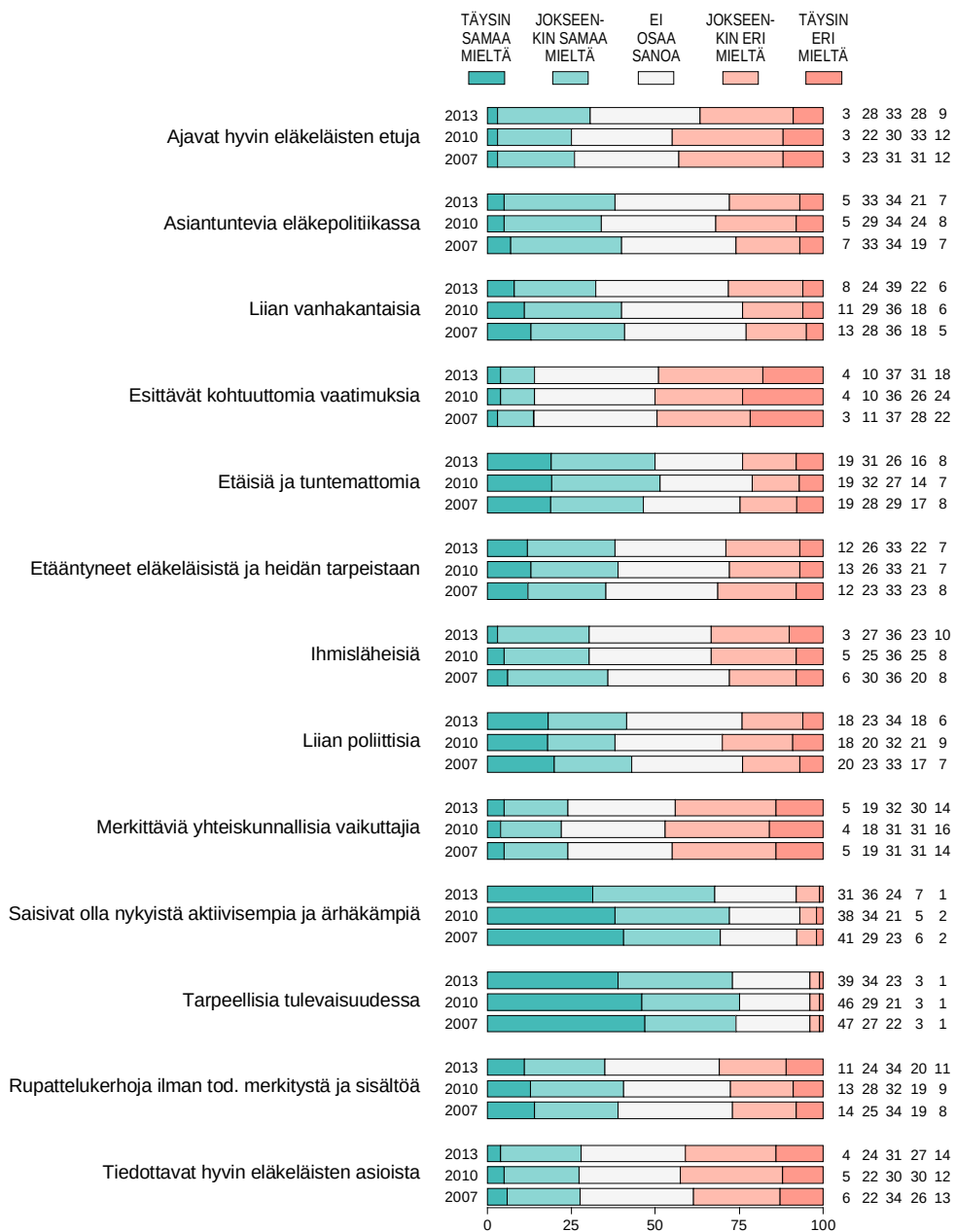
Perussuomalaisten ja Vasemmistoliiton kannattajat löytävät toisensa

Puoluekanta heijastuu vastauksissa siten, että SDP:n ja Keskustan kannattajilla on keskimäärää useammin taipumusta yhtyä myönteisiin luonnehdintoihin. Perussuomalaisten ja Vasemmistoliiton kannattajat löytävät toisensa siinä, että he suhtautuvat eläkeläisjärjestöihin keskimäärää kriittisemmin tai ainakin heillä on muiden puolueiden kannattajia korkeammalle viritetty rima vaatimuksissaan ja odotuksissaan.

Suomenkielisten ja ruotsinkielisten välillä löytyy johdonmukainen eroavaisuus. Ruotsinkielisille on tuottanut paljon enemmän ongelmia ottaa kantaa järjestöihin. "Ei osaa sanoa" -vastausten osuus on suuri ruotsinkielisten keskuudessa. Tästä huolimatta kantaa ottaneet ruotsinkieliset suhtautuvat eläkeläisjärjestöihin monilta osin myönteisemmin kuin suomenkieliset.

Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 4t. SUHTAUTUMINEN ELÄKELÄISJÄRJESTÖJÄ KOSKEVIIN LUONNEHDINTOIHIN (%).

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

Vaatimukset yhdestä eläkeläisjärjestöstä ovat laimentuneet

Vastaajilta tiedusteltiin kahdella kysymyksenasettelulla suhtautumista eläkeläisjärjestöjen määrään. Yksiselitteisiä vastuksia kysymyksiin ei saada. Ikääntyvistä ja ikääntyneistä ihmisistä alle puolet (48 %) sanoo, että eläkeläisten asioiden hoitamiseen riittäisi maassamme yksikin eläkeläisjärjestö. Kaksi viidestä (40 %) on eri mieltä.

Pienen harkinnan jälkeen, enemmistö (57 %) vastaajista kuitenkin ilmoittaa, että useampi eläkeläisjärjestö on hyvä, koska eläkeläisten tarpeet ovat erilaisia. Tulosta voi tulkita niin, että enemmistön mielestä yksi eläkeläisjärjestö ei riitä. Kuinka monta tarvitaan jää kysymysmerkiksi.

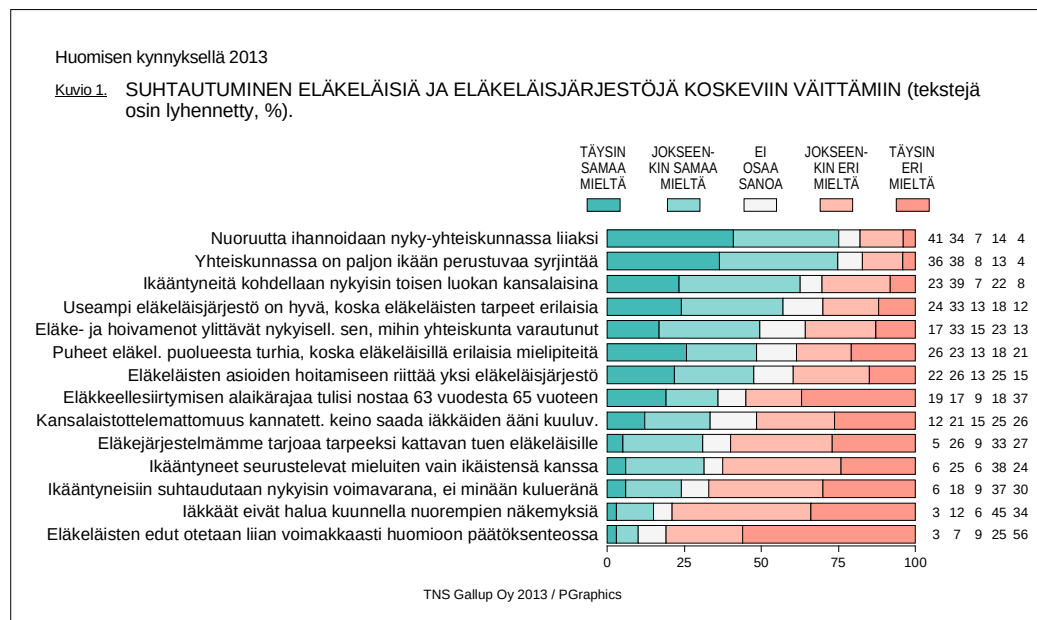
Vuodesta 2007 näkemykset eivät ole muuttuneet johdonmukaisesti mihinkään suuntaan, vaan kyse on ollut pikemminkin pienestä sahausliikkeestä mielipidelinjausten pytellessä kutakuinkin ennallaan.

Eläkeläisjärjestöissä toimivat pitävät useampaa kuin yhtä järjestöä tarpeellisena

Kun tuloksia tarkastellaan eri taustamuuttujien suhteen, käy ilmi se, että eläkeläisjärjestöissä mukana olleet suhtautuvat ajatukseen yhdestä eläkeläisjärjestöstä kutakuinkin samalla tavoin kuin kaikki vastaajat keskimäärin. Eläkeläisjärjestöissä mukana olleista joka toinen pitää yhtä eläkeläisjärjestöä tarpeellisena.

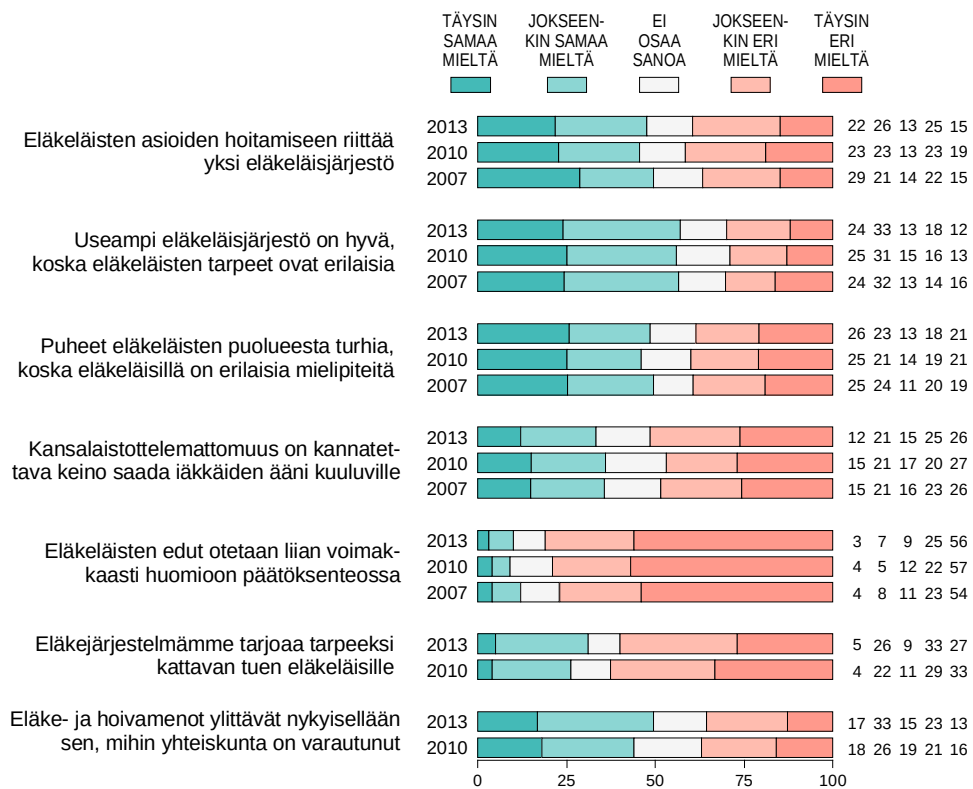
Samanaikaisesti eläkeläisjärjestöissä toimivat puolustelevalta useammin (62 %) monien eläkeläisjärjestöjen olemassaoloa sillä perusteella, että eläkeläisten tarpeet ovat erilaisia.

Puoluekanta heijastuu vastauksissa. Ajatus yhdestä eläkeläisjärjestöstä saa ymmärtämystä etenkin Vasemmistoliiton kannattajilta (62 %). RKP:n ja Vihreiden kannattajat asettuvat muita useammin vastarintaan.

Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 11. SUHTAUTUMINEN ELÄKELÄISIÄ JA ELÄKELÄISJÄRJESTÖJÄ KOSKEVIIN VÄITTÄMIIN VUOSINA 2007, 2010 JA 2013 (%)

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

Enemmistö ei koe ikääntyvien kapinaa keinoksi saada iäkkäiden ääni kuuluville

Ikääntyvistä valtaosa (81 %) torjuu sen, että eläkeläisten edut otettaisiin liian voimakkaasti huomioon päätöksenteossa. Tämä tulos kertoo osaltaan siitä, että ikääntyvien äänen pitäisi kuulua voimakkaammin yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Sama asia nousi esille jo aiemmin käsiteltäessä vastaajien suhtautumista eläkeläisjärjestöihin. Eläkeläisjärjestöiltä odotettiin hieman ärhäkkäämpää otetta edunvalvonnassa.

Onko sitten ikääntyvien ”kapina” lääke siihen, että iäkkäiden ääni kuuluisi yhteiskunnassa paremmin? Selkeää vastausta tähän ei saada kysymällä ikääntyviltä itseltään. Mielenpitoet hajoavat siten, että kolmannes (32 %) kannattaa iäkkäiden ihmisten kansalaistottelamattomuutta ja joka toinen (51 %) suhtautuu siihen varauksellisesti. Suhtautuminen iäkkäiden ja ikääntyvien kansalaistottelamattomuuteen on muuttunut astetta varauksellisemmaksi vuodesta 2010.

Tuloksista käy ilmi se, että poliittinen kanta, sosiaalinen asema ja osaksi suhde eläkeläisjärjestöihin on yhteydessä ”kapina-alttiuteen”. Keskimäärää ymmärtäväisemmin suhtautuvat Vasemmistoliiton, perussuomalaisten ja RKP:n kannattajat. Kokoomuksen ja vihreiden tukijat eivät lämpene ajatukselle kansalaistottelamattomuudesta. Yrittäjien keskuudessa (mukaan lukien maatalousyrittäjät) ilmenee keskimäärää enemmän ymmärtämystä kapinakeinoa kohtaan.

Tavanomaisia taustatekijöitä enemmän suhtautumista kansalaistottelamattomuuteen selittää kuitenkin vastaajan oma elämänhallinta. Tutkimuksen mittareiden mukaan tyytymättömyys omaan elämään yleensä, tyytymättömyys omaan taloudelliseen tilaan sekä vaikutusmahdollisuuksien puute omassa elämässä, ovat yhteydessä käsityksiin, että iäkkäiden ääni kuuluisi paremmin yhteiskunnassa riuskemmilla otteilla.

Yhteiskunnassamme on liiaksi ikään perustuvaa syrjintää

Vaikka ikääntyvät ja ikääntyneet eivät suoranaisesti nouse kapinaan, niin selvä enemmistö arvioi ikääntyneitä kohdeltavan nykyisin toisen luokan kansalaisina (62 %). Samaa hengenvetoon neljä viidestä (74 %) ilmoittaa, että yhteiskunnassa on paljon ikään perustuvaa syrjintää. Tulosten mukaan vastaajat myös kokevat nuoruutta ihannoitavan nyky-yhteiskunnassamme liian kanssa (75 %). Kaksi kolmesta (67 %) torjuu myös ajatuksen, että ikääntyneisiin suhtauduttaisiin yhteiskunnassamme voimavarana, ei kulueränä.

Tyytymättömyys omaan elämään, taloudelliseen tilaan, omiin vaikutusmahdollisuuksiin ja alhainen onnellisuuden tunne johtavat näkemyksiin siitä, että ikääntyneitä kohdellaan toisen luokan kansalaisina ja pikemminkin kulueränä kuin voimavarana.

5. LUOTTAMUS ERI TAHOIHIIN ELÄKEASIOITA KOSKEVISSA ASIOISSA

Kansaneläkelaitokseen luotetaan eniten eläkeasioissa

Tutkimuksessa vastaajat arvioivat kaikkiaan seitsemää eri instituutiota. Heidän tehtävänä oli sanoa, missä määrin he tuntevat luottamusta eri instituutioita kohtaan eläkeasioissa.

Selvä enemmistö vastaajista (65 %) sanoo luottavansa Kelaan eläkeasioissa joko erittäin tai melko paljon. Tulos on Kelan kannalta hyvä myös vertailevasta näkökulmasta. Kelaan kohdentuu selvästi enemmän luottamusta kuin mihinkään muuhun tahoon. Kelan jälkeen luottamusta kohdistuu kohtuullisessa määrin työeläkevakuutusyhtiöihin, eläkeläisjärjestöihin ja palkansaajajärjestöihin.

Eläkeläisjärjestöihin luottaa reilu kolmannes (36 %) ikääntyvistä ja iäkkäistä. Huomatavalla osalla ei ole mielipidettä eläkeläisjärjestöjen luotettavuudesta (28 %).

Luottamusmittarin tyteen asettuvat työnantajajärjestöt, maan hallitus ja eduskunta. Enemmistö ikääntyvistä ei näytä luottavan hallitukseen ja eduskuntaan eläkeasioissa.

Kelaan ja työeläkevakuutusyhtiöihin luotetaan aiempaa enemmän

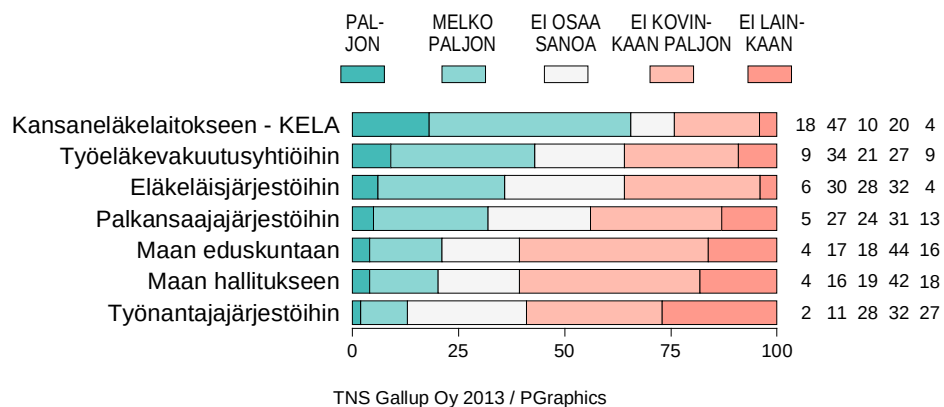
Mielipiteet ovat muuttuneet vuodesta 2010 siten, että epätietoisten osuus on vähentynyt. Nyt aiempaa suurempi osa on kyennyt ottamaan kantaa puolesta tai vastaan. Luottamus Kelaan ja työeläkevakuutusyhtiöihin näyttäisi lisääntyneen aiemmasta. Palkansaaja- ja työnantajajärjestöihin suhtaudutaan eläkeasioissa aiempaa kaksijakoisemmin. Aiempaa useampi sekä luottaa että ei luota.

Luottamus maan hallitukseen eläkeasioissa ei ole kovin suurta edes hallituspuolueiden kannattajien keskuudessa. Kokoomuksen kannattajista alle puolet (44 %) luottaa maan hallitukseen ja SDP:n kannattajista vain reilu neljännes (27 %).

Luottamus eläkeläisjärjestöihin eläkkeitä koskevissa asioissa on keskimäärää suurempaa 55–59-vuotiaiden (41 %) ja työelämässä mukana olevien (40 %) keskuudessa. Työssä käyvät luottavat eläkeläisjärjestöihin eläkeasioissa enemmän kuin eläkkeellä olevat. Työelämässä mukana olevien luottamus eläkeläisjärjestöihin on eläkeasioissa kuitenkin vähäisempää kuin usko palkansaajajärjestöjen kykyihin. Työssä olevien usko palkansaajajärjestöihin on lisääntynyt aiemmasta.

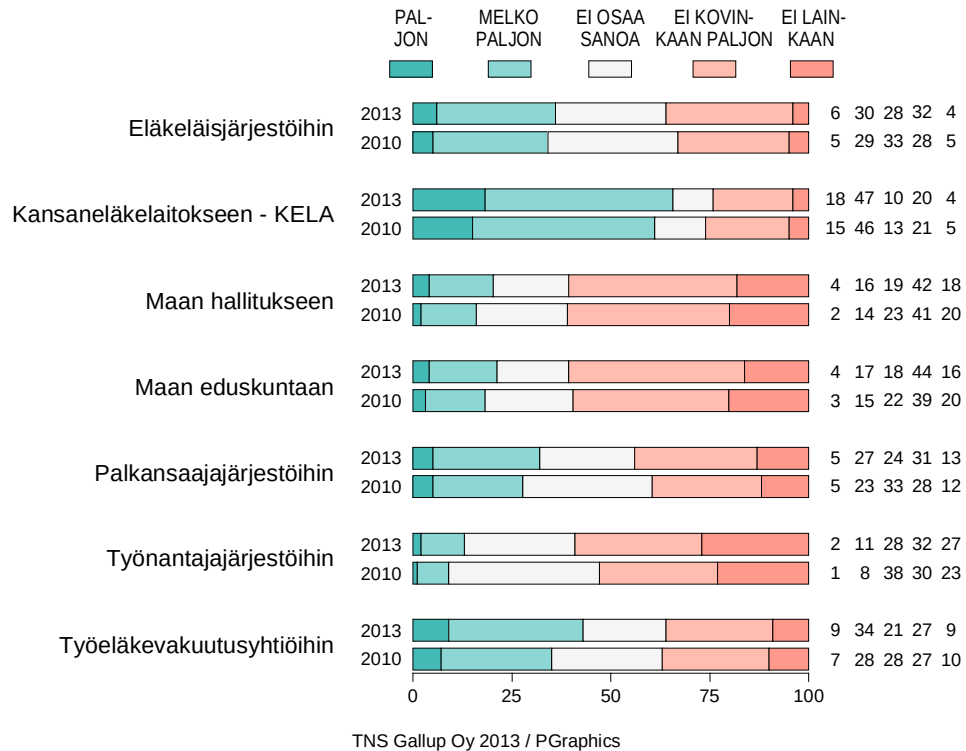
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 12. MISSÄ MÄÄRIN LUOTTA ERI TAHOIHIN ELÄKEASIOITA KOSKEVISSA ASIOISSA (%).

Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 12t. MISSÄ MÄÄRIN LUOTTA A ERI TAHOIHIN ELÄKEASIOITA KOSKE-
VISSA ASIOISSA (%).

Eläkeläisjärjestöissä mukana olleista joka toinen luottaa eläkeläisjärjestöihin (48 %). Järjestöissä toimineet luottavat eläkeläisjärjestöihin lähes samassa määrin kuin Kelaan. Usko eläkeläisjärjestöihin ja Kelaan on lisääntynyt niiden keskuudessa, joilla on kokemusta järjestöistä vuodesta 2010.

6. SUURIMMAT IÄKKÄIDEN IHMISTEN ONGELMAT NYT JA 10 VUODEN KULUTTUA

Eläkkeiden pienuus on edelleen suurin koettu ongelma, mutta yksinäisyys huolestaa aiempaa enemmän

Tutkimuksessa vastaajat ottivat kantaa siihen, mitkä ovat iäkkäiden ihmisten suurimmat ongelmat tämän päivän Suomessa. Kymmenen eri asiaa sisältävältä listalta he poimivat kaksi suurinta ongelmaa.

Tuloksissa nousee selvästi suurimmaksi tämän päivän harminaiheeksi eläkkeiden pienuus. Eläkkeiden riittämättömyyttä valittavat etenkin ne, jotka ovat jo eläkkeellä. Työelämässä olevat ajattelevat, että yksinäisyys on vakavin ongelma ja eläkkeiden pienuus toiseksi suurin.

Eläkkeiden alhaisuuden ohella suurimmat pulmat ovat yksinäisyys sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden niukkuus. Tuloksista käy ilmi se, että ikääntyvistä nuorimmat (55–59-vuotiaat) ja työssä käyvät otaksuvat yksinäisyyden suuremmaksi harmiksi kuin vartuneemmat ikäluokat.

Näkemykset iäkkäiden ihmisten suurimmista ongelmista ovat hieman muuttuneet vuodesta 2010. Aiempaa pienempi osa kokee eläkkeiden pienuuden merkittäväksi pulmaksi. Myös sosiaali- ja terveyspalveluiden riittämättömyys on asia, joka silmämääräisesti näyttäisi olevan aiempaa vähemmän suuri ongelma. Osaksi muutokset kuitenkin saattavat johtua siitä, että tutkimukseen lisättiin vaihtoehto lähipalveluiden niukkuus, joka on vaikuttanut siihen, että muiden asioiden riittämättömyys koetaan aiempaa pienemmäksi ongelmaksi.

Mikäli tuloksia tarkastellaan vertailukelpoisesti eliminoimalla lisätty, uusi vaihtoehto (lähipalveluiden niukkuus), niin aiempaa suuremmaksi ikäihmisten ongelmaksi koetaan yksinäisyys.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden lisääntyvät kustannukset koetaan aiempaa suuremmaksi uhkaksi tulevaisuudessa

Kun sitten vastaajilta kysytään käsitystä suurimmista ongelmista 10 vuoden kuluttua, niin selkeästi yliveraista pulmaa ei nouse esille. Tämä kieli siitä, että ikääntyvät arvioivat tulevaisuudessa olevan monia kipeitä asioita, joista tulisi selviytyä.

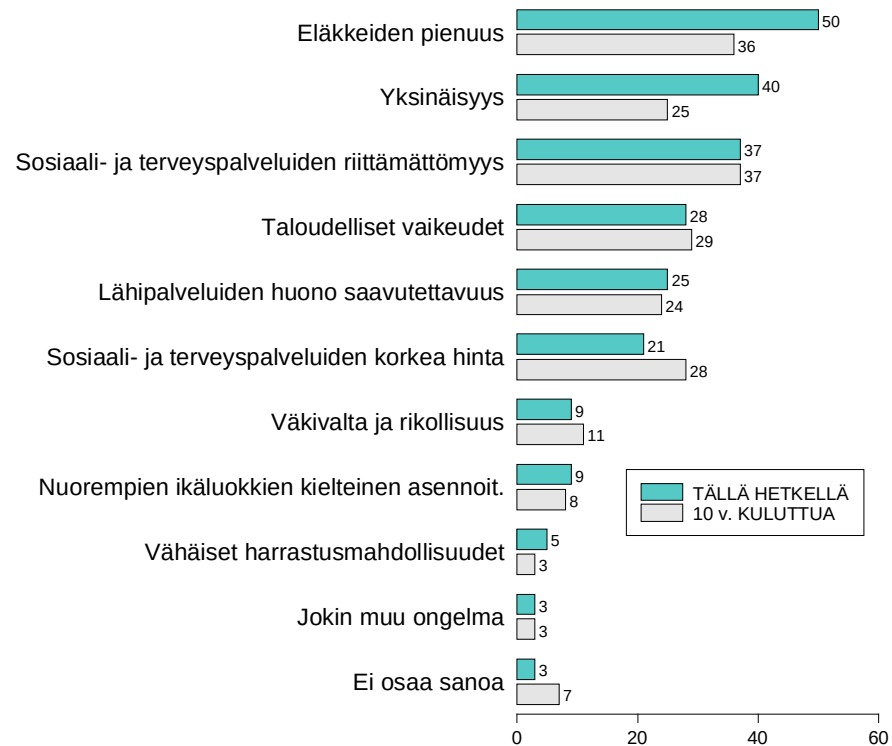
Suurimmaksi tulevaisuuden ongelmaksi niukasti ennen muita nousee sosiaali- ja terveyspalveluiden riittämättömyys. Tulos kertoo siitä, että osa ikääntyvistä on huolissaan siitä, että heitä ei hoideta riittävästi kymmenen vuoden kuluttua.

Nuorimmat, 55-59-vuotiaat, ovat selvästi eniten huolissaan eläkkeiden pienentymisestä seuraavan kymmenen vuoden kuluessa, jolloin he itse ovat eläkeikäisiä. Kaikkein ikääntyneimpien, 75-79-vuotiaiden keskuudessa ykkösuhka on taloudellinen ahdinko. Ikäluokissa 60-74-vuotiaat ajatellaan, että terveys- ja sosiaalipalvelut tulevat olemaan riittämättömiä.

Näkemykset tulevista ongelmista ovat muuttuneet aika vähän. Silmämääräisesti nousseva huolenaihe on sosiaali- ja terveyspalveluiden korkea hinta. Tämä nousee aiempaa isommaksi tulevaisuuden uhkaksi myös siinä tapauksessa, että tulokset vakioidaan vertailukelpoisiksi eliminoimalla tutkimukseen lisätty vaihtoehto lähipalveluiden heikosta saatavuudesta.

Huomisen kynnyksellä 2013

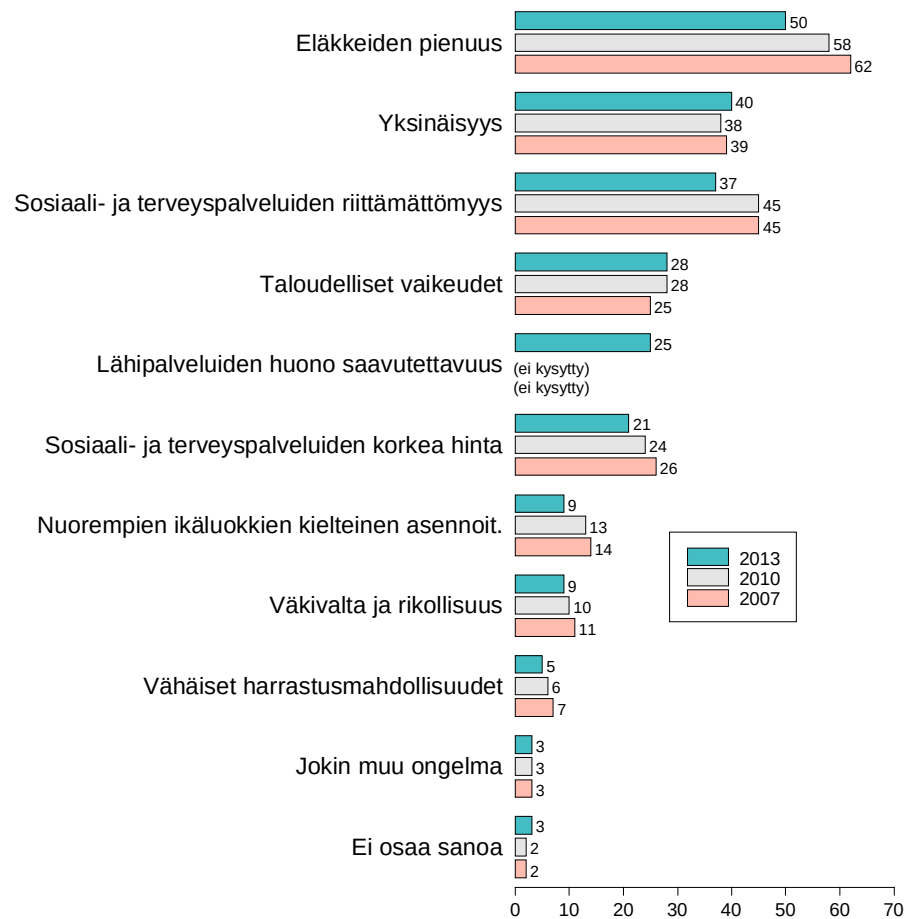
Kuvio 2ab. SUURIMMAT IÄKKÄIDEN IHMISTEN ONGELMAT TÄLLÄ HETKELLÄ JA 10 VUODEN KULUTTUA (kuuluu kahden suurimman joukkoon, %).

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

Huomisen kynnyksellä 2013

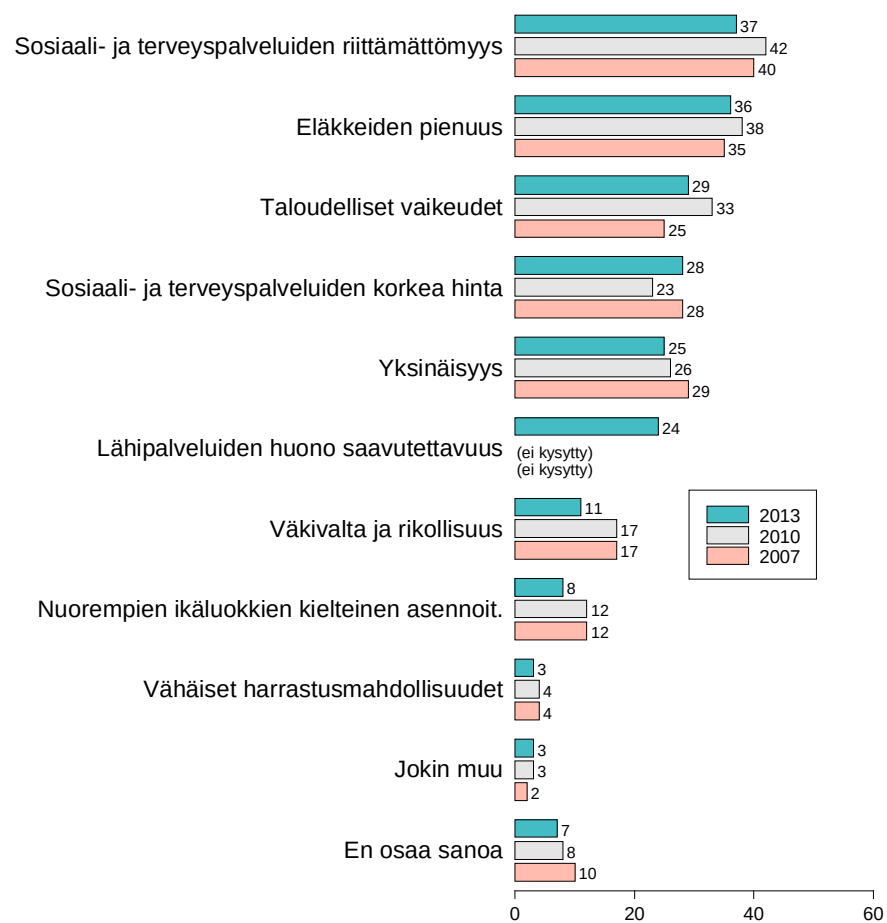
Kuvio 2a SUURIMMAT IÄKKÄIDEN IHMISTEN ONGELMAT TÄMÄN PÄIVÄN SUOMESSA (kuuluu kahden suurimman joukkoon, %).

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 2bt. SUURIMMAT IÄKKÄIDEN IHMISTEN ONGELMAT 10 VUODEN KULUTTUA (kuuluu kahden suurimman joukkoon, %).

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

7. NÄKEMYKSET ELÄKELÄISJÄRJESTÖJEN TÄRKEISTÄ TEHTÄVÄALUEISTA

Sosiaali- ja terveystalveluiden turvaamiseen kohdentuu aiempaa enemmän odotuksia

Vastaajat ottivat tutkimuksessa kantaa siihen, mitkä ovat tärkeimmät asiat, joihin eläkeläisjärjestöjen tulisi erityisesti keskittyä toiminnassaan.

Tärkeimmäksi eläkeläisjärjestöjen tehtäväksi nousee sosiaali- ja terveystalvelujen turvaaminen, jonka 59 % vastaajista nostaa kolmen keskeisimmän tehtäväalueen joukkoon. Muita tärkeitä asioita ovat eläkeläisten verotuksen alentaminen (43 %) ja eläke-etuuksien turvaaminen (43 %).

Kun kaikkien vastaajien näkemyksiä verrataan eläkeläisjärjestöissä mukana olleiden käsityksiin, huomataan pitkälle menevä samanmielisyy s.

Näkemykset ovat muuttuneet jonkin verran vuodesta 2010, mikä johtuu siitä, että listalle nostettiin kaksi lisävaihtoehtoa ja yhtä muutettiin sisällöllisesti erilaiseksi. Tästä johtuen kaikkien aiemmin mukana olleiden asioiden painoarvo näyttäisi vähentyneen. Mikäli tuloksia tarkastellaan siten, että eliminoidaan lisättyjen vaihtoehtojen vaikutus tuloksiin, niin aiempaa enemmän odotuksia kohdentuu vain iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluiden turvaamiseen.

Ikääntyneimmät odottavat myös toimivia lähipalveluita

Kun tuloksia tarkastellaan iän mukaan käy ilmi, että sosiaali- ja terveystalvelujen turvaaminen on ykkösasia kaikissa ikäluokissa. Nuorimmat, eläkeikää lähestyvät vastaajat painottavat yksinäisyyden vähentämistä enemmän kuin ikääntyneemmät yli 60-vuotiaat. Tulos tukee sitä aiemmin havaittua johtopäätöstä, että eläkeikää lähestyvät otaksuvat yksinäisyyden ikääntyneiden keskuudessa suuremmaksi ongelmaksi, kuin mitä se ehkä todellisuudessa onkaan.

Iäkkäimpien toiveet kohdentuvat keskimääräistä useammin toimivien lähipalveluiden turvaamiseen (posti-, pankki-, kauppapalvelut, kirjasto jne.). Eläkeläisjärjestöissä mukana olleiden ehdoton ykkösodotus on iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluiden turvaaminen. Kuitenkin myös järjestöissä toimineet odottavat muita useammin toimivia lähipalveluiden turvaamiseen.

Eläkeläisjärjestöt ovat jäsenille palveluorganisaatioita ja ulkopuolisille enemmän edunvalvontajärjestöjä

Kun sitten vastaajilta tiedustellaan käsitystä tärkeimmistä jäsenille tarjottavista eduista, niin mitään selkeän ylivertaista ei löydy. Kärkeen asettuu kuitenkin tiedon saaminen eläkeläisiä koskevissa asioissa. Toiseksi tärkein asia on edunvalvonta ja vaikuttaminen eritasoiseen päätöksentekoon. Viime mainittu tulos on sopusoinnussa niiden näkemysten kanssa, joiden mukaan eläkeläisjärjestöjen tulisi vaikuttaa sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamiseen.

Melko moni korostaa myös harrastusmahdollisuuksien tarjontaa sekä yhdessäolon mahdollisuuksien järjestämistä.

Merkillepantavaa tuloksissa on se, että edunvalvonta ja vaikuttaminen päätöksentekoon ovat eläkeläisjärjestöissä mukana olleille vähemmän tärkeitä kuin niille, joilla ei ole kokemusta järjestöistä. Järjestöissä mukana olleet/olevat kokevat järjestöjen olevan suureksi osaksi muuta kuin edunvalvontaorganisaatioita, enemmänkin harrastus ja matkailu mahdollisuuksia tarjoavia tai tukevia järjestöjä.

Tuloksista voi tehdä myös sen johtopäätöksen, että eläkeläisjärjestöt hahmottuvat nuoremmille enemmän edunvalvontaorganisaatioina ja varttuneemmille taas enemmän palveluorganisaatioina.

Huomisen kynnyksellä 2013

**Kuvio 3. TÄRKEIMMÄT ASIAT, JOIHIN ELÄKELÄISJÄRJESTÖJEN TULISI ERI-
TYISESTI KESKITTYÄ (kuuluu kolmen tärkeimmän joukkoon, %).**

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 5. TÄRKEIMMÄT ELÄKELÄISJÄRJESTÖJEN JÄSENILLEEN TARJOAMAT EDUT (kuuluu kolmen tärkeimmän joukkoon, %).

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

Ongelma on siinä, miten sovittaa yhteen näitä käsityksiä toiminnassa. Voi olla niin, että eläkeikään tulossa olevat 55–59 -vuotiaat toivovat nyt järjestöjen vaikuttavan voimakkaasti eläkeläisten edunvalvojana ja haluavat neuvontaa eläkeasioissa. Viiden, kymmenen vuoden kuluttua tilanne voi olla jo toisin ja järjestöiltä toivotaan enemmän palveluja.

Yleiskuva tärkeimmistä jäseneduista on säilynyt kutakuinkin ennallaan, mikäli tuloksia tarkastellaan siten, että otetaan huomioon vain ne vaihtoehdot, jotka eri tutkimuksissa olleet yhteisiä.

8. VIIMEISET TOIVEET: HALUKKUUS TOTEUTTAA ERILAISIA ASIOITA LOPPUELÄMÄN AIKANA

Valtaosa haluaisi loppuelämän aikana parantaa ihmissuhteita ja elämäntapoja

Aikeita toteuttaa erilaisia haaveita ja unelmia selvitettiin kysymyssarjalla, jossa lueteltiin kaikkiaan 18 erilaista asiaa. Haastateltavilta tiedusteltiin, kuinka voimakas halua heillä on toteuttaa lueteltavat asiat loppuelämän aikana.

Kysymys kuului sanatarkasti seuraavasti: Kun ikää karttuu, monet ihmiset alkavat miettiä, mitä asioita he vielä aikovat tehdä loppuelämänsä aikana. Millainen halu Teillä on toteuttaa seuraavia asioita loppuelämäne aikana?

Enemmistö ikääntyvistä suomalaisista kokee voimakasta, lähes vastustamatonta tai melko suurta halua toteuttaa ennen kuolemaansa neljä asiaa kahdestatoista. Nämä yleisimmin hyväksytyt haaveet tai toiveet ovat seuraavat:

- Halu pitää tiiviisti yhteyttä läheisiin tai ystäviin	86 %
- Halu harrastaa aktiivisesti liikuntaa	76 %
- Halu auttaa lähiomaisia arjen askareissa	66 %
- Halu muuttaa suhtautumista ymmärtäväisemmäksi muita ihmisiä ja asioita kohtaan	55 %
- Halu antaa paljon enemmän aikaa perheelle	72 %
- Halu tehdä unelmien lomamatka	70 %
- Halu avustaa lähiomaisia taloudellisesti	65 %
- Halu alkaa kuntoilla nykyistä enemmän	62 %
- Halu aloittaa jokin uusi harrastus	53 %

Melko monen kohdalla haluttuja asioita ovat myös halu avustaa lähiomaisia taloudellisesti, ruokailutapojen muutokset, jonkin uuden harrastuksen tai opiskelun aloittaminen ja unelmien lomamatkan tekeminen.

Suomalaisten haaveiden tyvipäähän asettuvat ulkomaille muuttaminen ja uuden paritai rakkaussuhteen aloittaminen. Melko harvan toive on kerrankin puhua suunsa puhtaaksi, sanoa asioista ja ihmisistä, mitä oikeasti ajattelee. Viimemainittu seikka viittaa siihen, että huomattava osa ikääntyvistä ihmisistä ei tohdi kertoa muille ajatuksiaan, vaikka olisivat eri mieltä asioista.

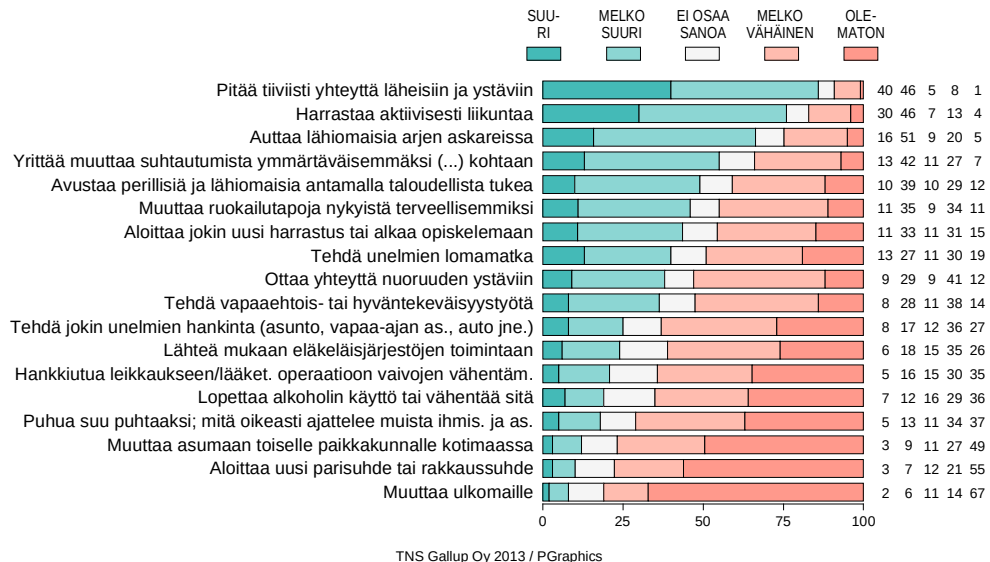
Asiat, joita useimmat ihmiset haluavat tehdä loppuelämän aikana liittyvät pääasiassa ihmissuhteiden ja elämäntapojen parantamiseen. Erilaiset materiaaliin hankintoihin liittyvät unelmat eivät ole likikään samalla tavoin haluttuja asioita.

Miehet unelmoivat hankinnoista, naiset vapaaehtoistyöstä ja matkoista

Miesten ja naisten toiveiden ja halujen välillä on eroja vaikka profiili onkin samansuuntainen. Sekä miesten että naisten järjestyslistalla kärkeen asettuvat likimain samat asiat. Molemmat sukupuolet haluavat panostaa ennen muuta ihmissuhteisiin ja elämäntapoihin. Silti selkeitä painotuseroja löytyy miesten ja naisten välillä.

Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 15. MILLAINEN HALU ITSELLÄ ON TOTEUTTAA ERI ASIOITA OMAN LOPPUELÄMÄNSÄ AIKANA (tekstejä osin lyhennetty, %).

Miehistä suurempi osa kuin naisista haluaisi vähentää, jollei peräti lopettaa alkoholin käytön. Miehillä on naisia useammin ominaista myös sellaiset toiveet kuin unelmien hankinta (asunto, vapaa-ajan asunto, auto, vene jne.) ja lähiomaisten taloudellinen tukeminen.

Naisten aielistalla nousee miehiä tärkeämmiksi asioiksi ihmissuhteiden ylläpito, vapaaehtoistyö, unelmien matka sekä uudet harrastukset ja opiskelu. Erot kielivät siitä, että ainakin osa ikääntyvistä miehistä ja naisista unelmoi erilaisista asioista, jotka voivat aiheuttaa yksilötasolla ristiriitoja.

Nuorimmat haluavat tehdä unelmien hankintoja ja matkoja

Työssä käyvien toiveena on eläkeläisiä useammin unelmien lomamatkailu, ulkomaille muuttaminen, liikunnan harrastaminen, uudet harrastukset ja opiskelu sekä vapaaehtoistyö. Eläkeläiset haluaisivat työssä käyviä useammin ennen kuolemaansa parantaa ihmissuhteita, mutta myös puhua kerrankin suu puhtaaksi ja sanoa mitä oikeasti ajattelevat muista ihmisistä ja asioista.

län mukaisista eroista voi todeta sen, että monissa asioissa nuorempien halut ovat suurempia kuin iäkkäämpien. Näitä ovat etenkin hankintoihin, matkailuun, muuttoihin, liikuntaan ja harrastuksiin liittyvät aikeet. Ikääntyneiden toiveet kohdentuvat keskimääräistä useammin ihmissuhteiden parantamiseen ja lähiomaisten auttamiseen.

9. IKÄÄNTYMISEN PELOT

Sairastuminen ja liikuntakyvyn menettäminen pelottavat lähes kaikkia

Tutkimuksessa selvitettiin ikääntyvien ja iäkkäiden henkilökohtaisia pelkoja. Tehtävänä oli valita kymmenen asiaa sisältäneeltä listalta kaikki ne, jotka pelottavat ikääntyessä. Tulokset mittaavat pelkojen yleisyyttä, ei sitä, missä määrin eri asiat pelottavat.

Ikääntymisen peloista yleisimmät ovat oma sairastuminen (81 %) ja liikuntakyvyn menettäminen (75 %). Enemmistö näyttäisi pelkäävän myös lähiomaisen sairastumista. Vaikka sairastuminen pelottaakin, niin omaa kuolemaa ei näytetä kuitenkaan pelättävän. Avioeroa/parisuhdeongelmia tai psyykkisiä ongelmia ei myöskään pelätä kovin yleisesti. Sellaisia, jotka eivät pelkää yhtään mitään on aika vähän, vain yksi kahdestakymmenestä.

Tuloksista käy ilmi se, että naisia pelottavat lähes kaikki asiat miehiä useammin tai ainakin naiset tohtivat myöntää pelon aiheita herkemmin. Ainoa poikkeus on avioero, jota miehet pelkäävät hieman naisia useammin.

Yksinäisyys pelottaa ikäihmisiä, vaikka asia ei ole nykyhetken suurimpia ongelmia

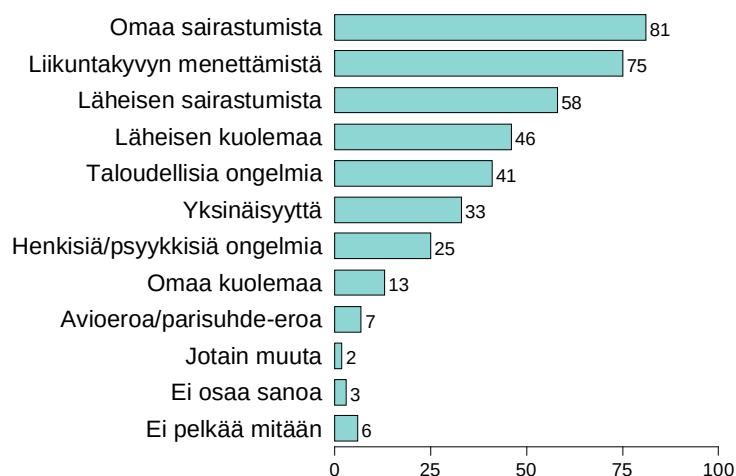
Elämäntilanne on yhteydessä pelon aiheisiin. Yksin asuvat pelkäävät muita useammin taloudellisia ongelmia, yksinäisyyttä ja liikuntakyvyn menettämistä. Puolison kanssa asuvia askarruttaa läheisen ihmisen (puolison) kuolema tai sairastuminen.

län mukanaan tuomista eroista voi todeta sen, että ikääntyneimpiä pelottaa keskimääräistä useammin yksinäisyys. Tulos antaa uusia vivahteita aiemmin yksinäisyydestä saaduille tuloksille. Ikääntyneimmät eivät koe yksinäisyyttä erityisen suureksi ongelmaksi mutta silti pelottavaksi asiaksi tai mahdollisuudeksi. Toinen asia, joka aiheuttaa pelkoja ikääntyneiden keskuudessa muita useammin on liikuntakyvyn menettäminen.

Kieliryhmien välisistä eroista voisi todeta sen, että ruotsinkielisten ikääntymistä koskevat pelot ovat lähes kauttaaltaan vähäisempiä kuin suomenkielisen väestön.

Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 17. MITÄ PELKÄÄ IKÄÄNTYESSÄÄN (kaikki ne asiat, jotka pelottavat, %).

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

10. SIOJITTUMINEN OMAA ELÄMÄÄ KUVAAVILLE ASTEIKOILLE

Työelämässä olevien usko vaikutusmahdollisuuksiin ja kuulluksi tulemiseen on heikentynyt

Tutkimuksessa haettiin tietoa myös siitä, missä määrin ikääntyvät ihmiset kokevat hallitsevansa omaa elämäänsä. Vastaajat ottivat kantaa omaan elämäänsä yleensä, omaan taloudelliseen tilanteeseensa, vaikutusmahdollisuuksiin oman elämänsä kulkuun sekä onnellisuuden tunteeseen. Kantaa otettiin jokaiseen kysymykseen 10-portaisella asteikolla.

Valtaosa (84 %) ikääntyvistä kokee olevansa enemmän tai vähemmän tyytyväinen omaan elämäänsä nykyisin (arvosana vähintään seitsemän asteikolla 1-10). Yleistyytäväisyys omaan elämään on suurempaa kuin onnellisuuden tunne, tyytyväisyys taloudellisiin olosuhteisiin tai vaikutusmahdollisuudet oman elämän kulkuun. Myös kaikissa viimemainituissa asioissa näkemykset kuitenkin asettuvat enemmän asteikon myönteiseen kuin kielteiseen päähän.

Vähiten tyytyväisiä ikääntyvät ovat siihen, missä määrin he tulevat kuulluksi yhteiskunnassamme. Kuulluksi tulemisessa vastaukset asettuvat näkyvässä määrin asteikon kielteiseen päähän. Enemmän tai vähemmän tyytymättömiä löytyy 62 prosenttia.

Tulokset ovat muuttuneet vuodesta 2010. Tyytyväisyys elämään, onnellisuuden tunne, vaikutusmahdollisuudet ja kuulluksi tulemisen tunne ovat parantuneet aiemmasta. Selvä nousupiikki näkyy siinä, missä määrin vastaajat arvioivat äänensä tai samassa elämäntilanteessa olevien ihmisten äänen tulevan kuulluksi yhteiskunnassa.

Ikääntyneimmät ja eläkkeellä olevat ovat nyt tyytyväisempiä elämäänsä kuin 2010. Työelämässä mukana olevat ovat aiempaa tyytymättömiä. Samansuuntainen kehitys koskee näkemystä äänen kuulluksi tulemisesta yhteiskunnassa. Eläkeläiset ovat aiempaa tyytyväisempiä, mutta työelämässä vielä mukana olevat eivät ole. Työssä olevien usko omiin mahdollisuuksiin vaikuttaa elämänsä kulkuun on heikentynyt.

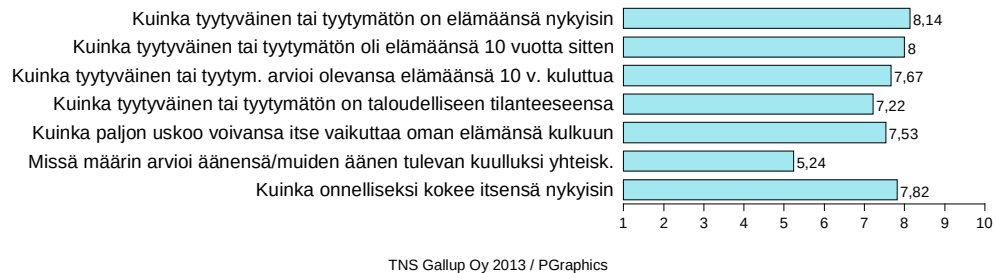
Ikääntyneimmät ennakoivat tyytyväisyyden oman elämään vähentyvän

Tuloksista käy ilmi se, että ikääntyvät ovat astetta tyytyväisempiä nykyhetkeen kuin elämäänsä kymmenen vuotta sitten. Kuitenkin tyytyväisyyden oletetaan vähentyvän nykyisestä kymmenen seuraavan vuoden aikana.

Nuorimmat, 55–59-vuotiaat, uskovat tyytyväisyyden omaan elämään säilyvän ennallaan seuraavan kymmenen vuoden aikana. Ikääntyneimpien, 70–74- ja 75–79-vuotiaiden, keskuudessa odotetaan henkilökohtaisen tyytyväisyyden oman elämään vähentyvän. Tätä saattaa selittää se, että ennakoitaan terveyteen ja toimintakykyyn liittyvien vaivojen lisääntyvän nykyisestä.

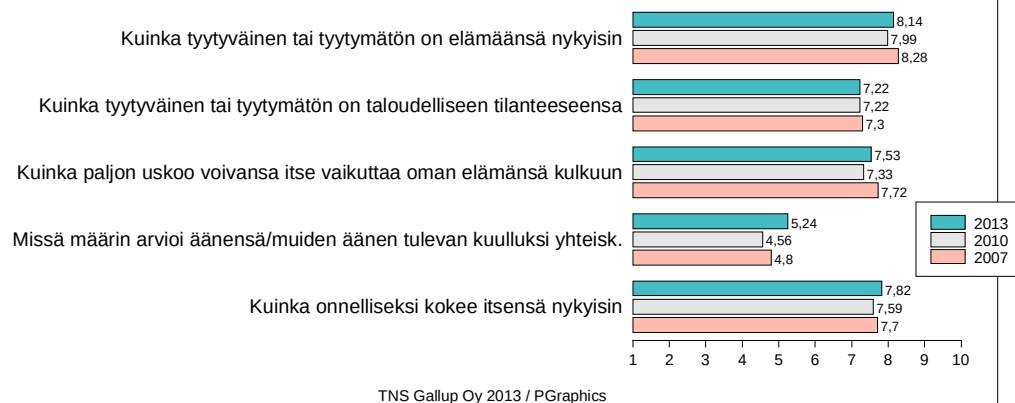
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 19a-23. SIJOITTUMINEN OMAA ELÄMÄÄ KUVAAVILLE ASTEIKOILLE (keskiarvot).

Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 19a-23t. SIJOITTUMINEN OMAA ELÄMÄÄ KUVAAVILLE ASTEIKOILLE (keskiarvot).

55-79-vuotiaat ovat tyytyväisempiä elämäänsä kuin väestö keskimäärin

Tulokset eivät kuitenkaan vielä sellaisenaan kerro paljonko on paljon. Tämän takia tuloksia verrataan siihen, mitä suomalaiset täysikäiset ajattelevat tyytyväisyydestä omaan elämäänsä.

55–79-vuotiaat suomalaiset verrattuna täysikäisiin suomalaisiin keskimäärin (asteikko-keskiarvot):

	55–79-vuotiaat	Koko väestö
Tyytyväisyys omaan elämään yleensä	8,14	7,48
Tyytyväisyys omaan elämään 10 vuoden kuluttua	7,67	7,77
Kuinka paljon voi vaikuttaa oman elämänsä kulkuun	7,53	7,57

Vertailu osoittaa, että 55–79-vuotiaat ovat yleisesti ottaen tyytyväisempiä omaan elämäänsä kuin koko väestö keskimäärin. Ero on kasvanut entisestään vuodesta 2010. Tämä johtuu siitä, että työelämässä mukana oleva väestö on aiempaa vähemmän tyyväinen ja ikääntynyt osa väestöä aiempaa tyytyväisempi.

Ikääntyvät, 55–79-vuotiaat, ovat kuitenkin hieman vähemmän optimistisia tulevaisuuden suhteen kuin väestö keskimäärin maassamme. Nuorempi osa väestöstä on taipuvainen ajattelemaan, että tyytyväisyys omaan elämään lisääntyy seuraavan kymmenen vuoden aikana. Ikääntyvät puolestaan ennakoivat, että tyytyväisyys vähentyy.

Oman elämänkulkuun vaikuttamisessa ei ole havaittavissa merkillepantavaa eroa koko väestön ja ikääntyvät, 55–79-vuotiaiden, välillä. Vuonna 2010 ikääntyvät ja ikääntyneet olivat vähemmän tyytyväisiä kuin väestö keskimäärin.

Hyväosaiset ovat tyytyväisimpiä

Seuraavassa tarkastellaan hieman lähemmin sitä, ketkä ikääntyvien ryhmät ovat keskimäärää tyytyväisempiä olosuhteisiinsa eri asioissa. Tuloksista piirtyy kuva, jonka mukaan tyytyväisyys eri asioihin on yhteydessä sosiaaliseen ja taloudelliseen asemaan. Suhteellisen korkeasti koulutetut, aiemmin tai nykyisin johtavassa asemassa toimineet sekä ylemmät toimihenkilöt ovat keskimäärää tyytyväisempiä elämäänsä, taloudelliseen asemaansa, vaikutusmahdollisuuksiinsa ja kuulluksi tulemiseen.

Heikommin koulutetut, työntekijät ja työttömät ovat järjestään vähemmän tyytyväisiä. Tyytymättömiä ja voimattomia ovat etenkin työttömät. Myös onnellisuuden tunne viimemainitussa ryhmässä on alhainen. Puoluekannan mukaan tyytymättömät ja ne, jotka eivät koe saavansa ääntään kuulluksi, ovat muita useammin Perussuomalaisten ja Vasemmistoliiton kannattajia.

Keskimäärää tyytyväisempiä omaan elämäänsä yleensä (asteikkokeskiarvot):

Kaikki	8,14
Nykyisin tai aiemmin johtava asema	8,69
Nykyisin tai aiemmin ylempi toimihenkilö	8,51
74–79-vuotiaat	8,48
70–74-vuotiaat	8,47
Korkea-asteen tutkinto	8,38
Asuu puolison kanssa	8,38

Kykenevät vaikuttamaan oman elämänsä kulkuun keskimäärää enemmän (asteikkokeskiarvot):

Kaikki	7,53
Nykyisin tai aiemmin johtava asema	8,18
Nykyisin tai aiemmin ylempi toimihenkilö	8,05
Korkea-asteen tutkinto	7,93
60–64-vuotiaat	7,81
Asuu kaupungin keskustassa	7,81

Arvioivat äänensä tulevan kuulluksi yhteiskunnassa keskimäärää paremmin (asteikkokeskiarvot):

Kaikki	5,24
Nykyisin tai aiemmin johtava asema	5,76
Korkea-asteen tutkinto	5,64
Nykyisin tai aiemmin ylempi toimihenkilö	5,55
Mukana työelämässä	5,46
75–79-vuotta	5,45

11. MISTÄ ONNELLISUUS KOOSTUU?

Hyvä terveys on onnellisuuden edellytys

Tutkimustulosten mukaan ikääntyvistä valtaenemmistö kokee elämänsä ainakin jonkin verran onnelliseksi. Hyvin harva, muutama prosentti tunnustaa olevansa lähes onneton. Täysin onnelliseksi kokee kuitenkin itsensä vain reilu kymmenesosa ikääntyvistä.

On ymmärrettävää, että täysin onnellisia on varsin vähän. Terveydellisiä ongelmia esiintyy kaikilla ihmisillä ajoittain, lisäksi väestön vanhetessa kroonisemmin vajavainen terveys yleistyy. Työttömyyden iskiessä taloudellinen tilanne heikkenee, eläkkeelle siirtyäessä tulotaso laskee.

Tutkimuksessa vastaajien tuli arvioida yhtätoista onnellisuuden osatekijää poimimalla listalta kolme tärkeimmäksi kokemaansa.

Tulokset muodostuvat aika yksiselitteiseksi. Vaikka onni rakentuu monista osatekijöistä, niin ne asettuvat selvään järjestykseen. Ensisijaiset onnen lähteet ovat hyvä terveys ja hyvät, toimivat ihmissuhteet. On ymmärrettävää, että hyvä terveys on tärkein osatekijä, koska sitä voi pitää myös välttämättömänä onnen edellytyksenä; sairaana on paha olla onnellinen, vaikka muut tekijät olisivat kuinka hyvin.

Varsin monella tärkeät onnen elementit liittyvät myös kiinnostaviin harrastuksiin, rentoutumiseen, leppäämiseen sekä luontoon. Hyvä toimeentulo kuuluu viidennekselle ikääntyviä keskeisimpien onnen osatekijöiden joukkoon.

Tuloksia voi tarkastella myös siten, että kiinnittää huomiota tekijöihin, jotka eivät ole keskeisimpiä onnen rakennuspuita. Näihin kuuluvat yhteiskunnallinen osallistuminen, mahdollisuus tehdä ansiotyötä mahdollisimman pitkään ja sosiaalinen arvostus.

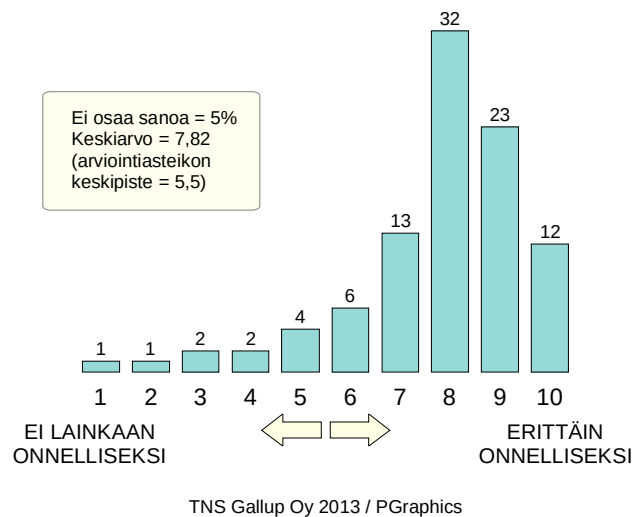
Onnelliset ihmiset korostavat hyvien ihmissuhteiden merkitystä

Onnellisuuden tärkeimmät osatekijät nimetään eri väestöryhmissä melko yhdenmukaisella tavalla. Siltä osin kuin eroja esiintyy, ne ovat pikemminkin painotus- ja sävyeroja kuin kertovat arvostusten vastakkaisuudesta. Ikääntyneiden kesken vallitsee pitkälle menevä yksimielisyys onnen keskeisimmistä rakennusaineista.

Edes onnellisuuden kokeminen ei vaikuta kovin suuresti näkemyksiin onnellisuuden tärkeimmistä osatekijöistä. Kuitenkin itsensä onnelliseksi kokevat korostavat keskimääräistä enemmän hyviä ihmissuhteita tärkeänä onneen johdattavana tekijänä. Onnettomat tai pikemminkin vain vähän onnelliset ihmiset painottavat keskimääräistä useammin hyvää toimeentuloa, leppäämistä ja rentoutumista.

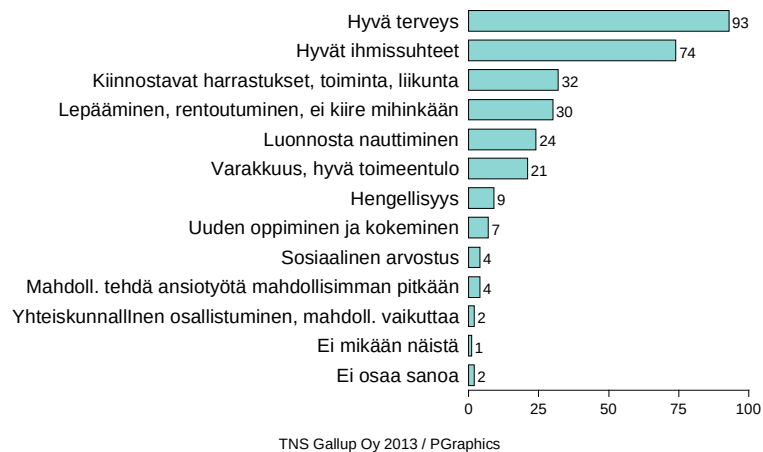
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 23. KUINKA ONNELLISEKSI KOKEE ITSENSÄ NYKYISIN (%).

Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 16. ONNELLISUUTEEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT KUN IKÄÄ TULEE LISÄÄ (korkeintaan kolme tärkeintä, %).

12. MINKÄ TAHOJEN TOIMINNALLISTA JA TALOUDELLISTA VASTUUTA IÄKKÄISTÄ IHMISSISTÄ TULISI VASTAISUUDESSA LISÄTÄ?

Katseet kohdistuvat etenkin valtioon ja kuntiin

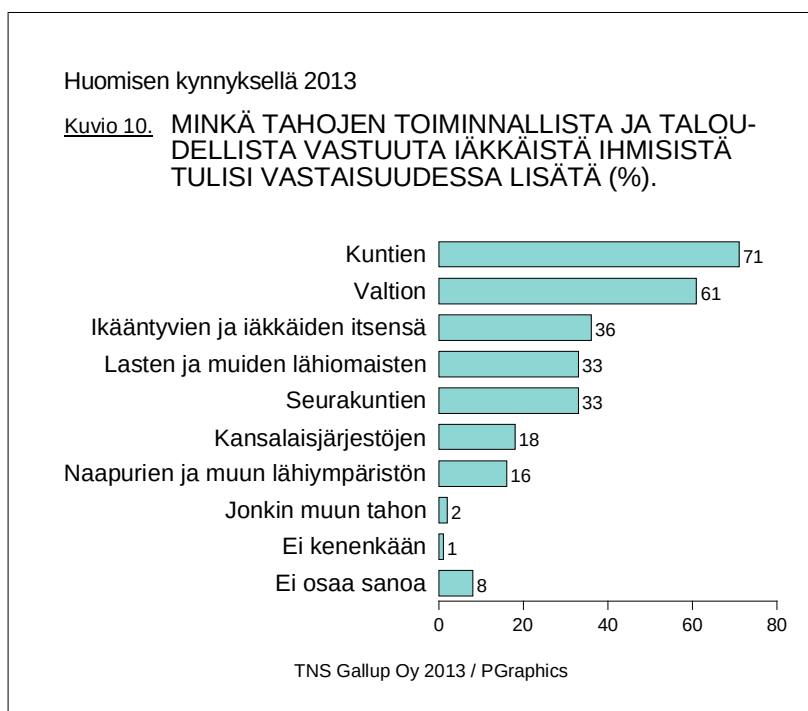
Vastaajilta kysyttiin tutkimuksessa, minkä kaikkien tahojen toiminnallista ja taloudellista vastuuta iäkkäistä ihmisistä tulisi vastaisuudessa lisätä. Arvioinnin kohteena oli kaikkiaan seitsemän eri taho.

Tulokset kertovat siitä, että valtaosa odottaa sekä kuntien että valtion vastuun iäkkäistä ihmisistä lisääntyvän. Sen sijaan vähemmistö asettaa lisävastuita ikääntyville itselleen tai heidän lapsilleen ja muille lähiomaisille. Järjestöille vastuuta vierittää vieläkin harvempi.

Vastaajat ovat iästä, sosiaalisesta asemasta ja puoluekannasta riippumatta jokseenkin yksimielisiä siitä, että julkisen vallan (kunnat ja valtio) tulisi kantaa enemmän vastuuta ikääntyvistä ihmisistä.

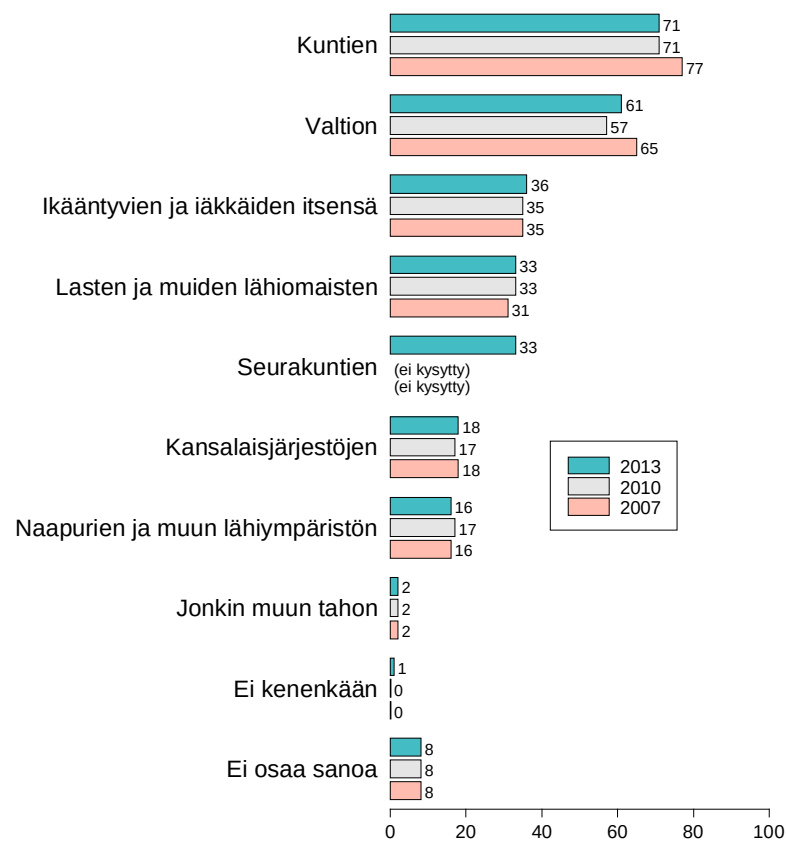
Sosiaalinen asema ja puoluekanta heijastuvat vasta, kun puhutaan ikääntyvien, heidän lähiomaistensa ja muun lähiympäristön vastuusta. Paremmassa sosiaalisessa asemassa olevat, Kokoomuksen ja Keskustan kannattajat painottavat keskimäärää useammin ikääntyvien itsensä ja lähiympäristön omavastuun lisäämistä.

Tulokset eivät ole käytännössä muuttuneet vuodesta 2010. Lisävastuuta iäkkäistä säilytetään edelleen pääasiassa julkisille päätöksentekijöille.

Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 10t. MINKÄ TAHOJEN TOIMINNALLISTA JA TALOUDELLISTA VASTUUTA IÄKKÄISTÄ IHMISSISTÄ TULISI VASTAISUUDESSA LISÄTÄ (%).

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

13. ANSIOTYÖSSÄ KÄYMINEN VANHUUSELÄKKEELLÄ JA NÄKEMYKSET JOUSTAVASTA ELÄKEIÄSTÄ

Kiinnostus ansiotyössä käymiseen vanhuuseläkkeellä on nousussa

Vastaajilta tiedusteltiin tutkimuksessa kiinnostusta ansiotyössä käymiseen vanhuuseläkkeellä ollessaan. Ikääntyvistä ja ikääntyneistä vain muutama prosentti (4 %) voisi harkita kokopäiväisesti työssä käymistä. Sensijaan osa-aikaista työssä käymistä harkitsisi lähes joka toinen (45 %).

Ikä on yhteydessä kiinnostukseen käydä ansiotyössä vanhuuseläkkeellä. Nuorimmista (55–59-vuotiaista) selvä enemmistö voisi harkita osa-aikatyön tekemistä vanhuuseläkkeellä ollessaan. Kiinnostus ansiotyötä kohtaan ymmärrettävästi vähentyy iän myötä. Kuitenkin yli 70-vuotiaistakin noin neljännes pitää osa-aikaista ansiotyötä mahdollisena omalla kohdallaan. Nykyisistä eläkeläisistä kaksi viidestä voisi olla kiinnostunut osa-aikatyöstä.

Houkutus käydä ansiotyössä eläkkeellä ollessa on lisääntynyt aiemmasta. Vuonna 2010 kaikista vastaajista reilu kaksi viidesosaa (44 %) oli kiinnostunut joko kokopäiväisestä tai osa-aikaisesta työstä. Tämä osuus on noussut viidellä prosenttiyksiköllä kolmen vuoden aikana.

Eläkkeellä olevat pitävät muita useammin 63 vuoden alaikärajaa liian alhaisena

Tutkimuksessa vastaajat ottivat myös kantaa nykyiseen vanhuuseläkeikärajaan, jossa eläkkeelle voi jäädä joustavasti 63–68 vuoden iässä.

Lähes kolme neljästä (72 %) ilmoittaa, että nykyinen alaikäraja 63 vuotta on sopiva. Liian alhaisena sitä pitää noin kuudesosa (17 %). Vain yksi kahdestakymmenestä (6 %) sanoo, että 63 vuoden ikä on liian korkea. Jotain muutoksen suunnasta kielii se, että vuonna 2010 alle kymmenen prosenttia piti alaikärajaa liian alhaisena. Alaikärajaa liian alhaisena pitävät etenkin ne, jotka ovat yli 63-vuotiaita ja eläkkeellä.

Tutkimuksessa vastaajille esitettiin myös suora ehdotus eläkkeellesiirtymisen alaikärajan nostamisesta 63 vuodesta 65 vuoteen. Tällä tavoin kysyttynä reilu kolmannes (36 %) antaa varovaisen myönteisen vastauksen ja niukka enemmistö (55 %) torjuu ehdotuksen. Tuloksista voi tehdä senkin johtopäätöksen, että moni nykyistä 63 vuoden alaikärajaa sopivana pitävä saattaisi kuitenkin hyväksyä alaikärajan nostamisen parilla vuodella. Tämä tosin koskee aineistossa lähinnä niitä ikäihmisiä, jotka ovat itse vähintään 65-vuotiaita.

14. ARVIOT ELÄKEJÄRJESTELMÄMME TULEVAISUUDESTA

Lähes joka toinen uskoo, että eläkkeitä tullaan olennaisesti leikkaamaan kymmenen vuoden sisällä, mutta on silti luottavainen oman eläkkeensä suhteen

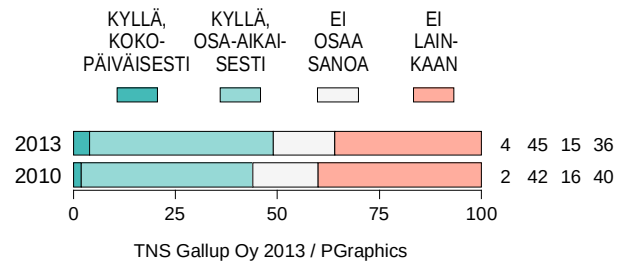
Tutkimuksessa selvitettiin myös näkemyksiä maamme eläkejärjestelmästä noin kymmenen vuoden kuluttua.

Lähes puolet (46 %) iäkkäistä suomalaisista tyrmää ajatuksen, että eläkejärjestelmämme tarjoaisi kymmenen vuoden kuluttua tarpeeksi kattavan tuen eläkeläisille. Vain viidennes (20 %) on luottavainen. Melko moni (34 %) ei kykene arvioimaan asiaa tai ei halua tehdä sitä.

Vastaajilla ei ole selvää kantaa siihen, tuleeko eläkejärjestelmämme olemaan liian kallis yhteiskunnan kannalta. Reilu neljännes (28 %) otaksuu eläkejärjestelmän tulevan liian kalliiksi suomalaiselle yhteiskunnalle ja noin kolmannes (34 %) kiistää ajatuksen. Ansiotyössä olevat ja lähivuosina eläkkeelle siirtyvät ovat keskimäärää useammin taipuvaisia otaksumaan eläkejärjestelmämme kantokyvyn ylittyvän tulevaisuudessa.

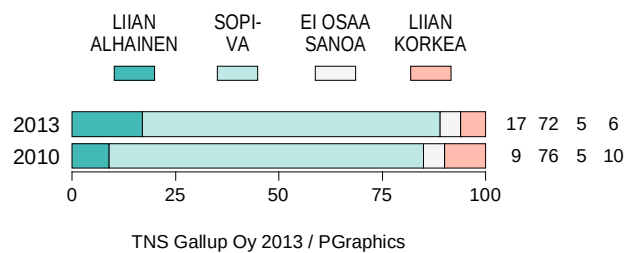
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 11t. VOISIKO HARKITA ANSIOTYÖSSÄ KÄYMI-
TÄ VANHUUSELÄKKEELLÄ OLLESSAAN (%).

Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 14t. NYKYISIN VANHUUSELÄKKEELLE VOI JÄÄ-
DÄ JOUSTAVASTI 63 VUODEN IÄN TÄYTTÄ-
MISESTÄ LUKIEN; ONKO SE... (%).

Lähes puolet (46 %) iäkkäistä suomalaisista arvioi, että eläkkeitä tullaan alentamaan olennaisesti nykyisestä tasosta kymmenen vuoden kuluessa. Keskimäärää vakuutuneempia tästä ovat työelämässä mukana olevat ja lähivuosina eläkkeelle jäävät sekä hyvin koulutetut.

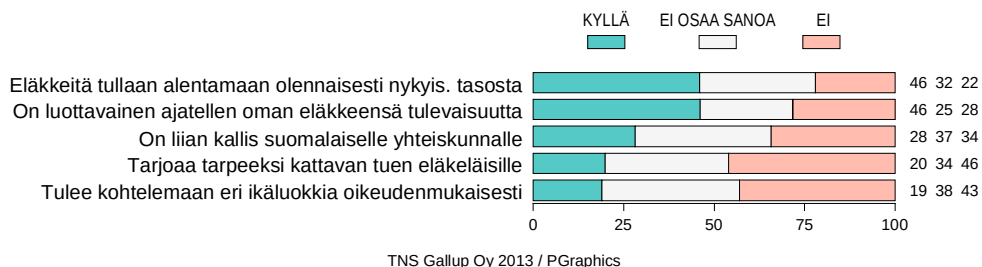
Lähes joka toinen (46 %) on kuitenkin luottavainen ajatellen oman eläkkeen tulevaisuutta. Loput ovat epätietoisia tai avoimesti varauksellisia. Luottavaisia ovat muita useammin hyväosaiset, johtavassa asemassa olevat, ylemmät toimihenkilöt ja hyvin koulutetut. Merkilläpantavaa tuloksissa on se, että luottavaisia oman eläkkeensä suhteen löytyy niiden keskuudesta, jotka uskovat eläkkeitä tultavan leikkaamaan tulevaisuudessa.

Ikääntyvistä ja ikäihmisistä enemmän kuin kaksi viidestä (43 %) ei usko, että eläkejärjestelmämme tulee kohtelemaan eri ikäluokkia oikeudenmukaisesti. Luottavaisia tässä suhteessa löytyy vain viidenneksen verran.

Mielipiteet eivät asiallisesti ottaen ole muuttuneet vuodesta 2010 juuri nimeksikään.

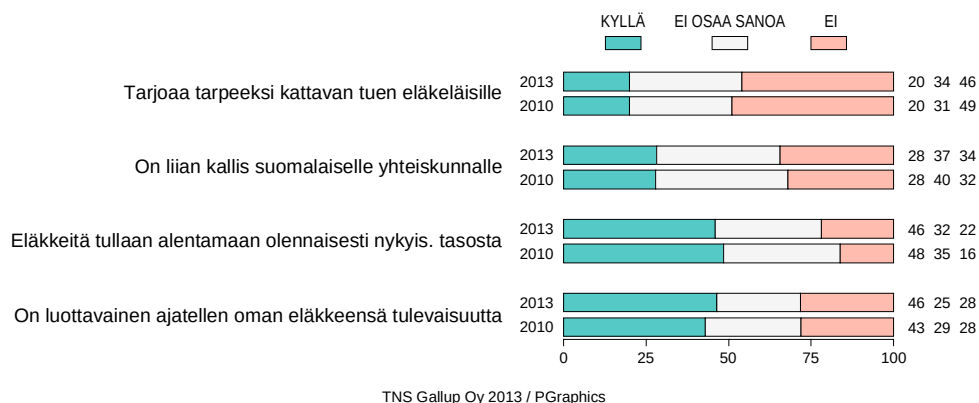
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 13. SUOMEN ELÄKEJÄRJESTELMÄ NOIN KYMMENEN VUODEN KULUTTUA: USKOOKO ETTÄ... (%).

Huomisen kynnyksellä 2013

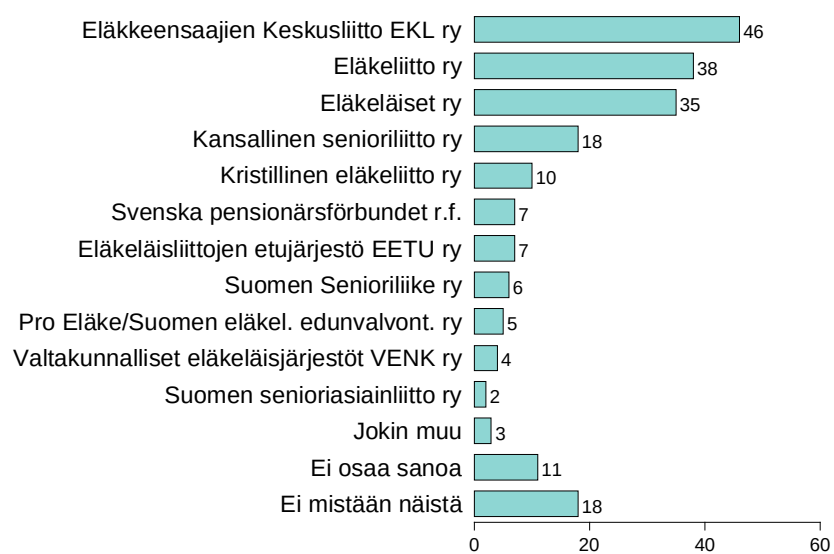
Kuvio 13t. SUOMEN ELÄKEJÄRJESTELMÄ NOIN KYMMENEN VUODEN KULUTTUA: USKOOKO ETTÄ... (%).

LIITEKUVIOT:

Huomisen kynnyksellä 2013

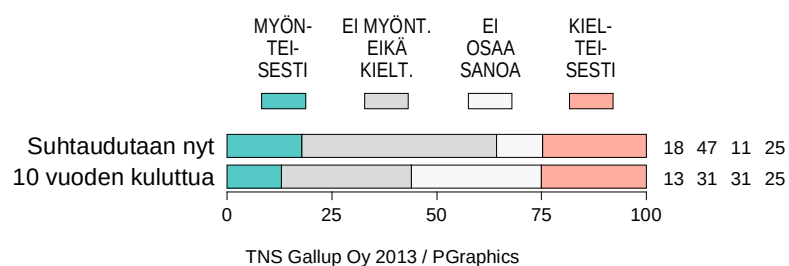
Kuvio 9. ELÄKELÄISJÄRJESTÖT, JOISTA ON KUULLUT TAI LUKENUT JOTAKIN (%).

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

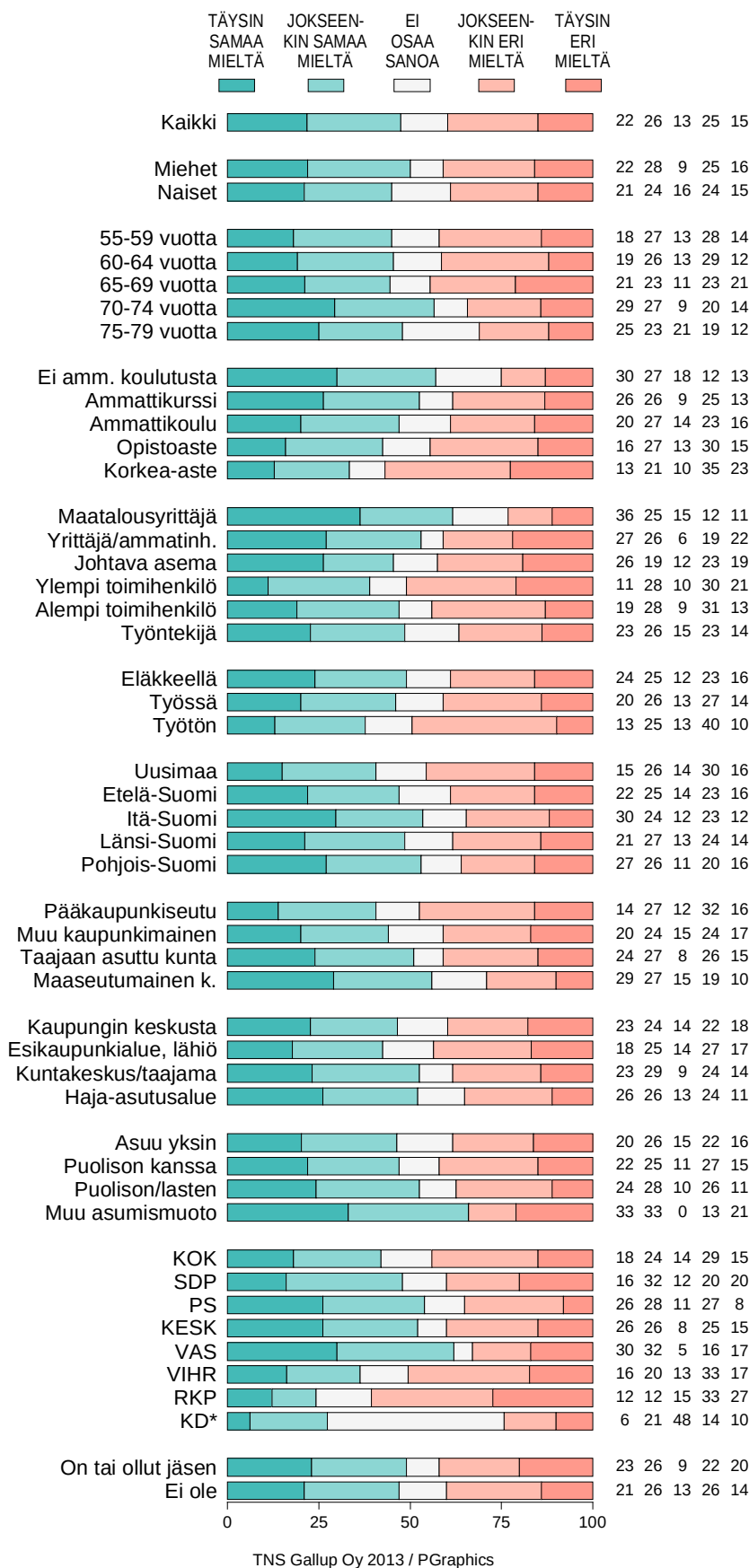
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 18ab. MITEN (A) YHTEISKUNNASSAMME SUHTAUDUTAAN IKÄIHMIISIIN JA IKÄÄNTYMISEEN JA (B) MITEN ARVIOI IKÄIHMIISIIN JA IKÄÄNTYMISEEN SUHTAUDUTTAVAN 10 VUODEN KULUTTUA (%).

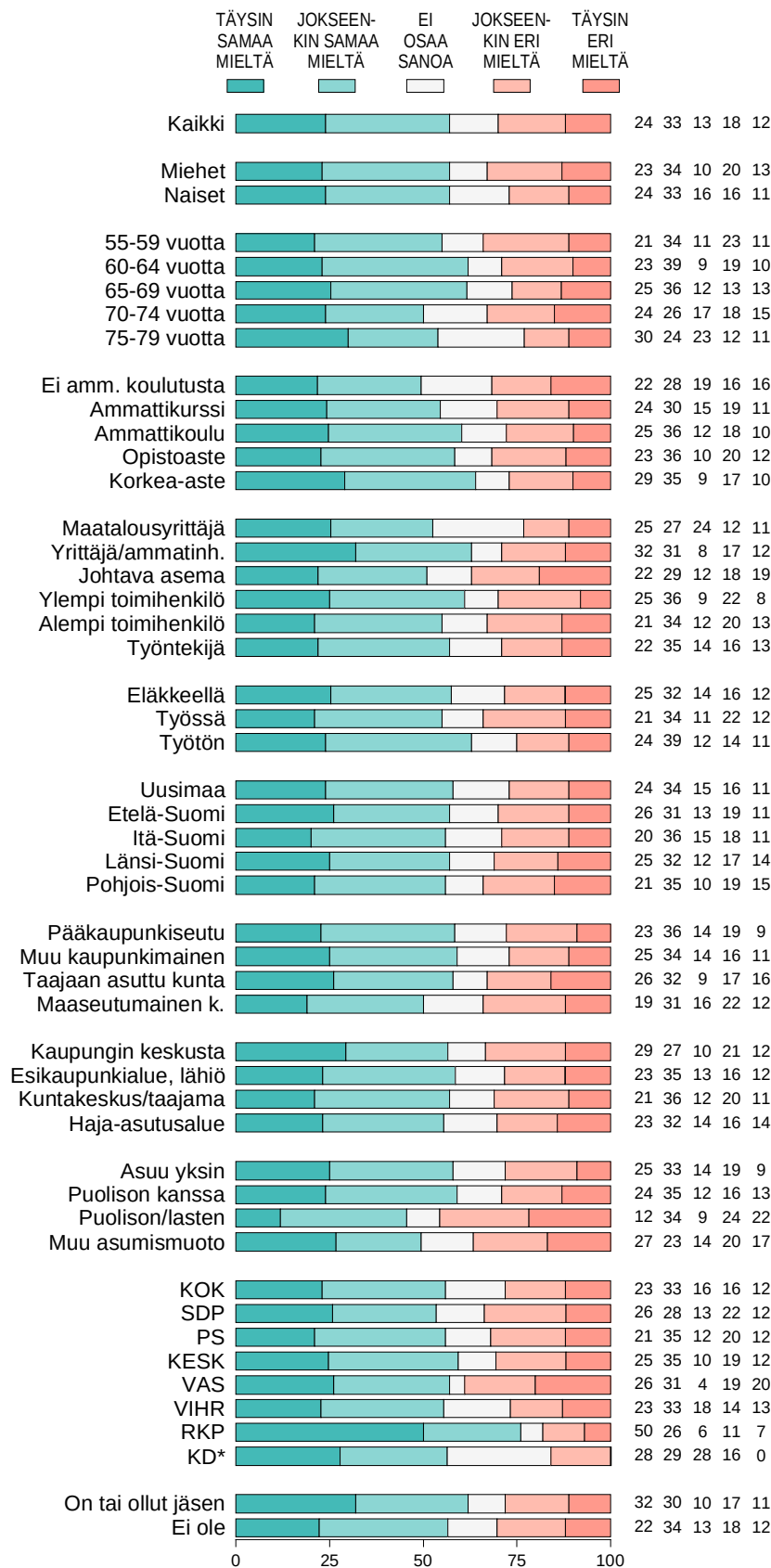
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 1-1. "Eläkeläisten asioiden hoitamiseen riittää yksi eläkeläisjärjestö" (%).

Huomisen kynnyksellä 2013

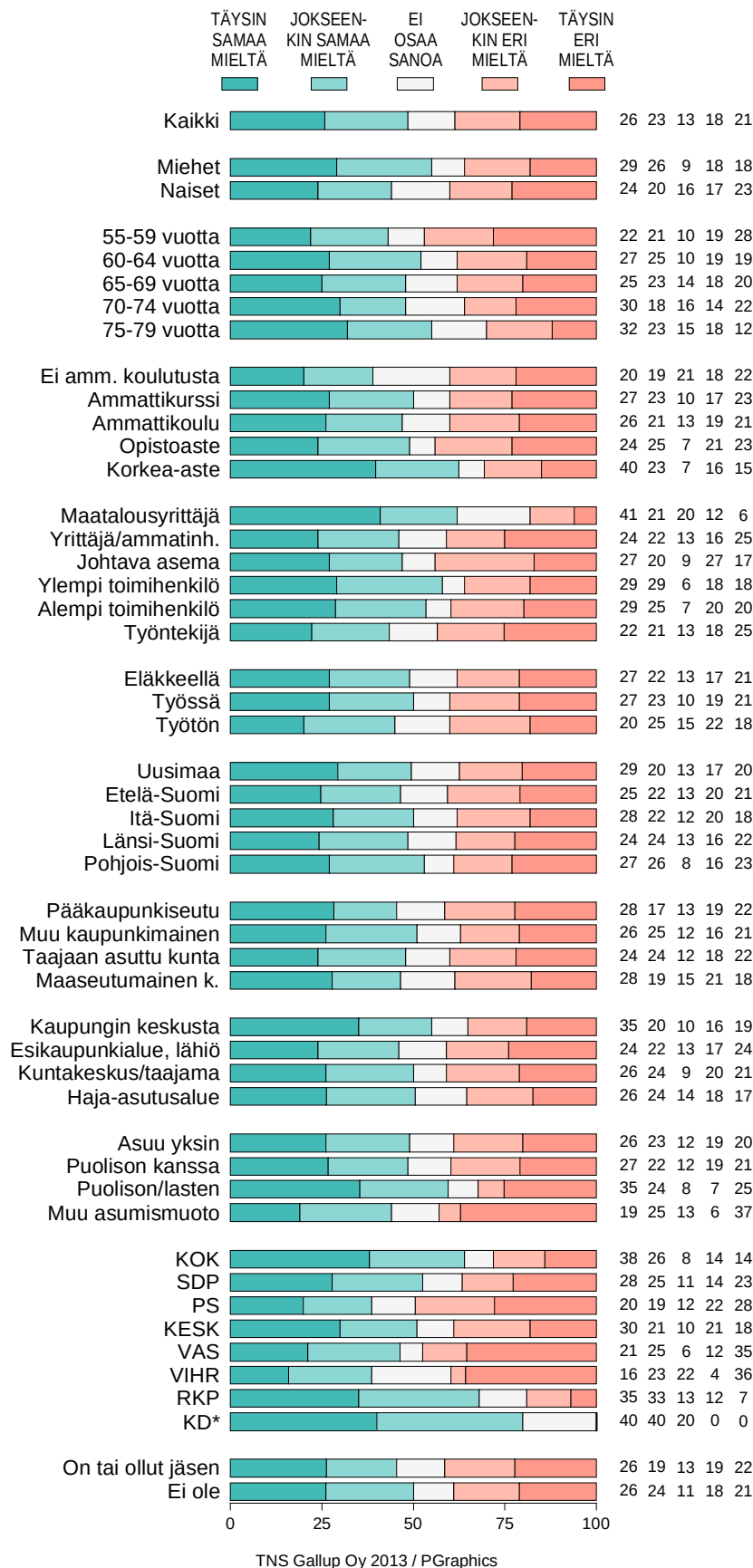
Kuvio 1-2. "Useampi eläkeläisjärjestö on hyvä, koska eläkeläisten tarpeet ovat erilaisia" (%).

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

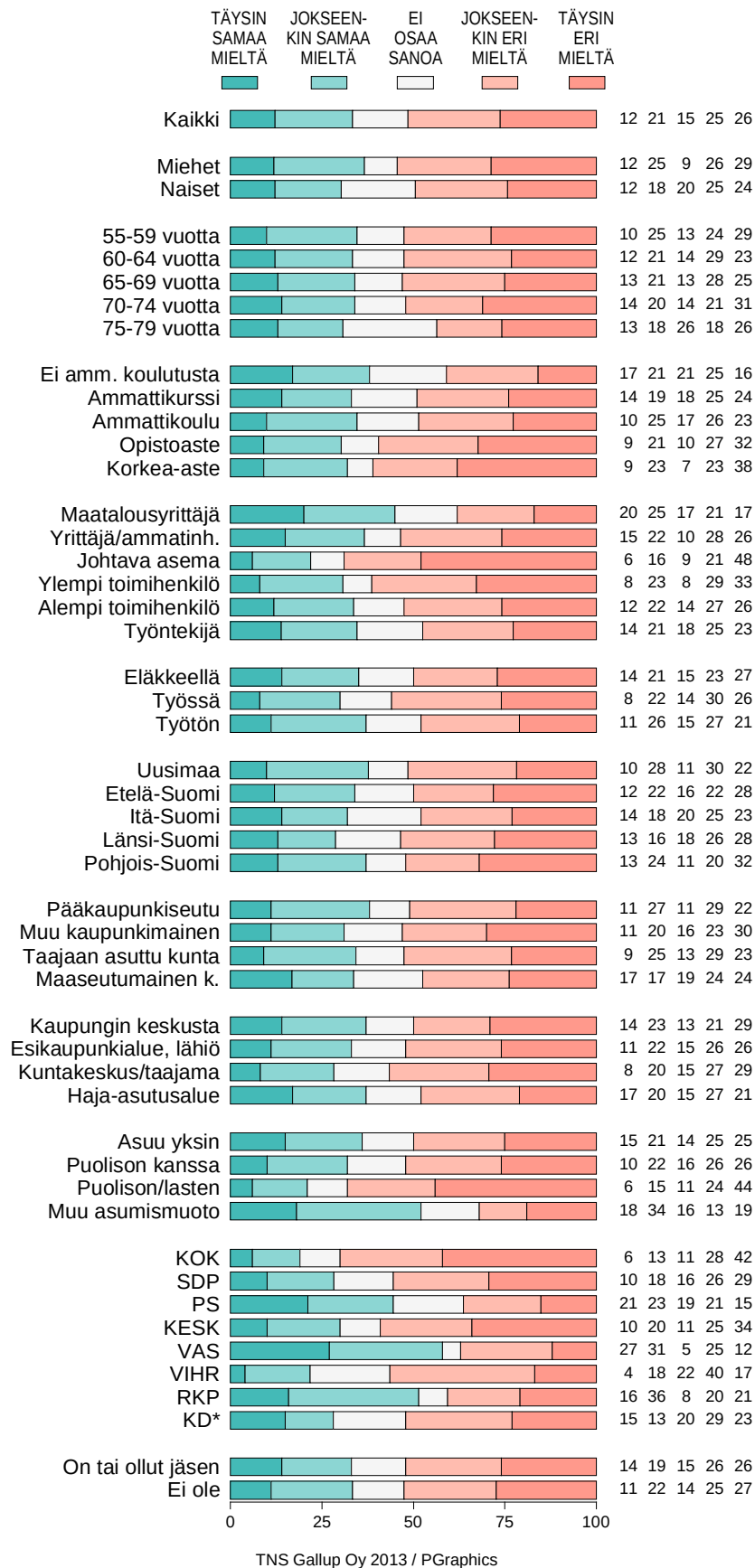
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 1-3. "Puheet eläkeläisten puolueesta ovat turhia, koska eläkeläisillä on erilaisia mielipiteitä" (%)

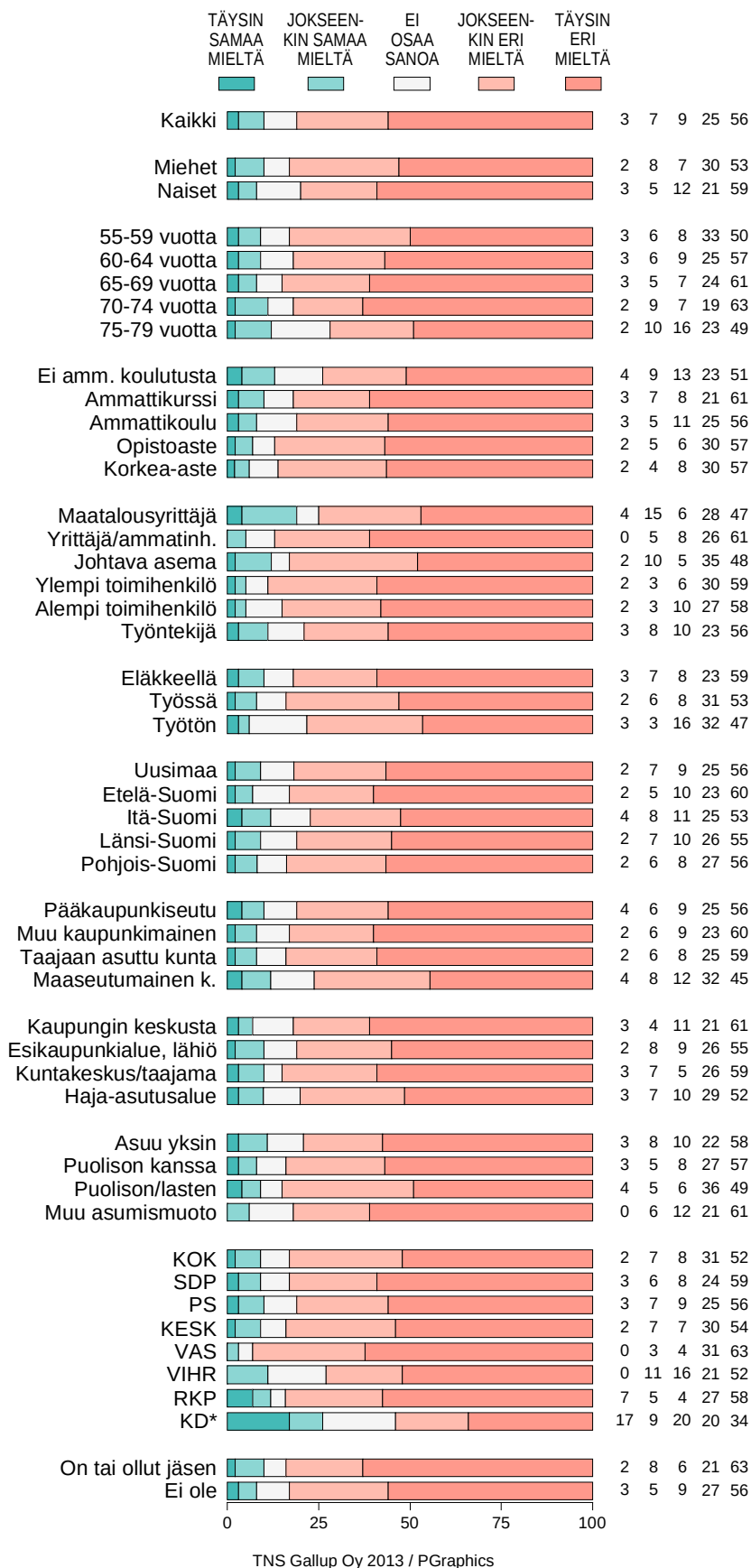
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 1-4. "Kansalaistottelemattomuus on kannatettava keino saada iäkkäiden ääni kuuluville" (%).

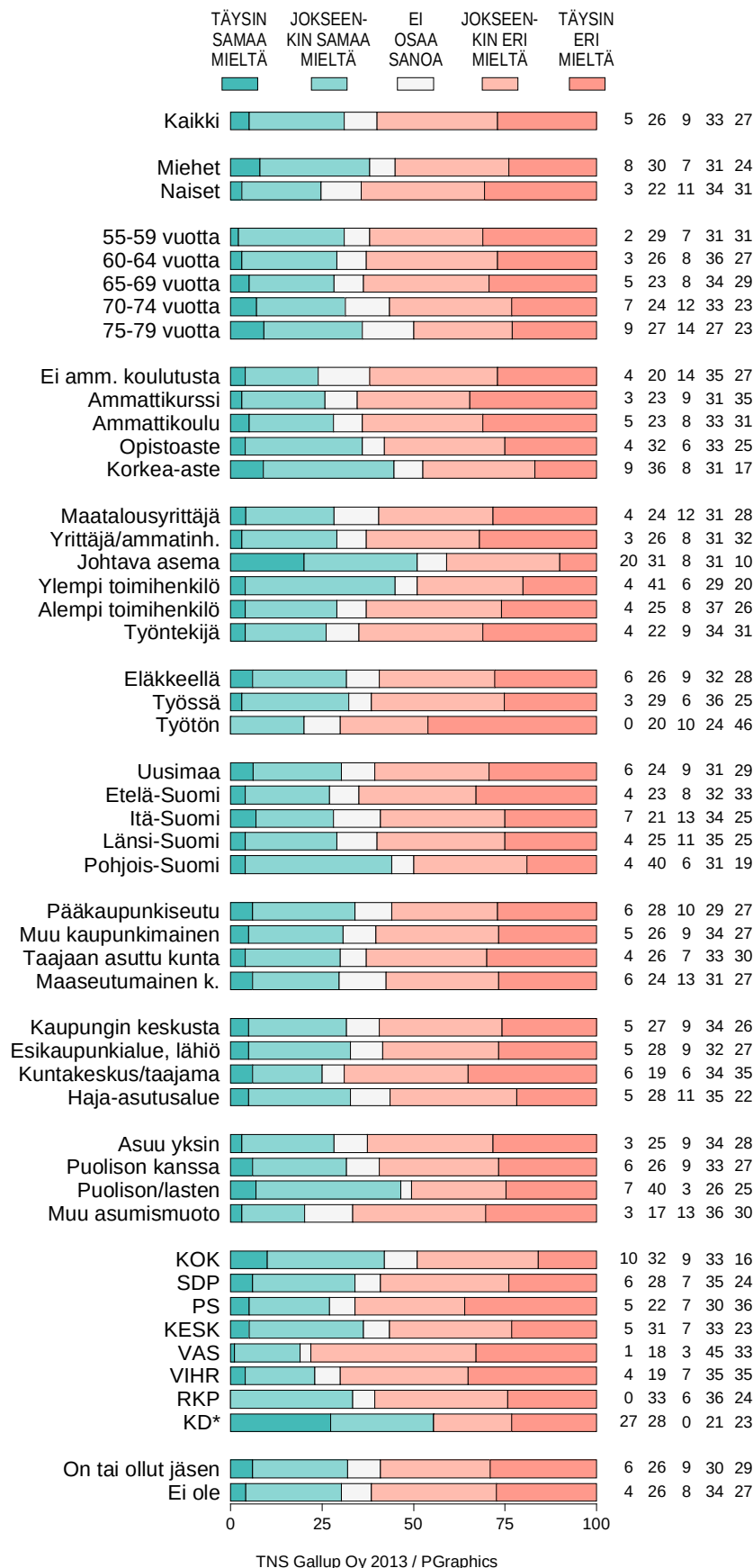
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 1-5. "Eläkeläisten edut otetaan liian voimakkaasti huomioon päätöksenteossa" (%).

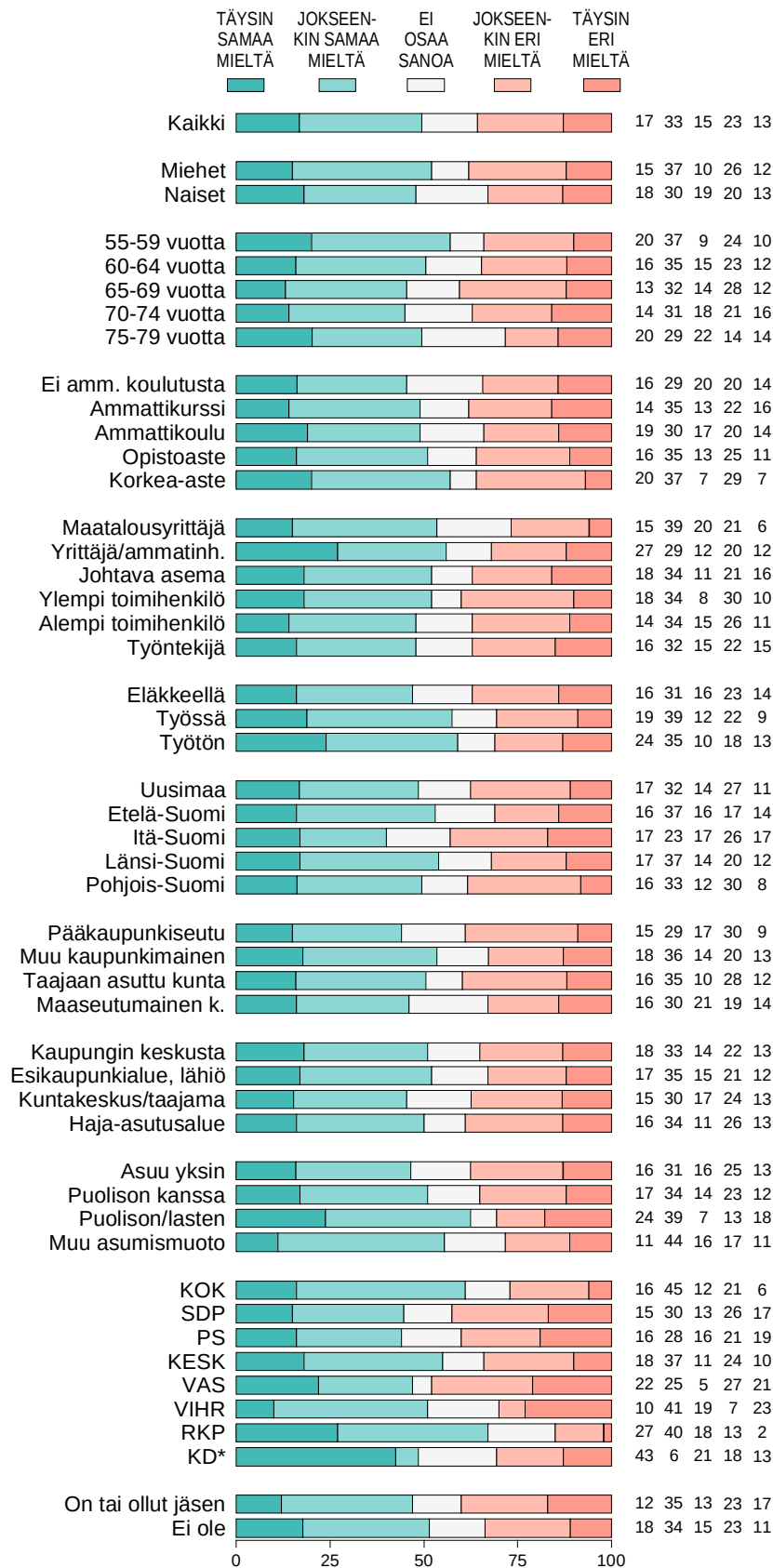
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 1-6. "Eläkejärjestelmämme tarjoaa tarpeeksi kattavan tuen eläkeläisille" (%).

Huomisen kynnyksellä 2013

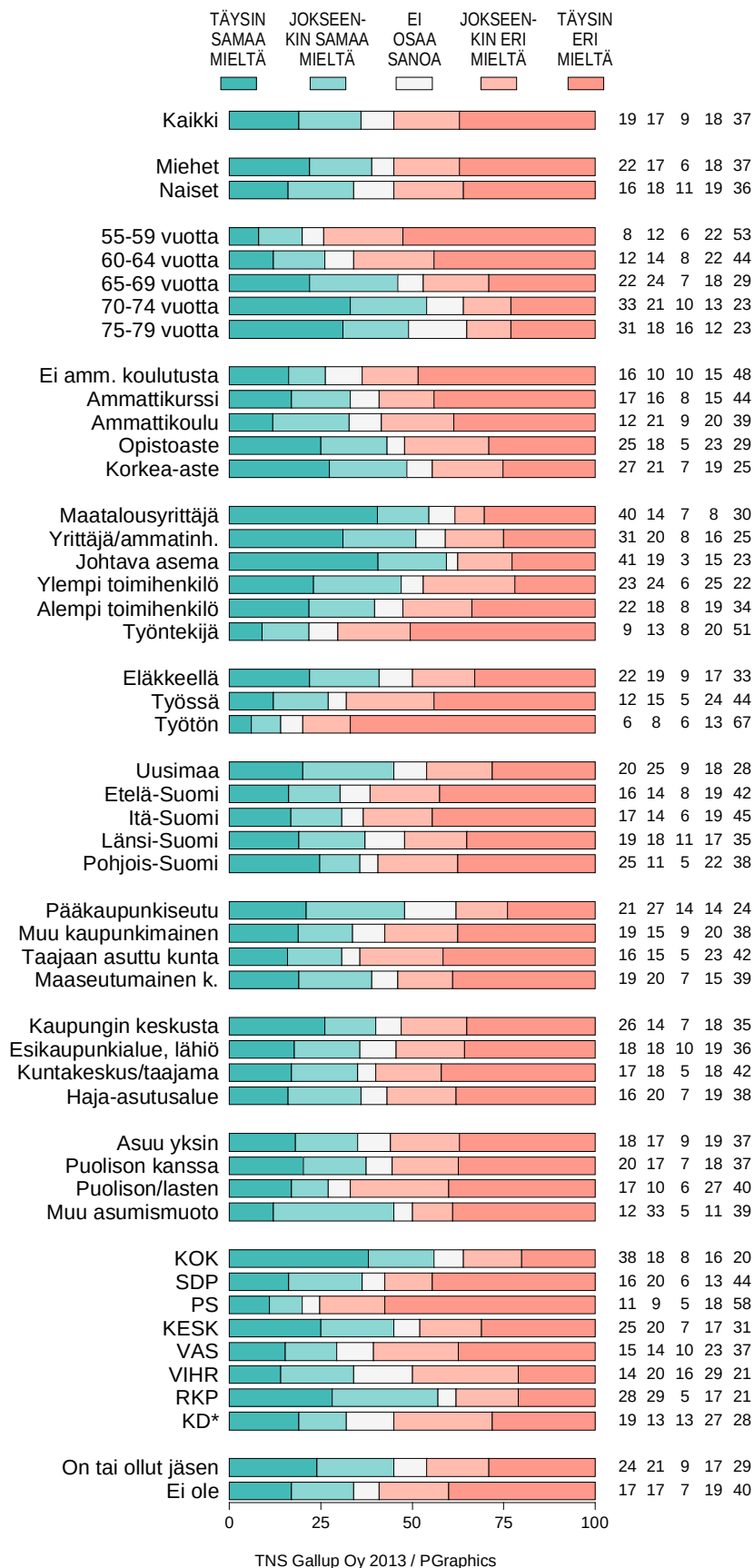
Kuvio 1-7. "Eläke- ja hoivamenot ylittävät nykyisellään sen, mihin yhteiskunta on varautunut" (%).

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

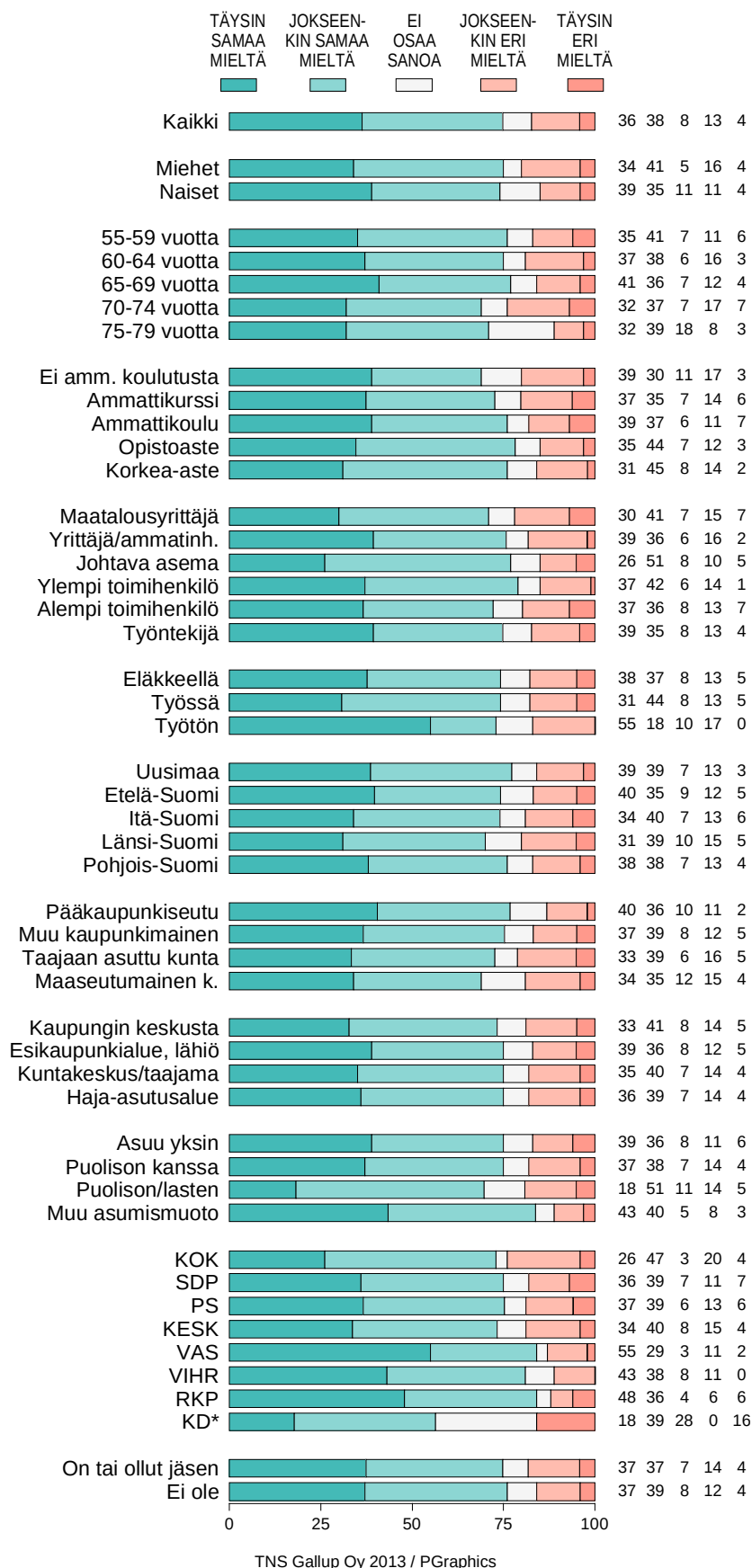
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 1-8. "Eläkkeellesiirtymisen alaikärajaa tulisi nostaa 63 vuodesta 65 vuoteen" (%).

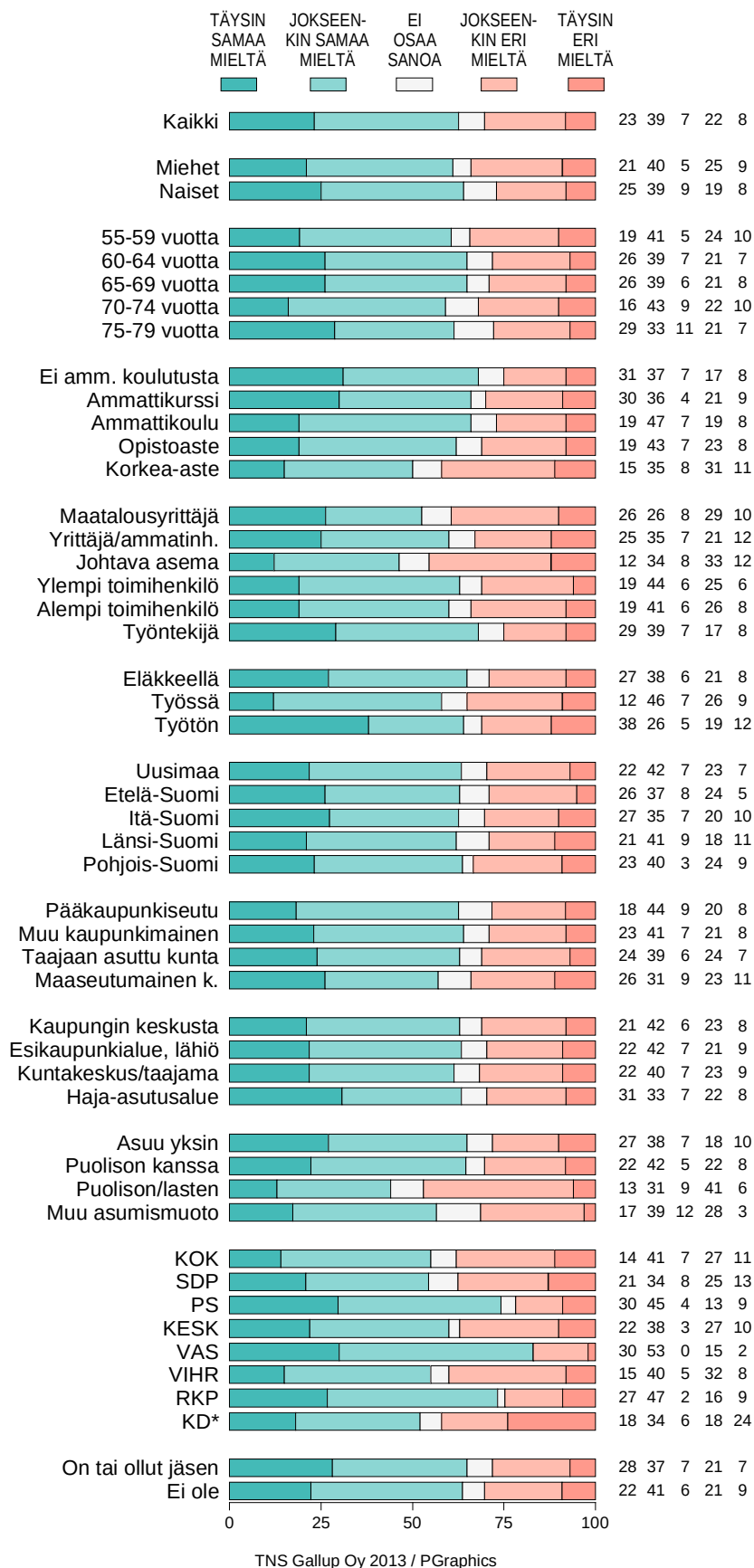
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 1-9. "Yhteiskunnassa on paljon ikään perustuvaa syrjintää" (%).

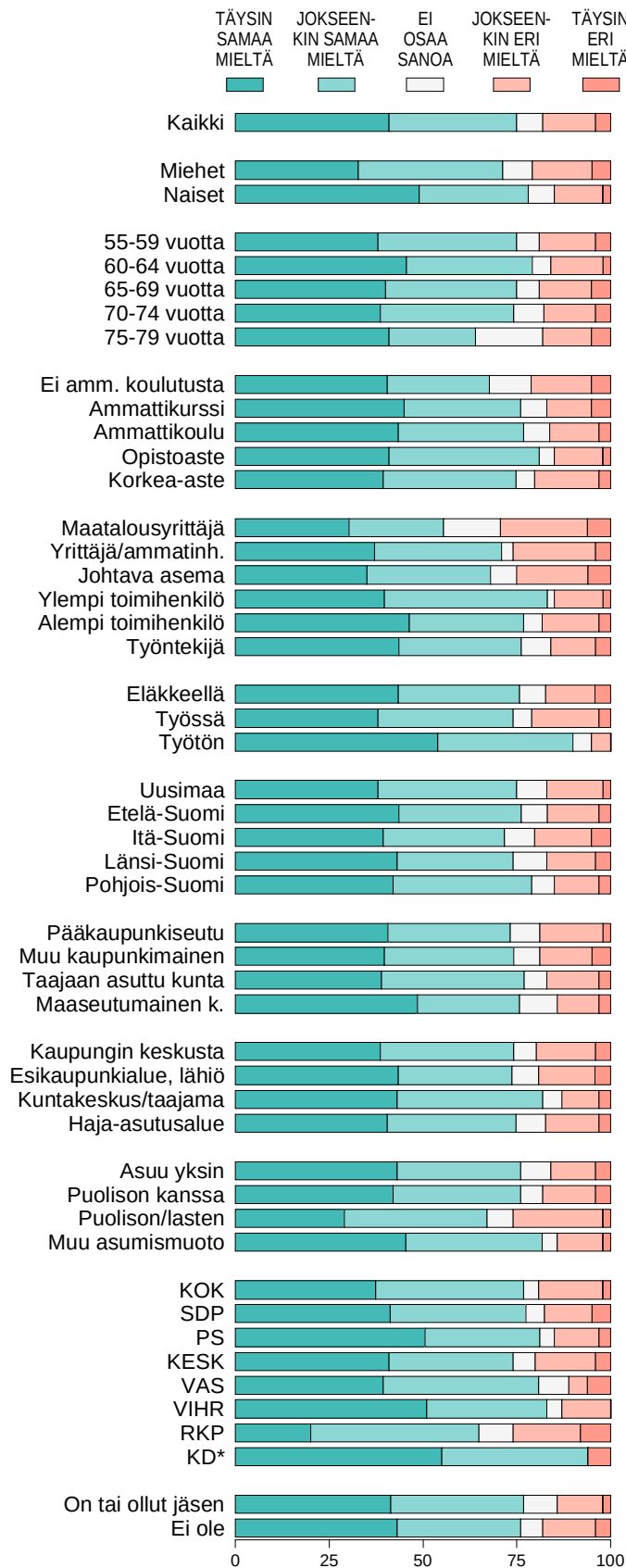
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 1-10. "Ikääntyneitä kohdellaan nykyisin toisen luokan kansalaisina" (%).

Huomisen kynnyksellä 2013

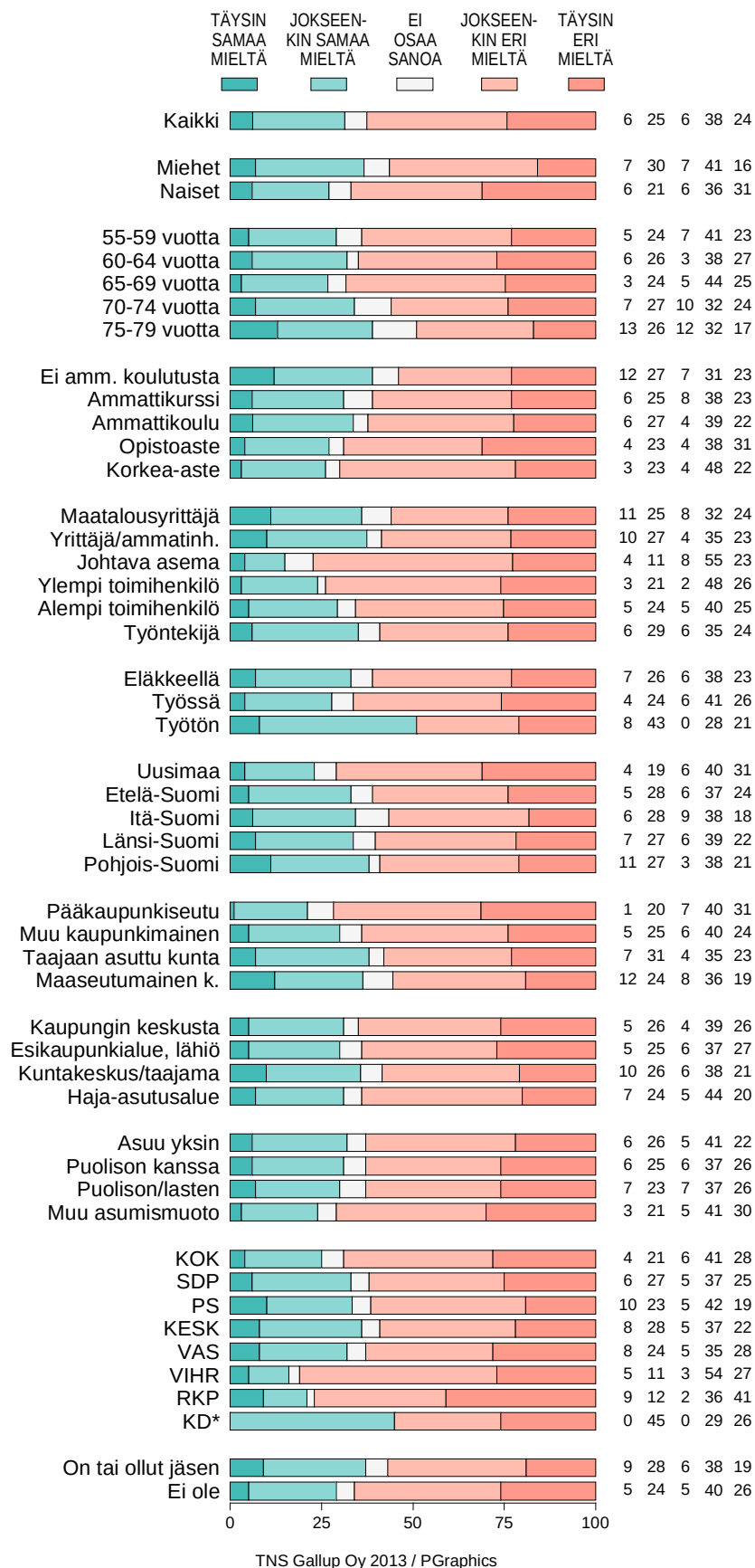
Kuvio 1-11. "Nuoruutta ihannoidaan nyky-yhteiskunnassa liiaksi" (%).

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

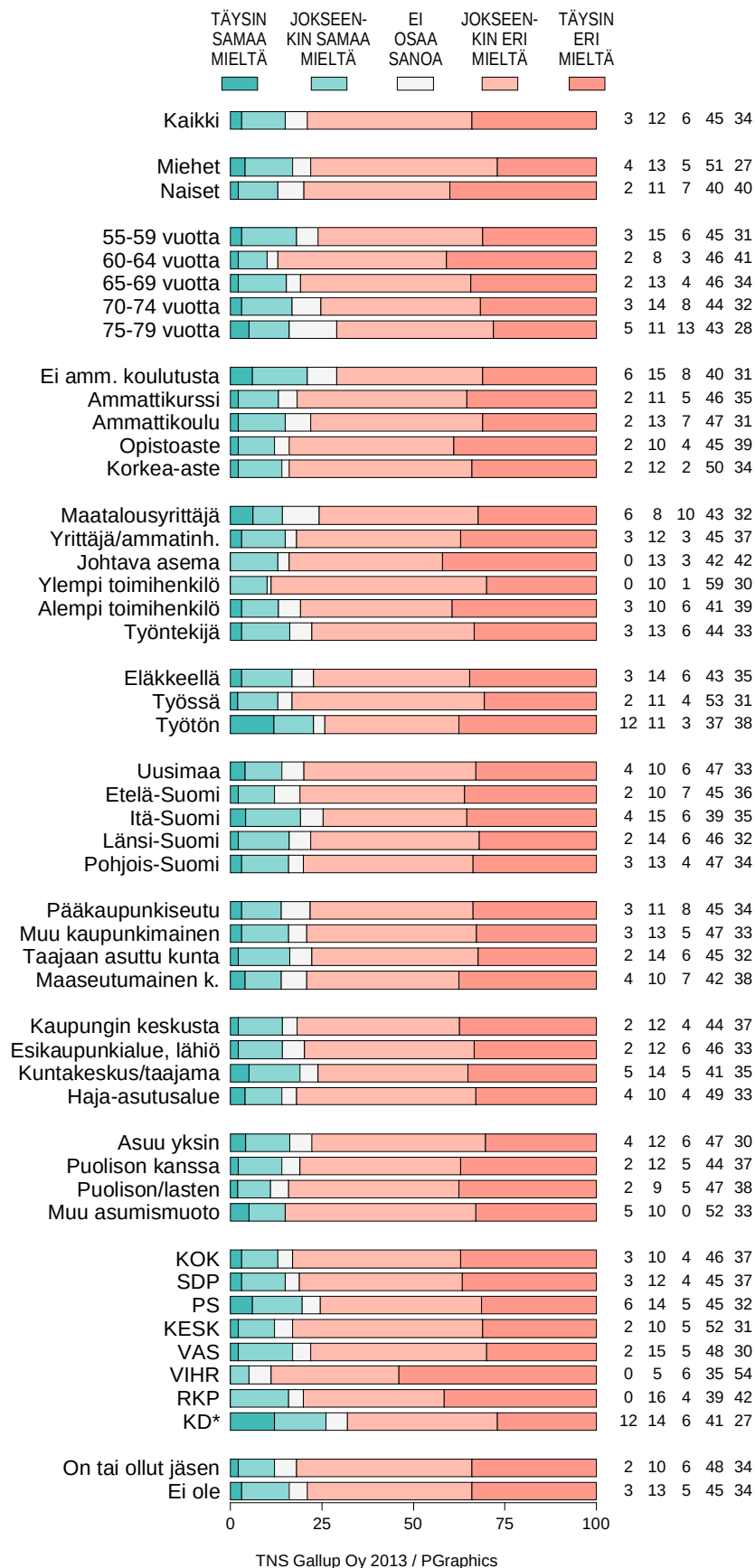
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 1-12. "Ikääntyneet seurustelevat mieluiten vain ikäistensä kanssa" (%).

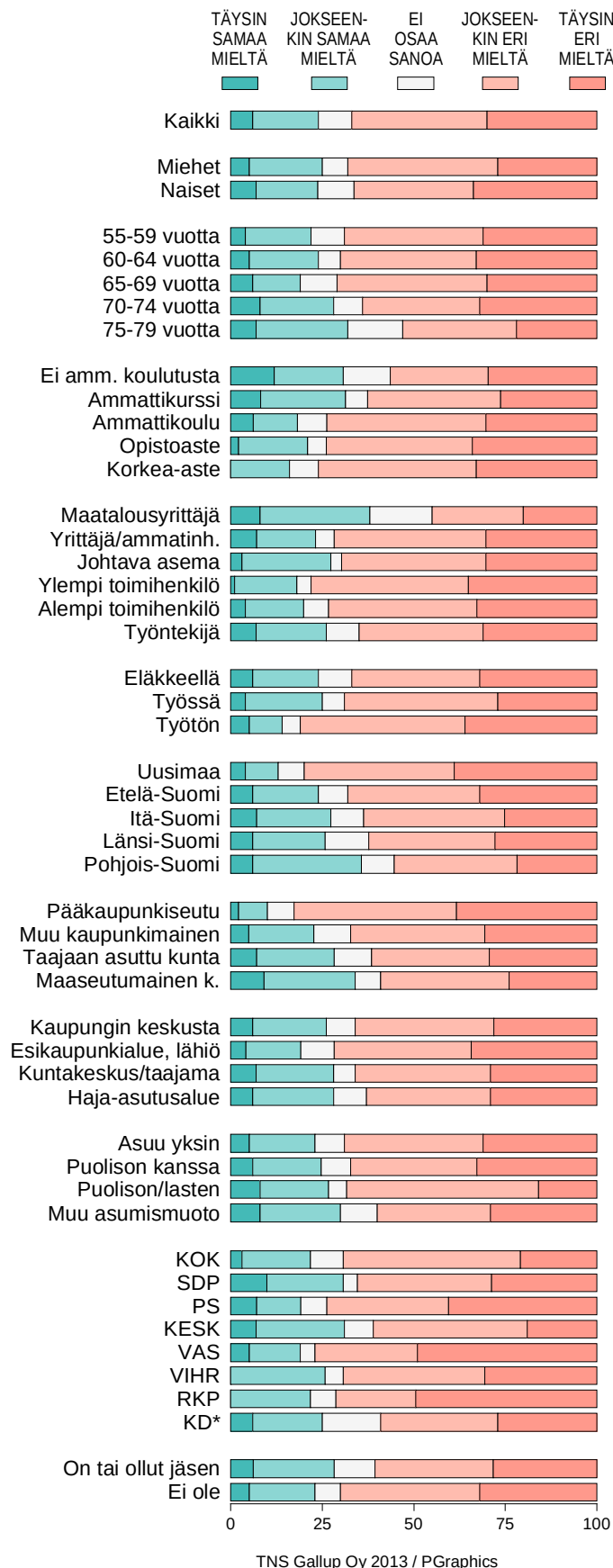
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 1-13. "Iäkkäät eivät halua kuunnella nuorempien näkemyksiä" (%).

Huomisen kynnyksellä 2013

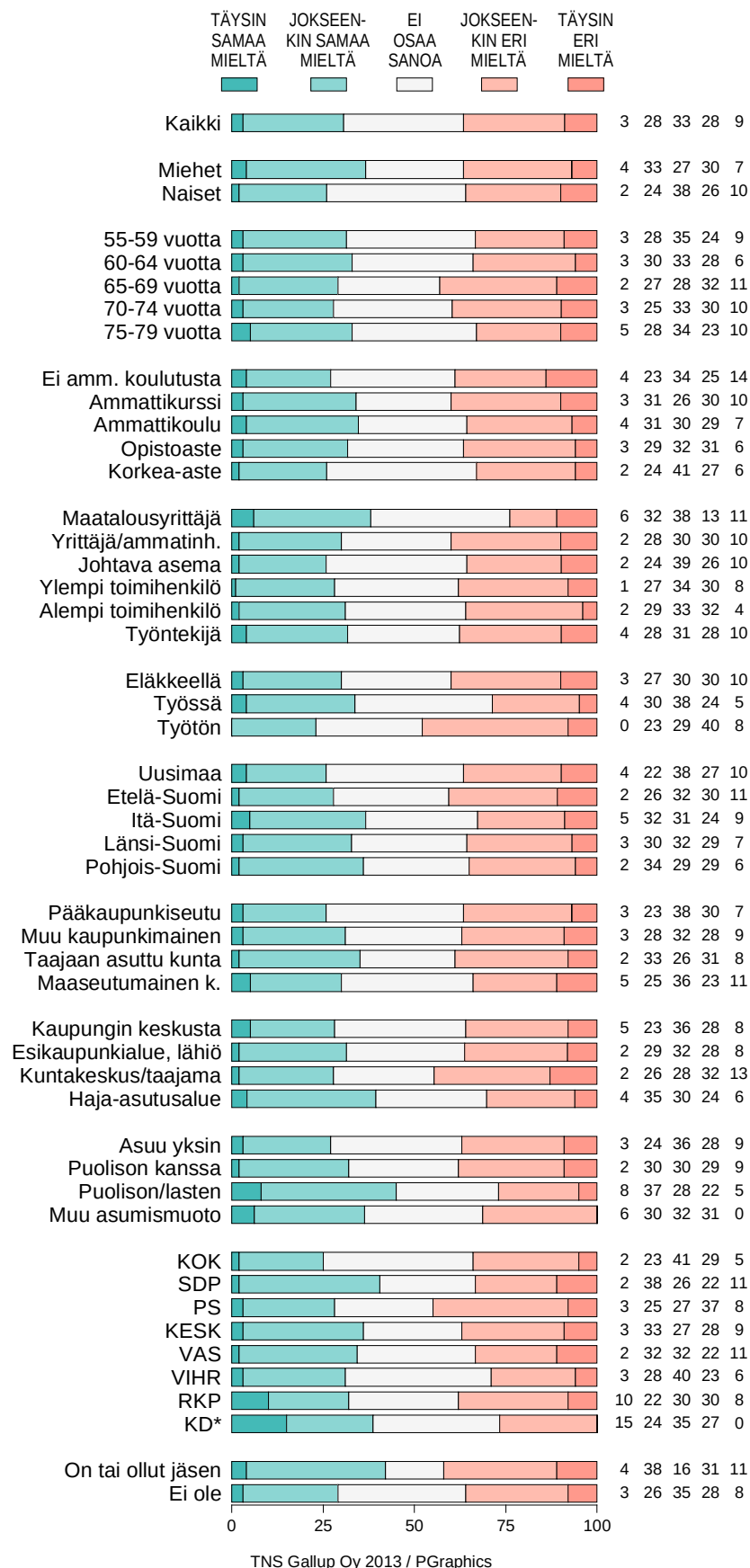
Kuvio 1-14. "Yhteiskunnassamme ikääntyneisiin suhtaudutaan nykyisin voimavarana, ei minään kulueränä" (%).

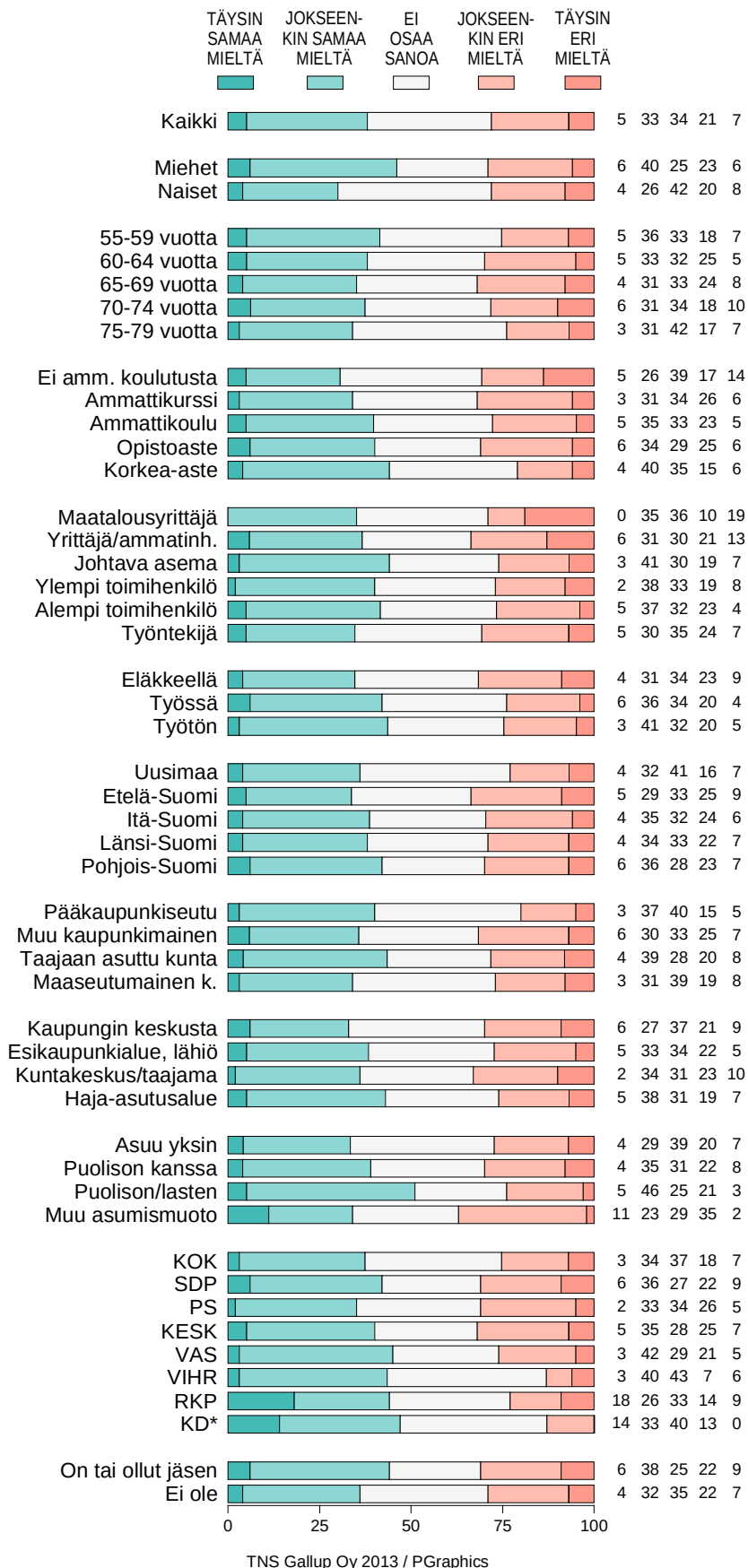
TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 4-1. ELÄKEJÄRJESTÖJÄ KOSKEVAT LUONNEHDINNAT: AJAVAT HYVIN ELÄKELÄISTEN ETUJA (%).

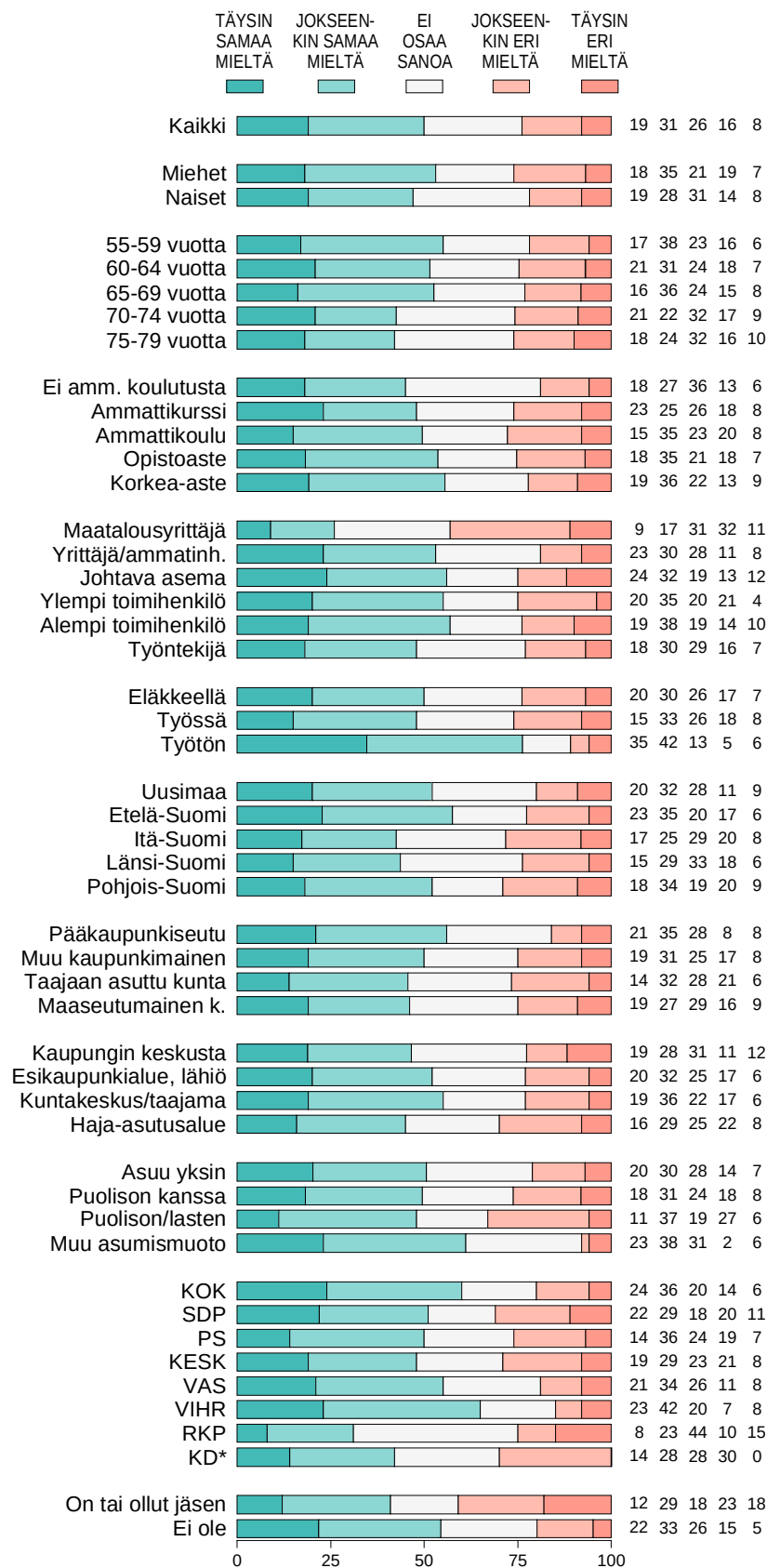

Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 4-2. ELÄKEJÄRJESTÖJÄ KOSKEVAT LUONNEHDINNAT: ASI-
ANTUNTEVIA ELÄKEPOLITIIKASSA (%)

Huomisen kynnyksellä 2013

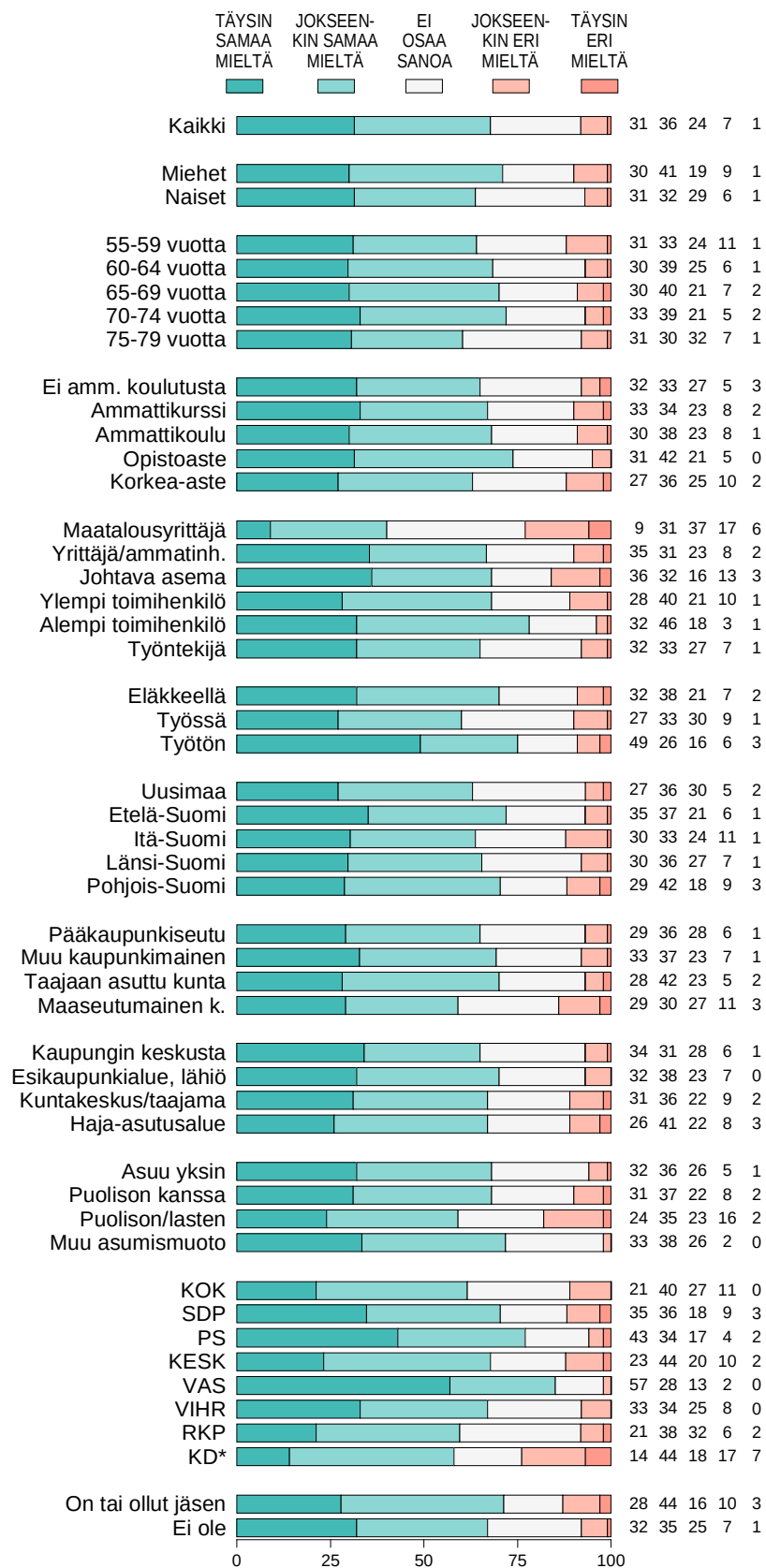
Kuvio 4-5. ELÄKEJÄRJESTÖJÄ KOSKEVAT LUONNEHDINNAT: ETÄISIÄ JA TUNTEMATTOMIA (%).

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

Huomisen kynnyksellä 2013

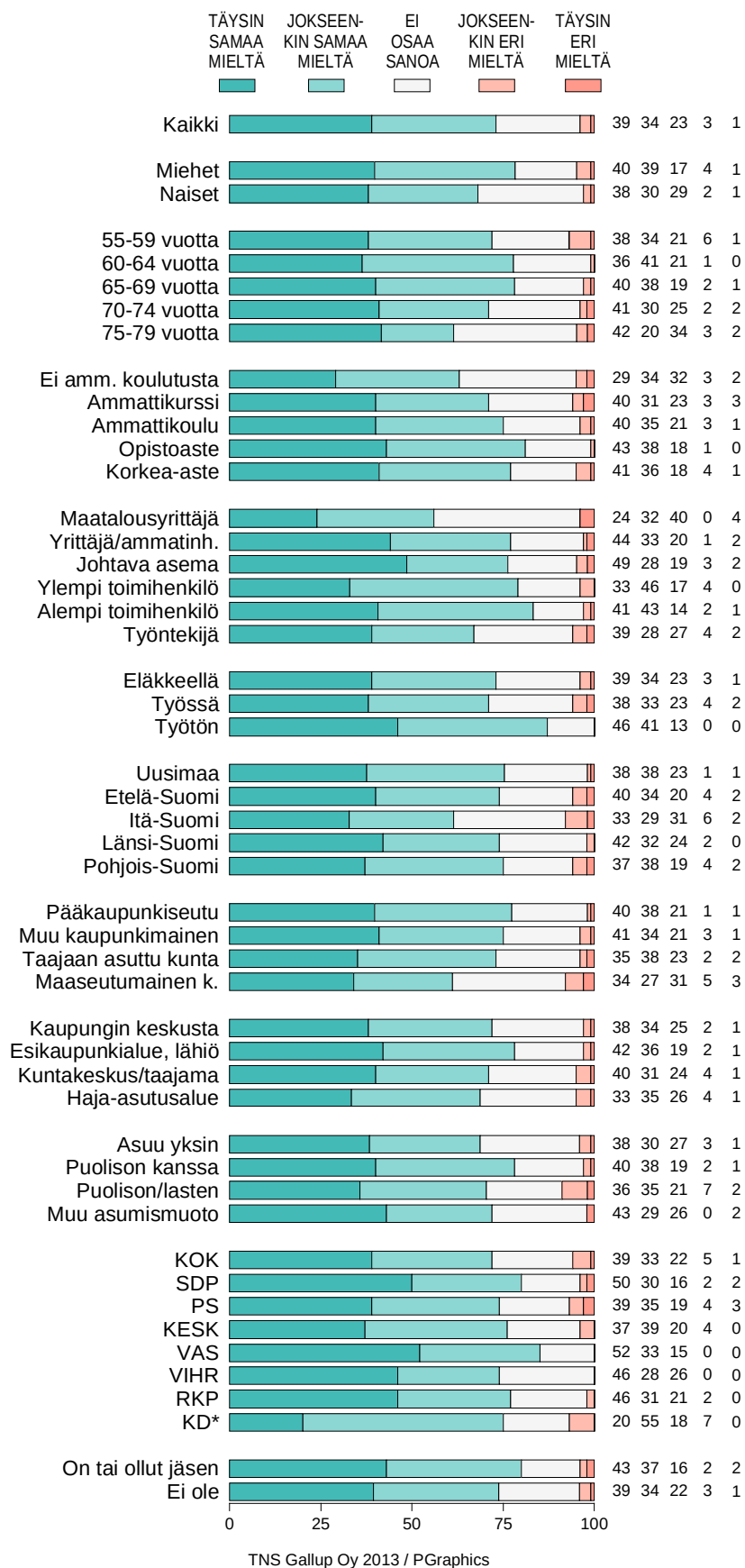
Kuvio 4-10. ELÄKEJÄRJESTÖJÄ KOSKEVAT LUONNEHDINNAT: SAISIVAT OLLA NYKYISTÄ AKTIIVISEMPIÄ JA ÄRHÄKÄMPIÄ (%).

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

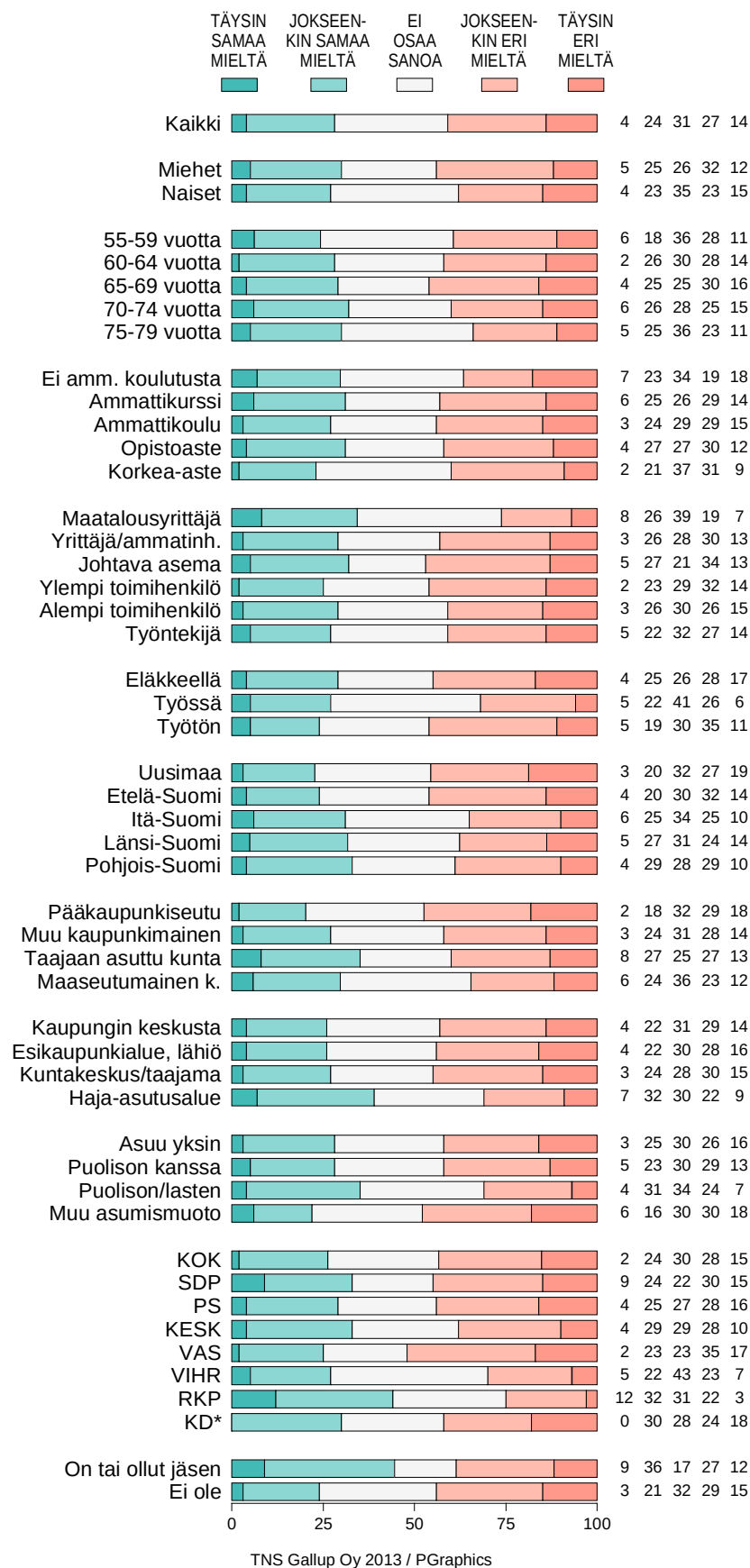
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 4-11. ELÄKEJÄRJESTÖJÄ KOSKEVAT LUONNEHDINNAT: TARPEELLISIA TULEVAISUUDESSA (%).

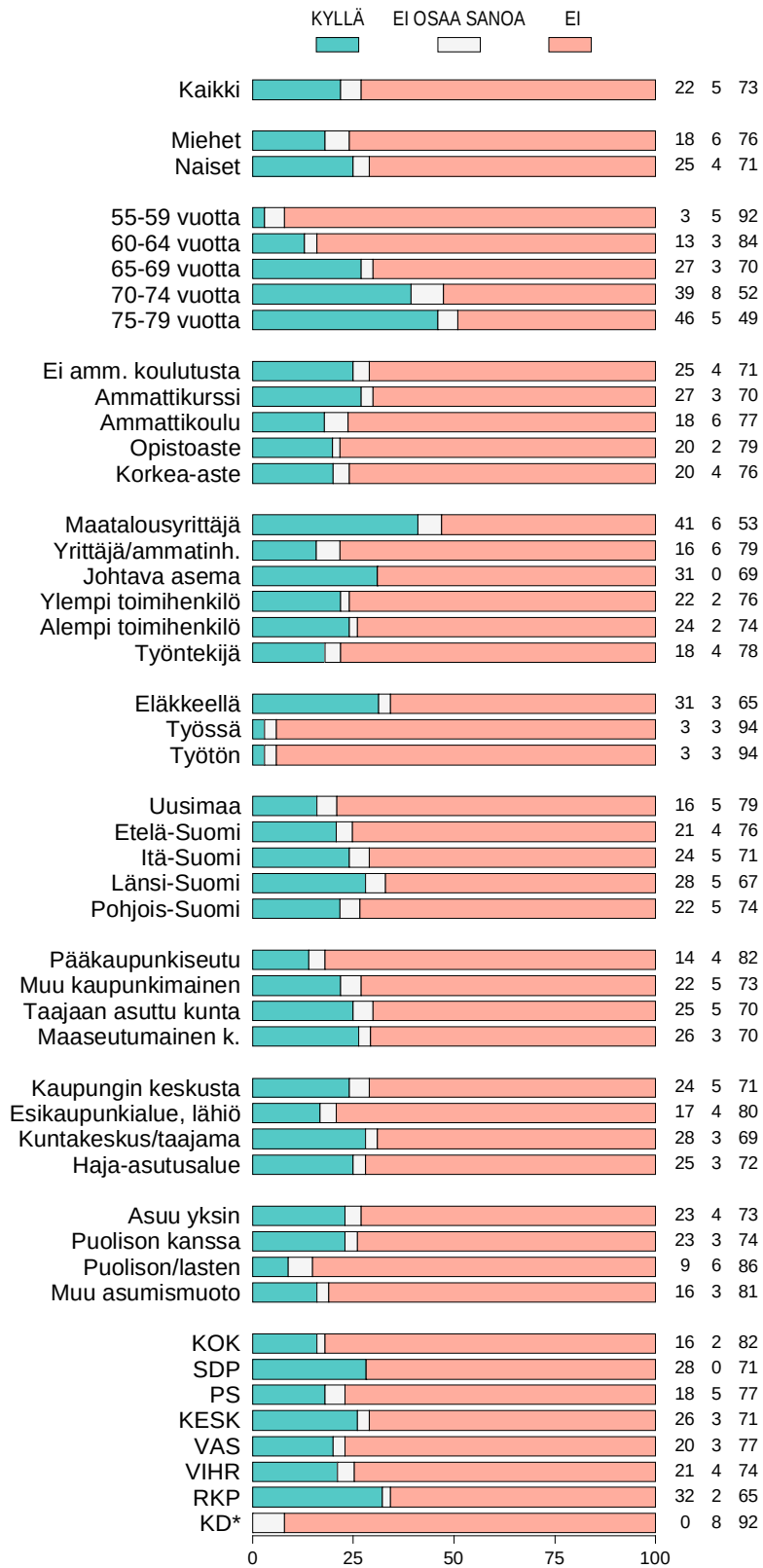
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 4-13. ELÄKEJÄRJESTÖJÄ KOSKEVAT LUONNEHDINNAT: TIEDOTTAVAT HYVIN ELÄKELÄISTEN ASIOISTA (%).

Huomisen kynnyksellä 2013

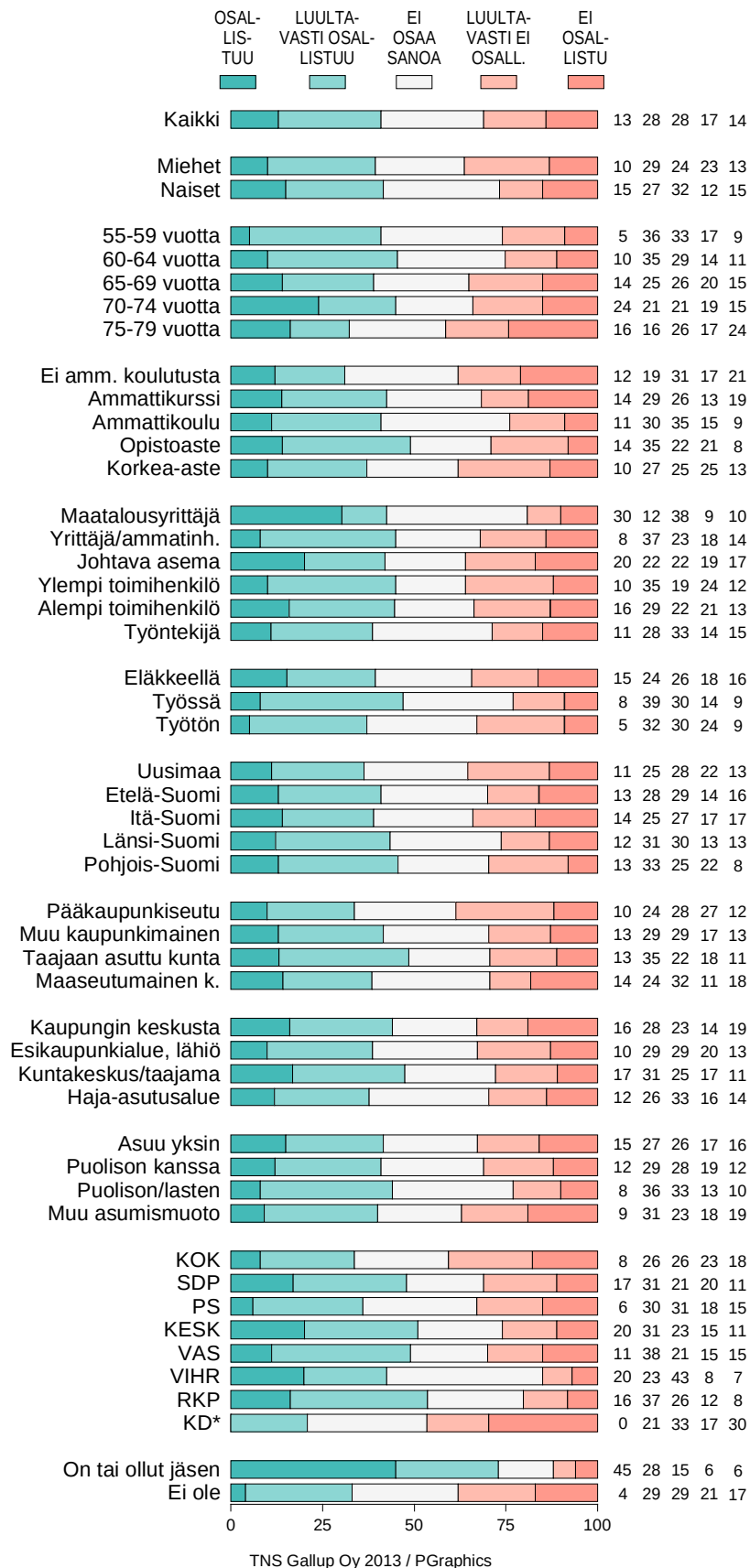
Kuvio 6e. ONKO JONKIN ELÄKELÄISJÄRJESTÖN JÄSEN TAI OLLUT MUKANA TOIMINNASSA (%).

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

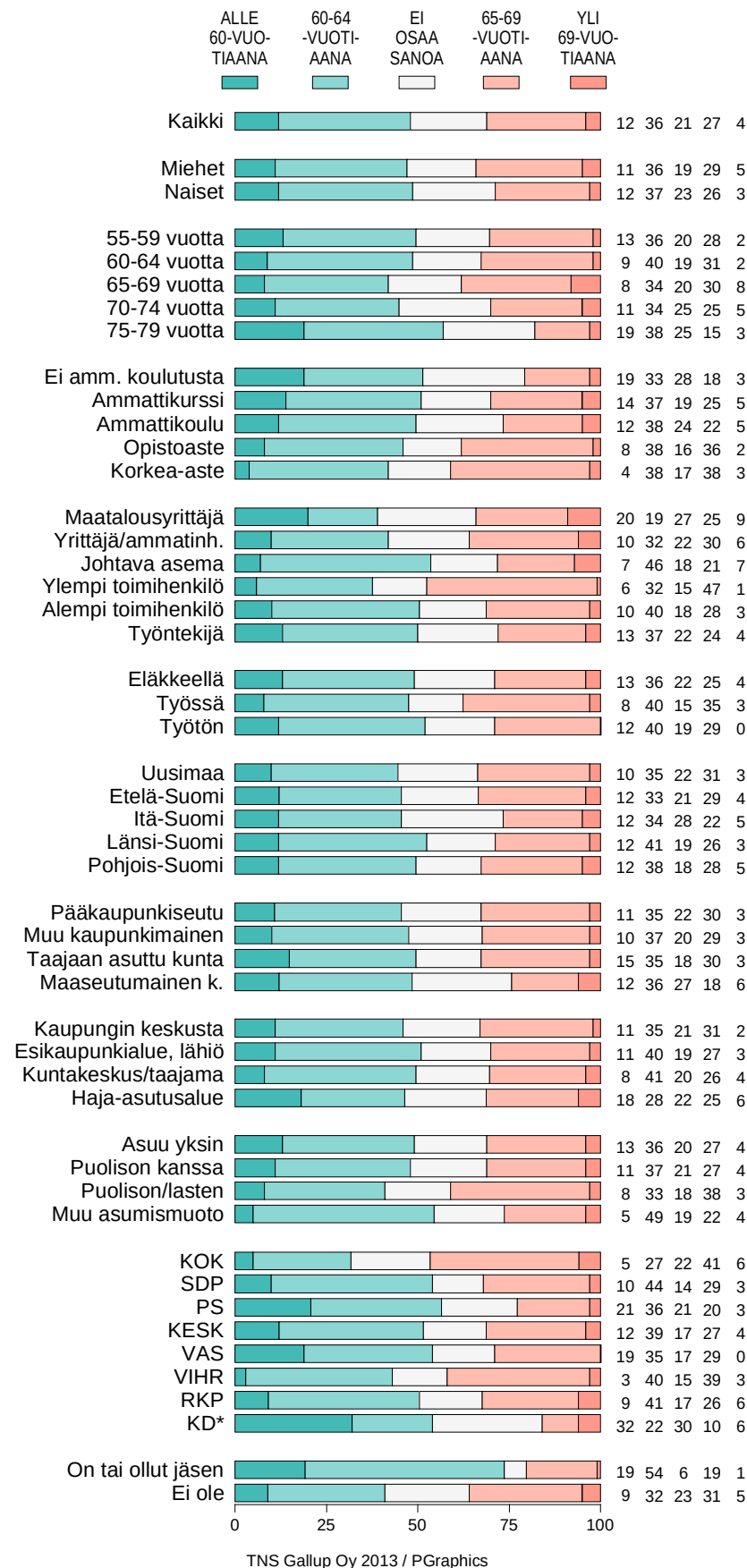
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 7e. AIKOOKO TULEVAISUUDESSA OSALLISTUA JONKIN ELÄKELÄISJÄRJESTÖN TOIMINTAAN (%).

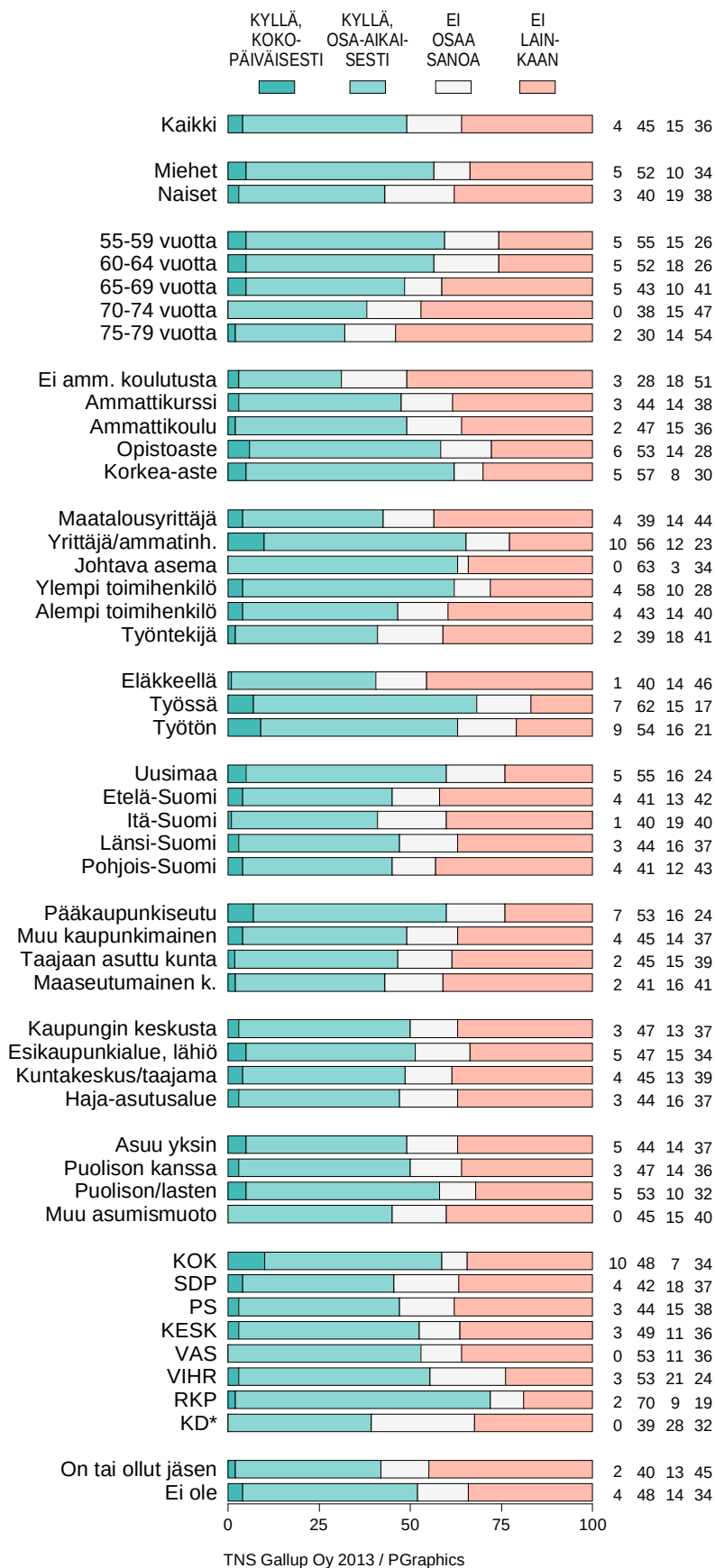
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 8e. MIKÄ ON PARAS IKÄ LIITTYÄ ELÄKELÄISJÄRJESTÖÖN (%).

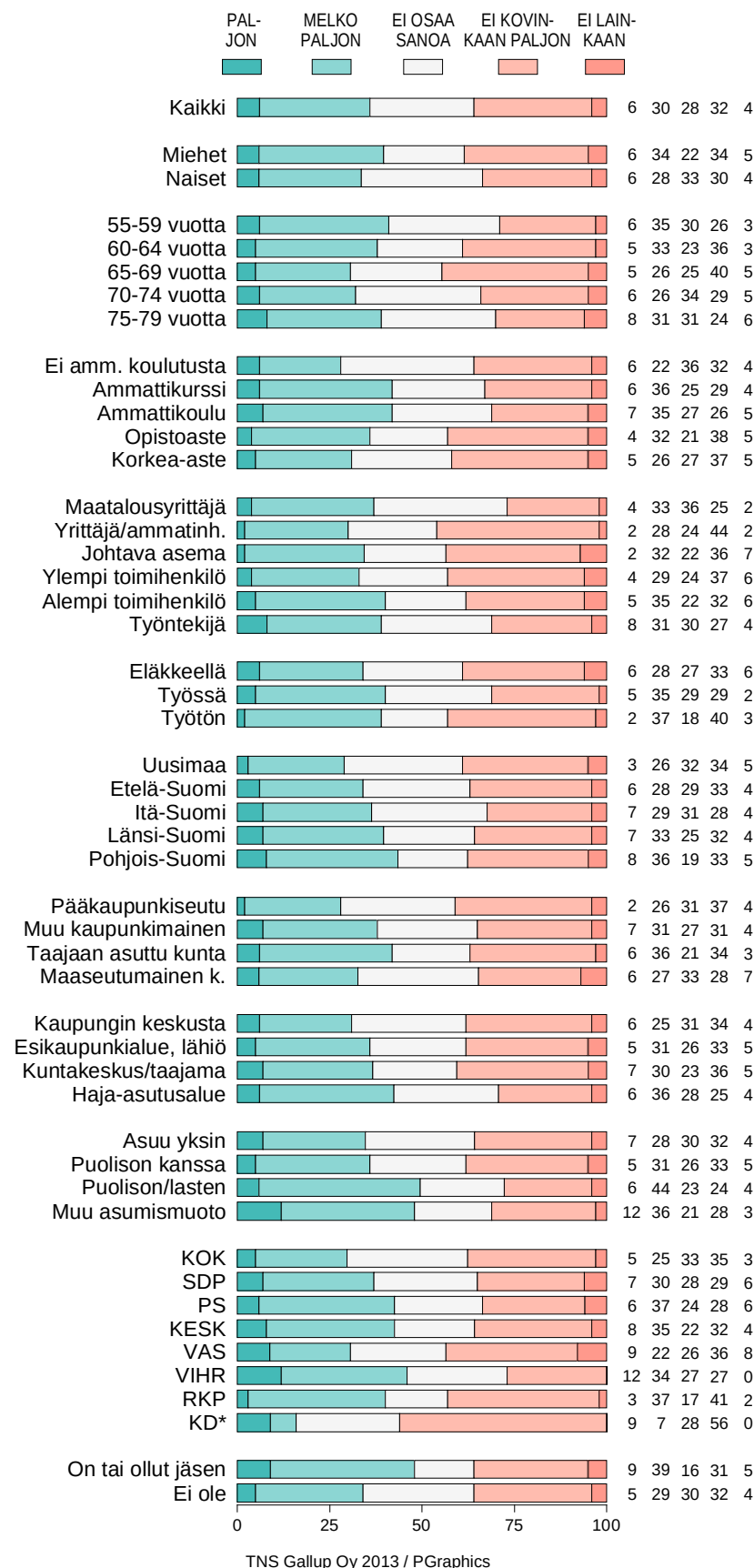
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 11e. VOISIKO HARKITA ANSIOTYÖSSÄ KÄYMISTÄ VANHUUS-
ELÄKKEELLÄ OLLESSAAN (%).

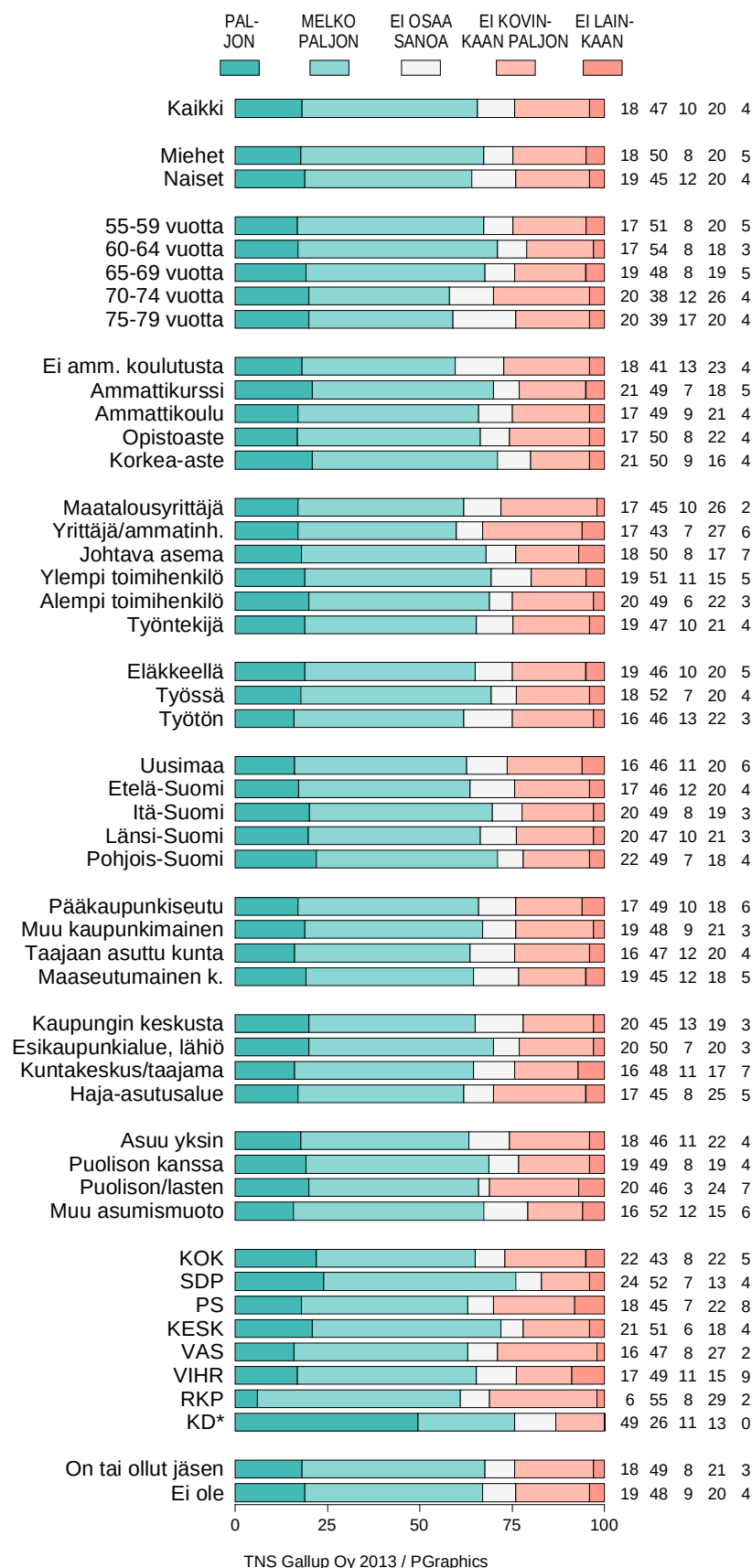
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 12-1. MISSÄ MÄÄRIN LUOTTA A ERI TAHOIHIN ELÄKEASIOI-
TA KOSKEVISSA ASIOISSA: ELÄKELÄISJÄRJESTÖI-
HIN (%).

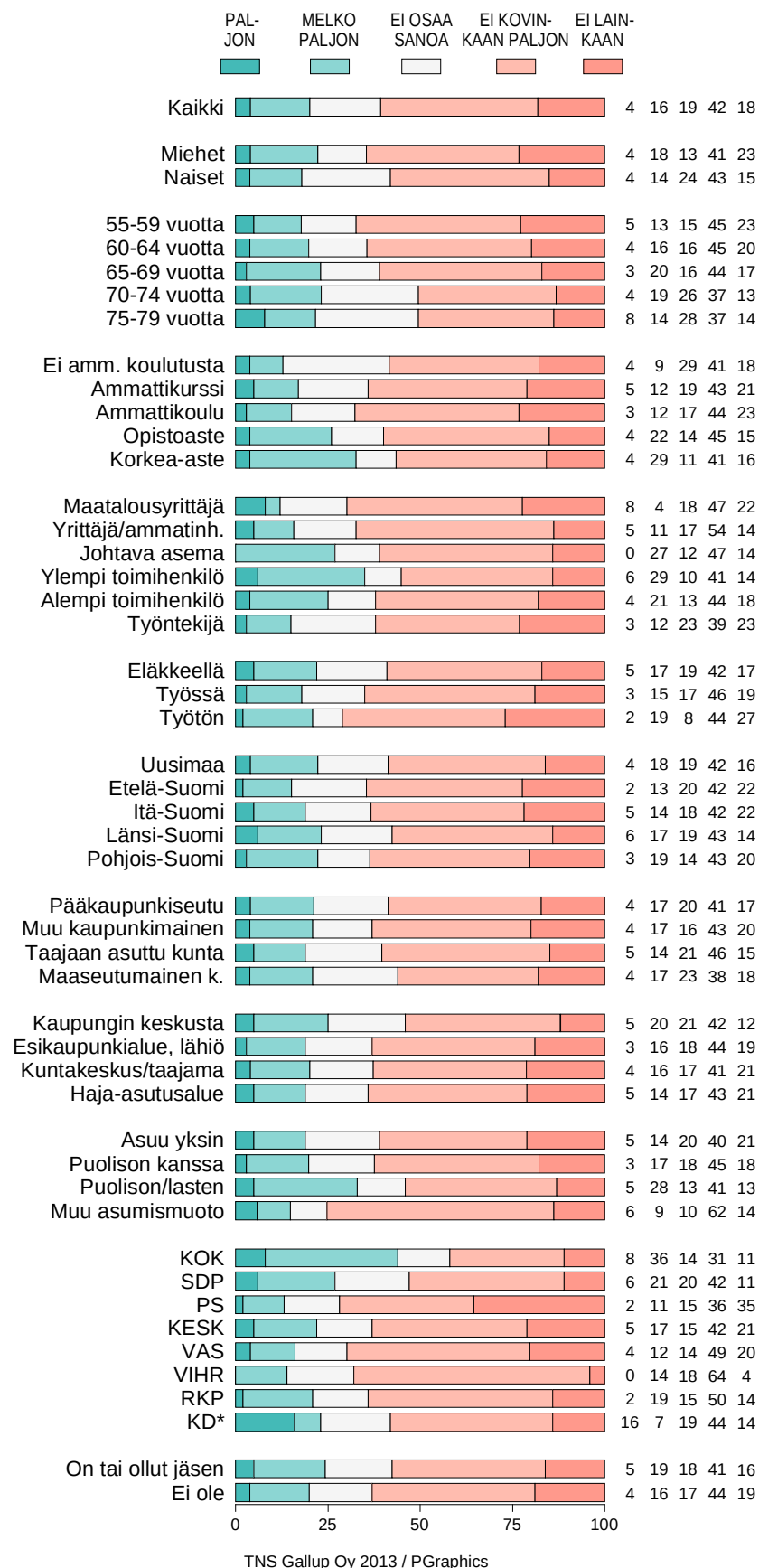
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 12-2. MISSÄ MÄÄRIN LUOTTA A ERI TAHOIHIIN ELÄKEASIOI-
TA KOSKEVISSA ASIOISSA: KANSANELÄKELAITOK-
SEEN - KELAAN (%).

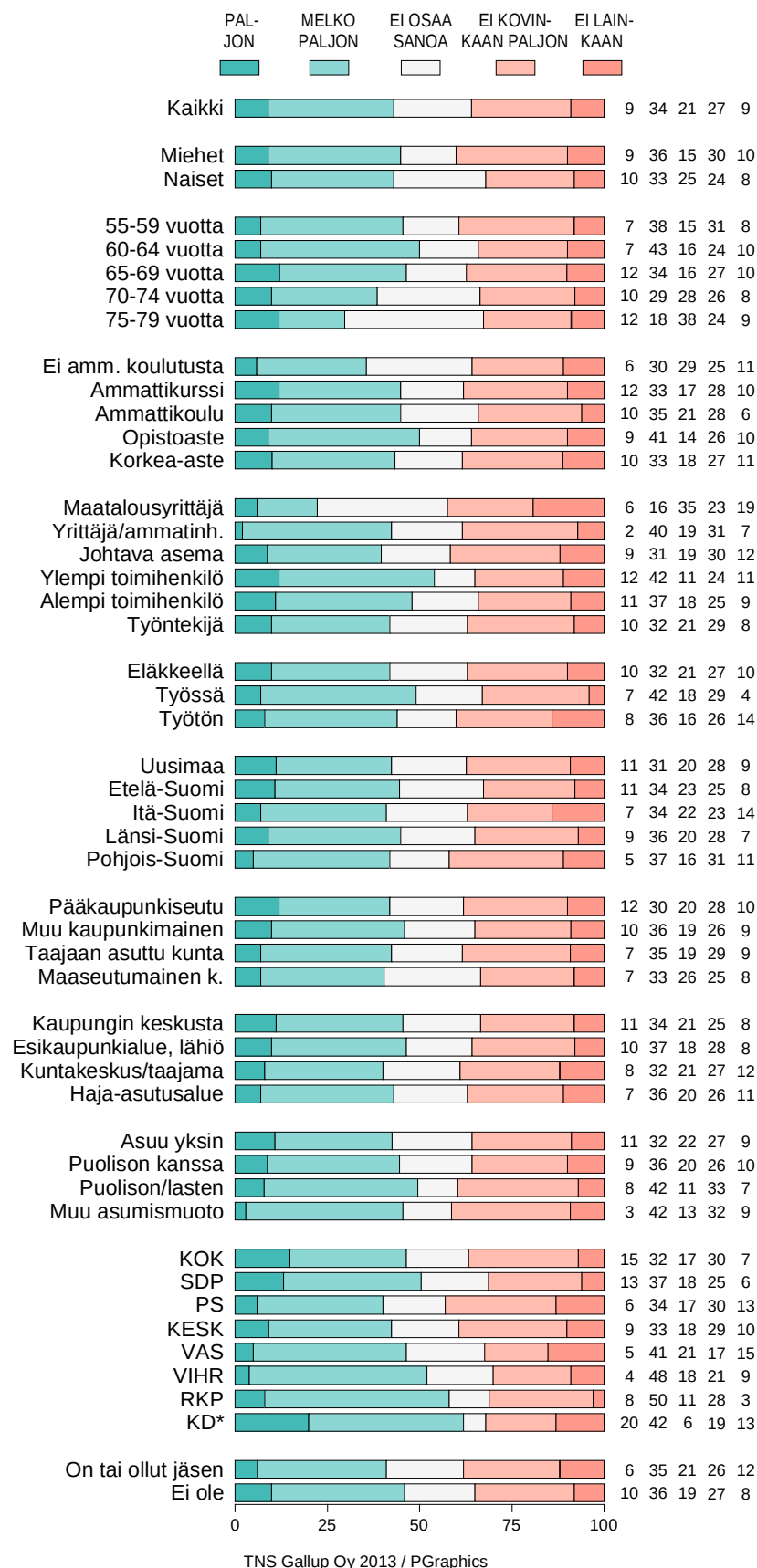
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 12-3. MISSÄ MÄÄRIN LUOTTA A ERI TAHOIHIN ELÄKEASIOI-
TA KOSKEVISSA ASIOISSA: MAAN HALLITUKSEEN (%)

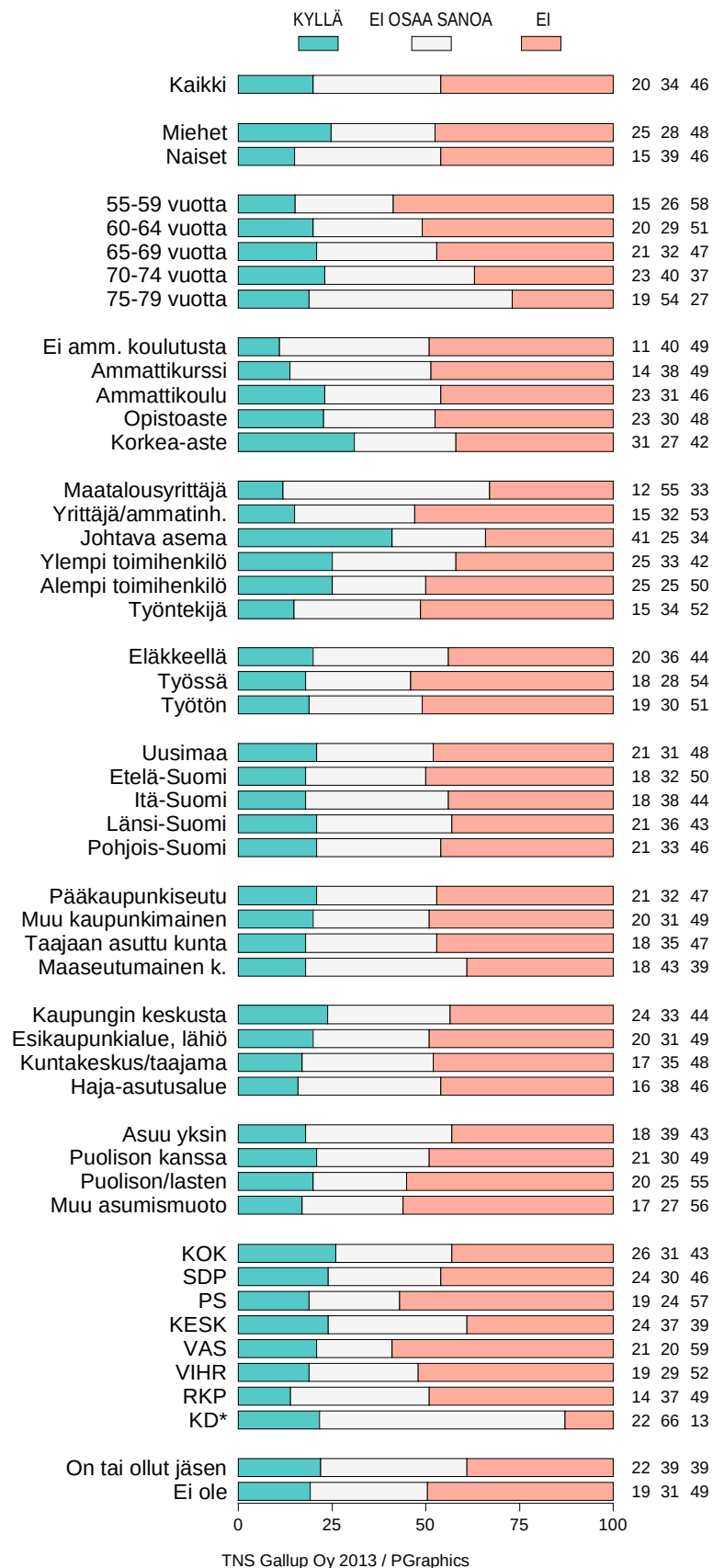
Huomisen kynnyksellä 2013

**Kuvio 12-7. MISSÄ MÄÄRIN LUOTTA A ERI TAHOIHIN ELÄKEASIOI-
TA KOSKEVISSA ASIOISSA: TYÖELÄKEVAKUUTUS-
YHTIÖIHIN (%).**

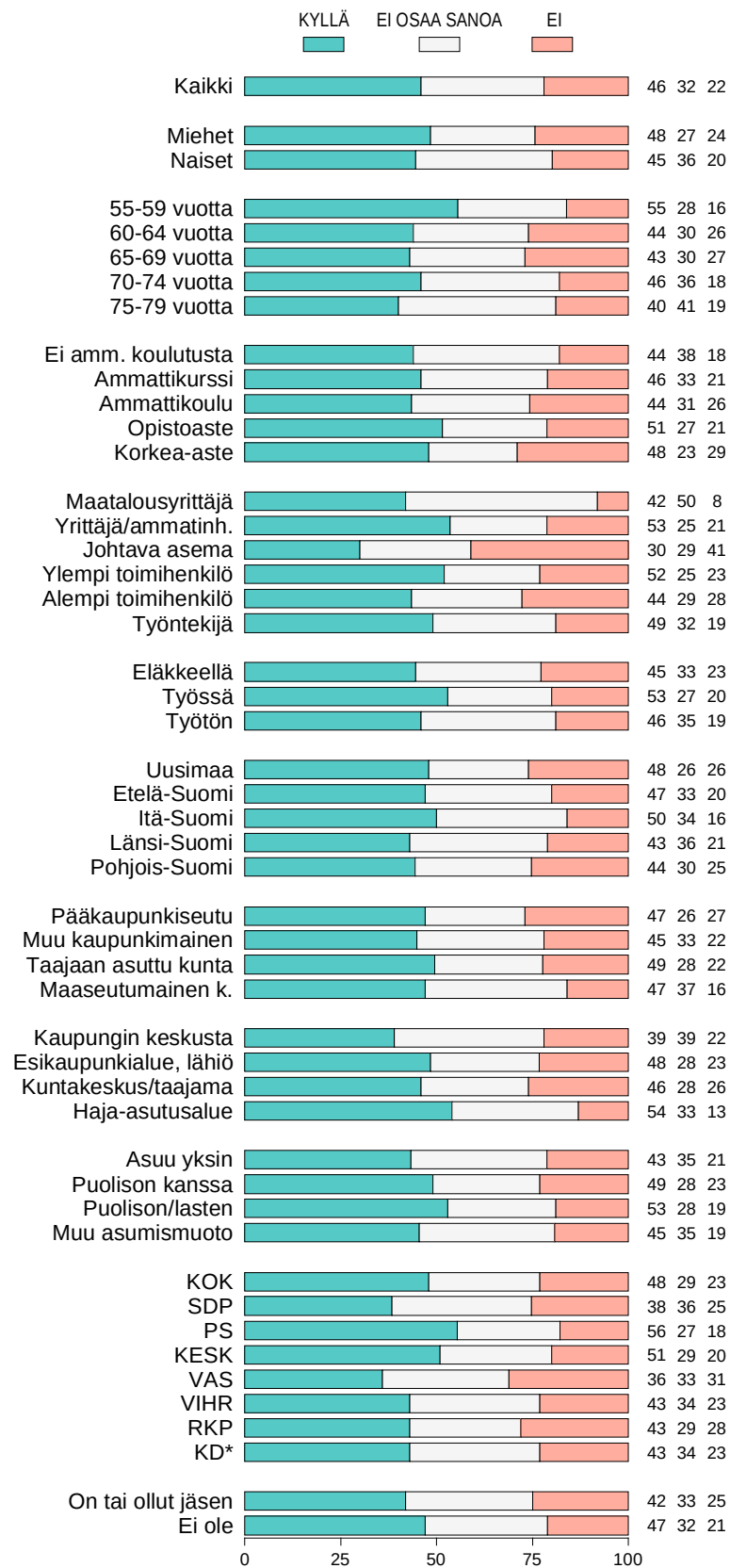
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 13-1. SUOMEN ELÄKEJÄRJESTELMÄ 10 VUODEN KULUTUA: TARJOAA TARPEEKSI KATTAVAN TUEN ELÄKELÄISILLE (%).

Huomisen kynnyksellä 2013

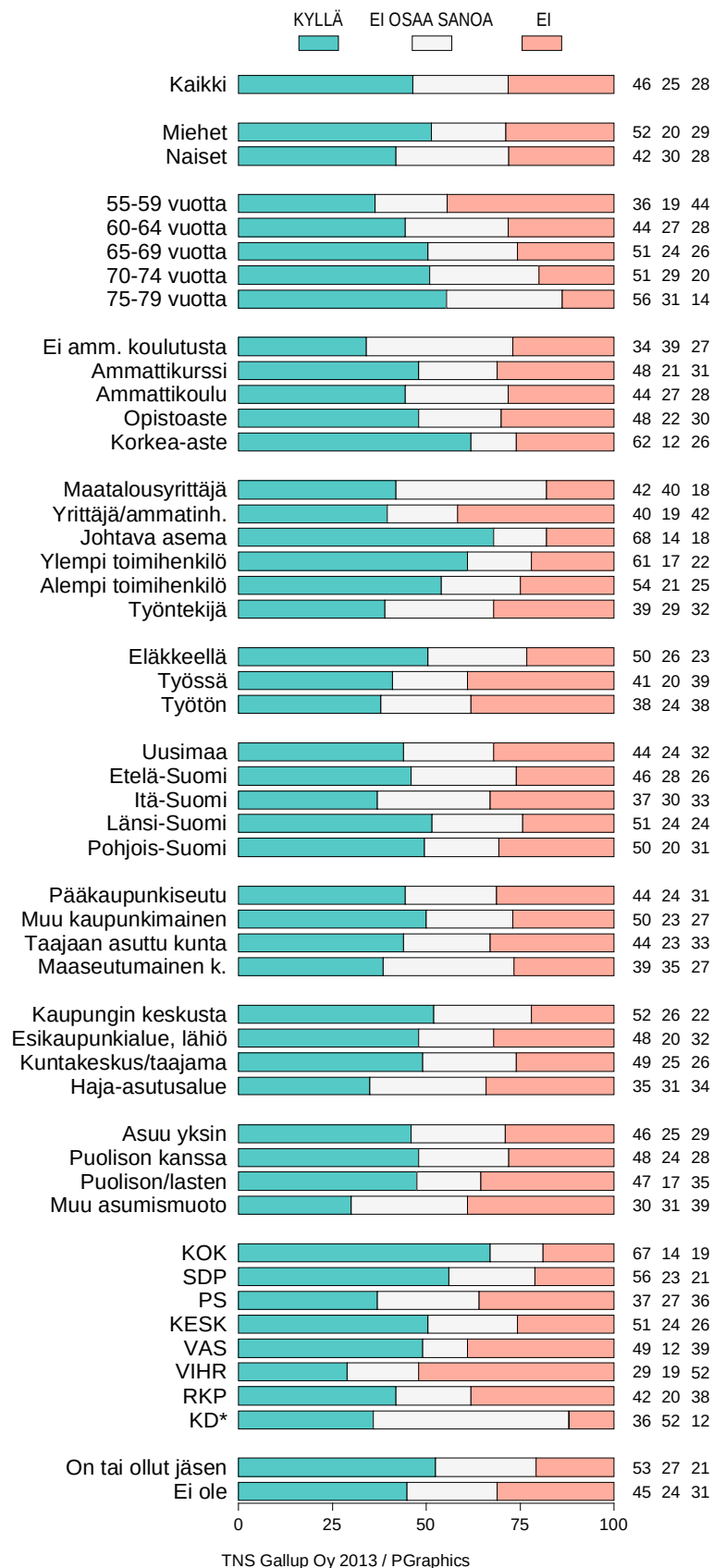
Kuvio 13-3. SUOMEN ELÄKEJÄRJESTELMÄ 10 VUODEN KULUTUA: ELÄKKEITÄ TULLAAN ALENTAMAAN OLENNAISESTI NYKYISESTÄ TASOSTA (%).

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

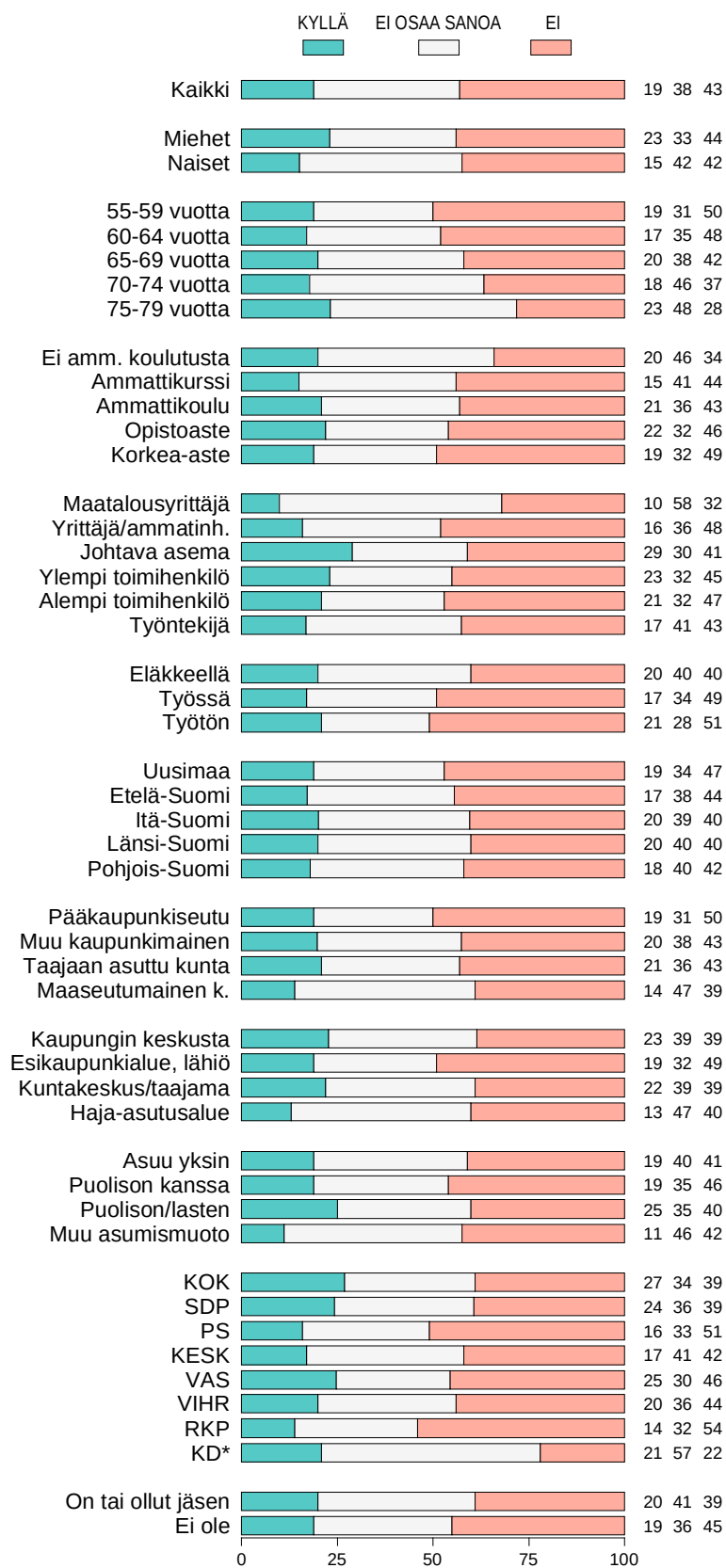
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 13-4. SUOMEN ELÄKEJÄRJESTELMÄ 10 VUODEN KULUTUA: ON LUOTTAVAINEN AJATELLEN OMAN ELÄKKEENSÄ TULEVAISUUTTA (%).

Huomisen kynnyksellä 2013

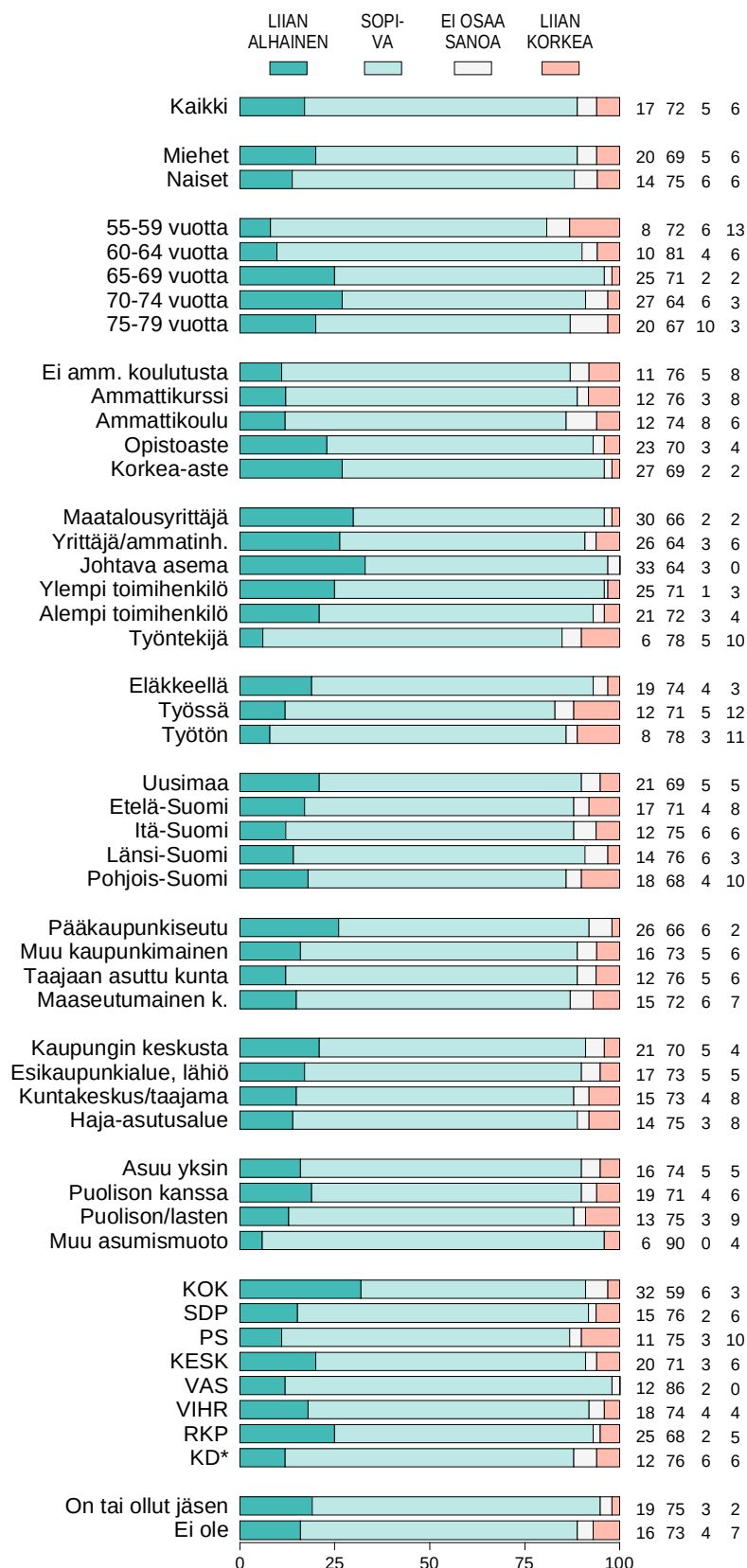
Kuvio 13-5. SUOMEN ELÄKEJÄRJESTELMÄ 10 VUODEN KULUTTUA: TULEE KOHTELEMAAN ERI IKÄLUOKKIA OIKEUDENMUKAISESTI (%).

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

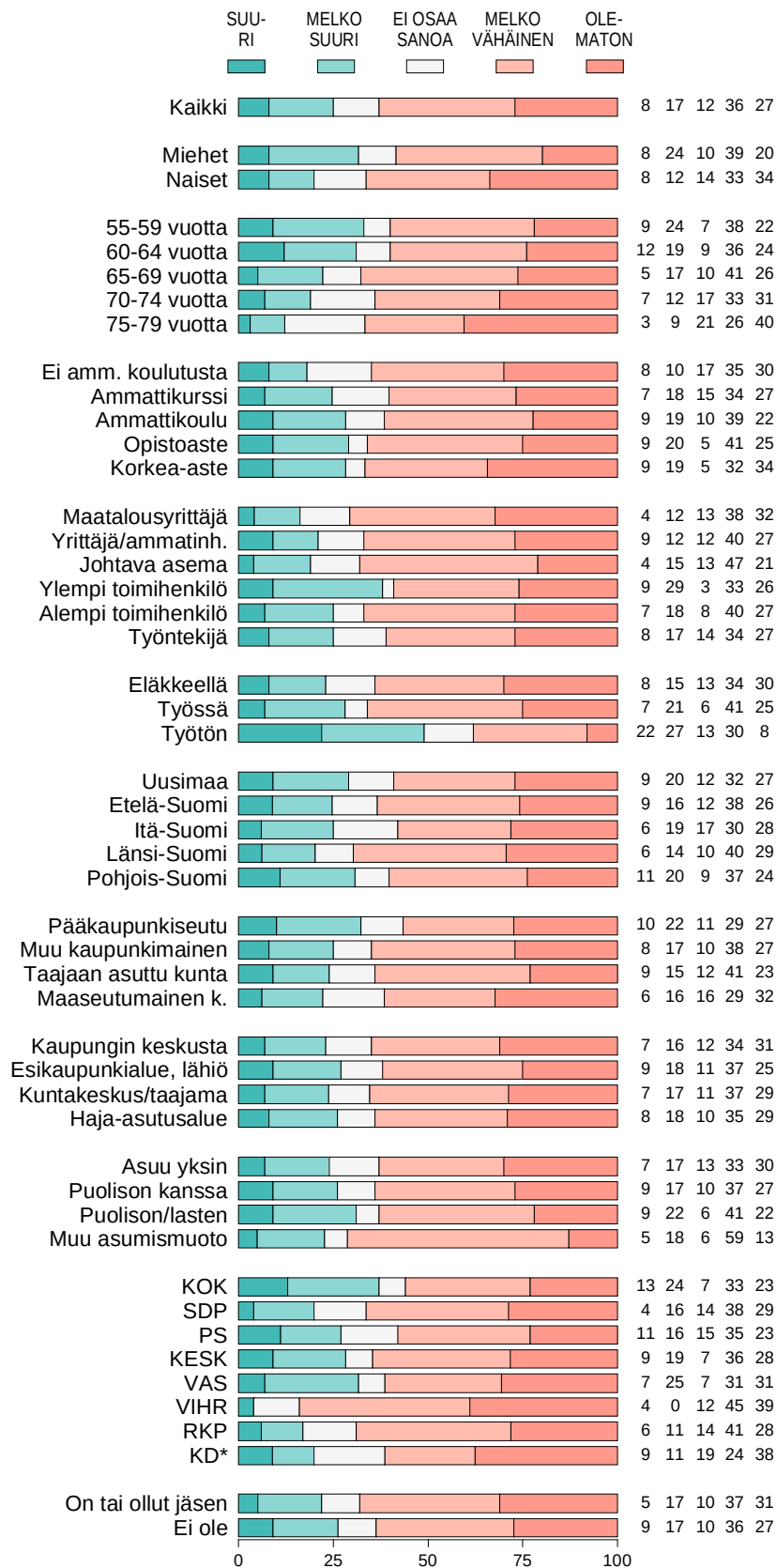
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 14e. NYKYISIN VANHUUSELÄKKEELLE VOI JÄÄDÄ JOUSTAVASTI 63 VUODEN IÄN TÄYTTÄMISESTÄ LUKIEN: ONKO SE... (%).

Huomisen kynnyksellä 2013

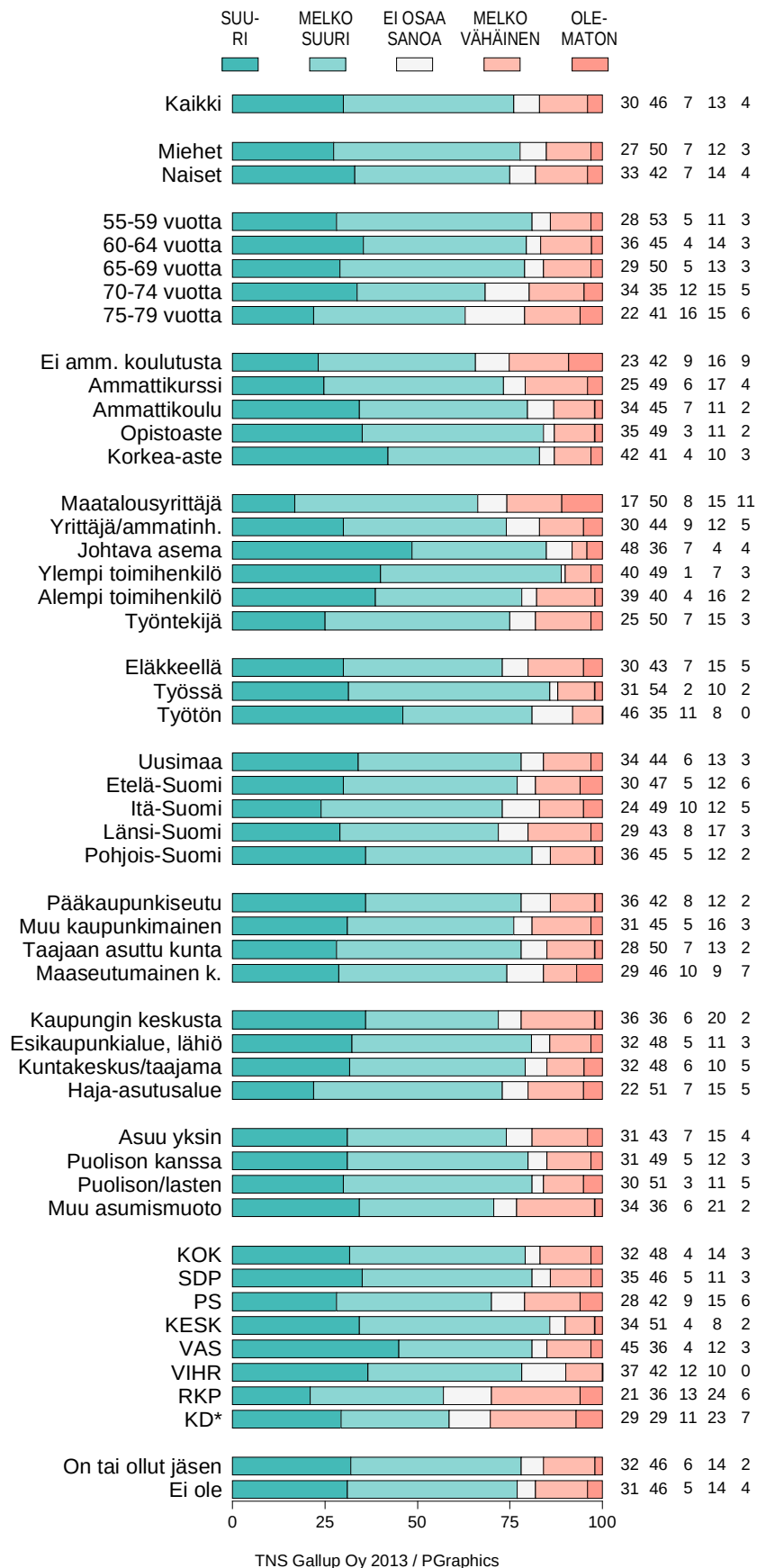
Kuvio 15-1. HALU TOTEUTTAA ERI ASIOITA: TEHDÄ JOKIN UNELMIEN HANKINTA (asunto, vapaa-ajan asunto, auto, vene jne.; %).

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

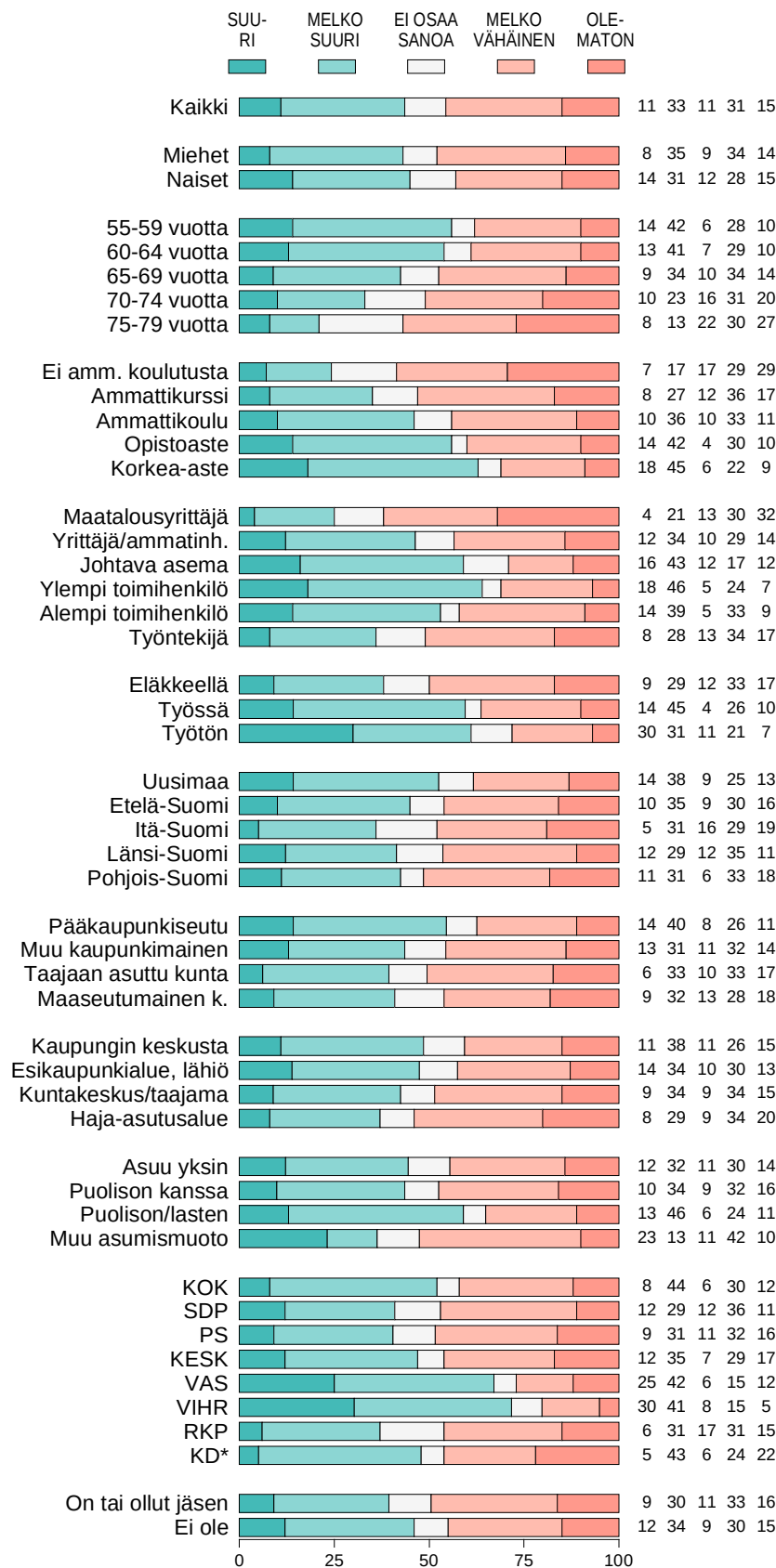
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 15-5. HALU TOTEUTTAA ERI ASIOITA: HARRASTAA AKTIIVISESTI LIIKUNTAA (%).

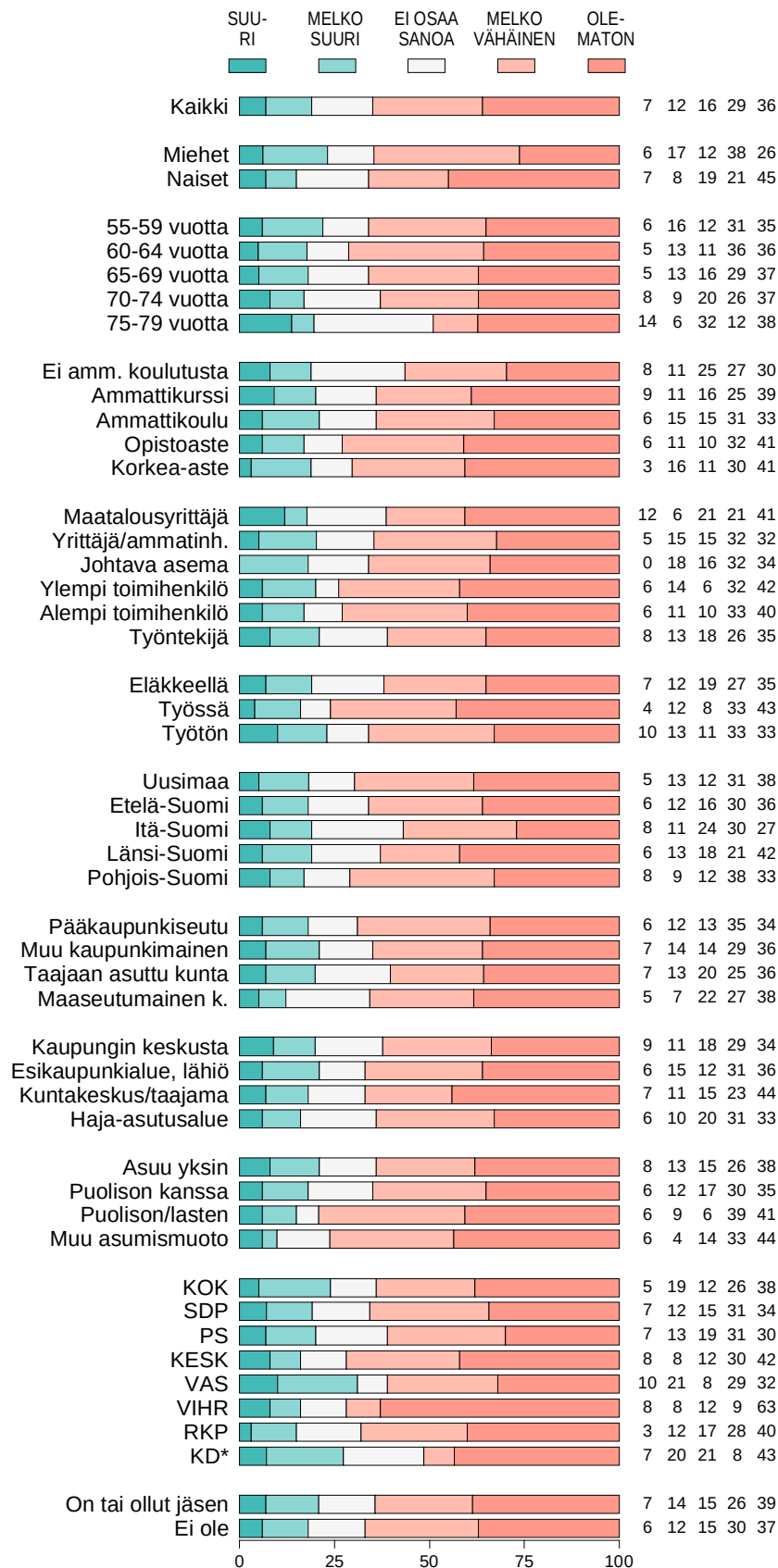
Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 15-6. HALU TOTEUTTAA ERI ASIOITA: ALOITTAJAA JONKIN UUSI HARRASTUS TAI ALKAA OPIKSELEMAAN (%).

Huomisen kynnyksellä 2013

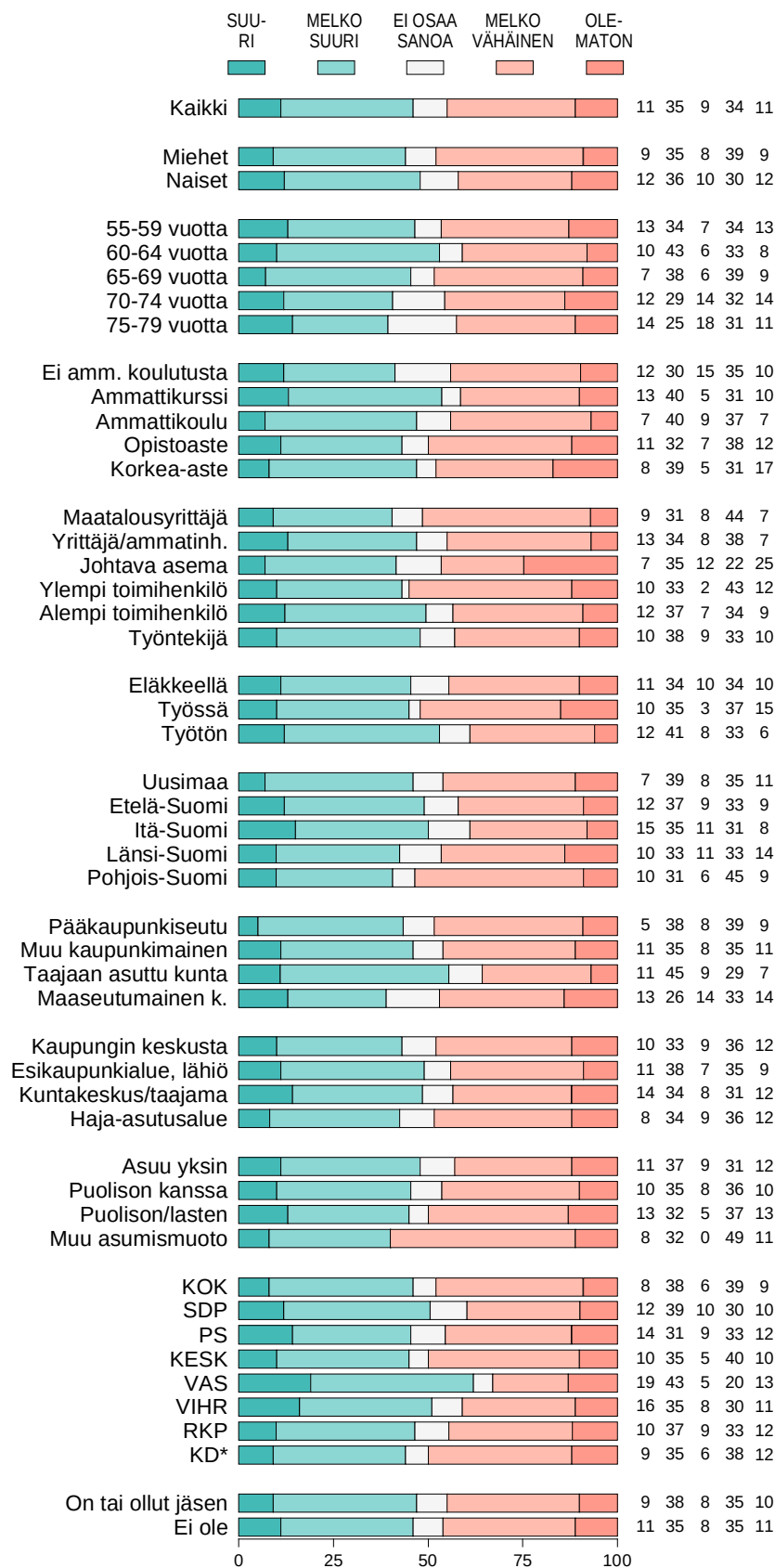
Kuvio 15-15. HALU TOTEUTTAA ERI ASIOITA: LOPETTAA ALKOHO-
LIN KÄYTTÖ TAI VÄHENTÄÄ SITÄ (%).

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

Huomisen kynnyksellä 2013

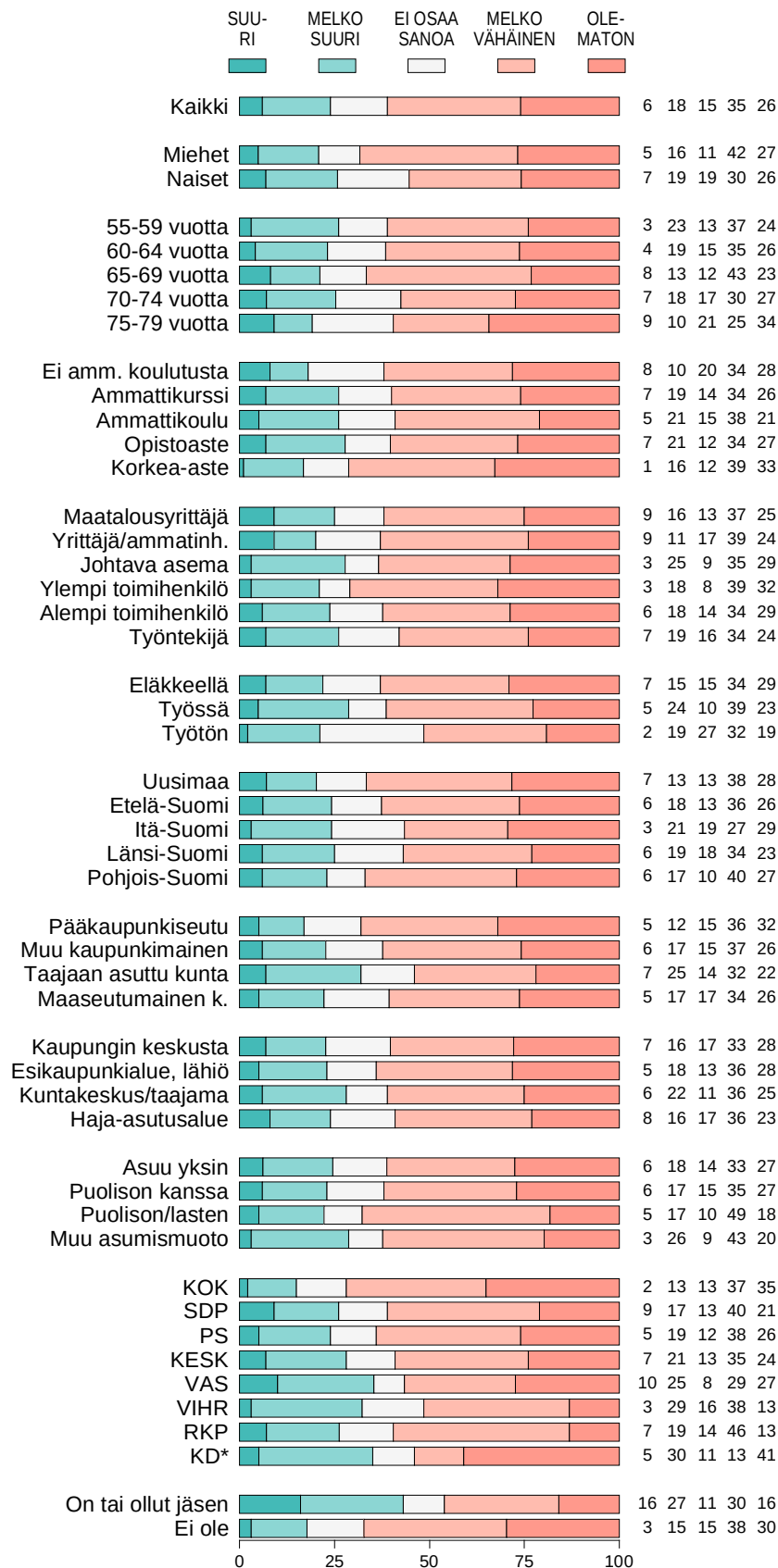
Kuvio 15-16. HALU TOTEUTTAA ERI ASIOITA: MUUTTAA RUOKAILUTAPOJA NYKYISTÄ TERVEELLISEMMIKSI (%).

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

Huomisen kynnyksellä 2013

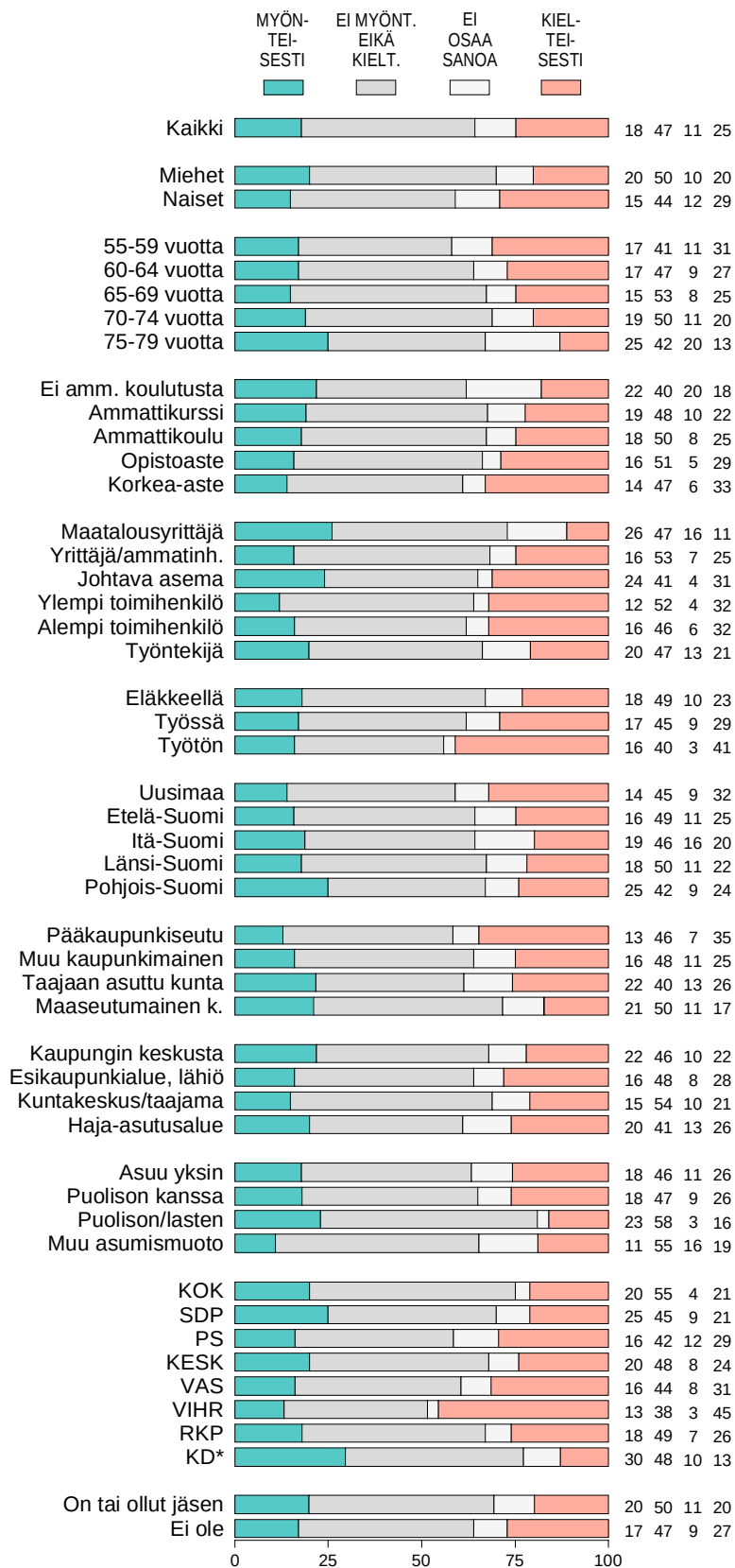
Kuvio 15-18. HALU TOTEUTTAA ERI ASIOITA: LÄHTEÄ MUKAAN ELÄKELÄISJÄRJESTÖJEN TOIMINTAAN (%).

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 18a. MITEN YHTEISKUNNASSAMME SUHTAUDUTAAN IKÄ-IHMISIIN JA IKÄÄNTYMISEEN: NYT (%).

TNS Gallup Oy 2013 / PGraphics

Huomisen kynnyksellä 2013

Kuvio 18b. MITEN YHTEISKUNNASSAMME SUHTAUDUTAAN IKÄ-IHMISIIN JA IKÄÄNTYMISEEN: 10 VUODEN KULUTUA (%)

